

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Centvriæ Selectorvm Casvvm Conscientiæ. I. II. III.tia

Burghaber, Adam

Fribvrgi Brisgoiæ, 1665

[Centvria II.]

urn:nbn:de:hbz:466:1-40942

SYNOPSIS

Centuriæ II. Selectorum Casuum Conscientiæ.

1. **A**CHILVS locum alienum transiens & casu aliquot in eo centenos florenos inueniens in terrâ defossos retinere sibi hos omnes potest, si Dominus eorum sedulò inquisitus non compareat, cum non sit thesaurus.
2. **A**DO ex crassa ignorantia ætatem requisitam se compleuisse putans, & Sacerdotij Ordinem suscipiens peccat quidem mortaliter, & ante legitimam ætatem suscepto Ordine vti nequit, nullam tamen inde censuram incurrit.
3. **A**EMILIUS de præsentem coram Parocho & Testibus sed conditionatè cum puella contrahens impletâ postea conditione de nouo prædictum Parochû & Testes aduocare debet, vt impletio conditionis illis constet.
4. **A**ISTVLPHVVS maritus promittit ancillæ matrimonium post mortem vxoris suæ, si iam in adulterium consentiat: consentit illa, quia tamen matrimonium non repromittit, ideo mortuâ vxore Aristulphi nubere huic potest.
5. **A**LBERICVS in altari priuilegiato celebraturus non benè intelligit ex alio Sacerdote, ad liberandam animam è purgatorio Missam de Requiem dici oportere, cum quælibet alia sufficiat, nisi illa nominatim in Bulla Pontificia exprimat.
6. **A**MVRATES miles Turcicus bonis, quæ Christianis eripuerat, iterum spoliatur à milite Romano, qui eadem bona iure quidem naturæ reddere deberet suis Dominis: Cæsareo tamen retinere illa potest.
7. **A**RNVLPHVVS post procuratum concubinae suæ abortum foetus iam animati pingue beneficium acquirit,

acquirat, quod cum per triennium pacificè possideat, tam ipsum beneficium, quàm fructus perceptos retinere potest.

8. **BAMBA** ex Societate IESV Sacerdos in Monasterium deueniens non potest, per se loquendo, audire Monachum, qui eidem confiteri cupit, nisi adsit Prælati consensus.

9. **BARBARA** deuota Virgo non rectè permittitur quotidie communicare.

10. **BARNABAS** adultum, qui à natiuitate fuit cæcus, surdus, & mutus, sub conditione baptizare potest.

11. **BASTILISCVS** Iudex detentum in carcere Basilium nouit ex priuata & certa scientia innocentem; quia tamen allegata & probata illum ostendunt reum, & adhibita media ad eius liberationem nihil efficiunt, potest eundem morti adiudicare.

12. **BASSYS** tempore Paschali confessionem & communionem in Monasterio quodam Mendicantium peragens non satisfecit præcepto annuæ communionis.

13. **CALAO** Princeps Aulicis suis spectaculum daturus duobus mortis reis malè mandat, vt armis congregiantur, & sic alter in altero sententiam exequatur.

14. **CAMPANVS** Confessarius permittere potest, vt peccitens statim post confessionem ad S. Eucharistiam accedat, etiam si priore nocte pollutionem habuerit voluntariè aut inuoluntariè: vel etiam actum coniugalem soliùs voluptatis causâ exercuerit.

15. **CASSIVS** quia centum florenos, quos iam soluerat, iterum soluere iubetur à Iudice secundùm allegata & probata procedente, tenetur quidem parere, potest tamen occultâ vti compensatione.

16. **CHRISTOPHORVS** beneficium fundans ius Patronatûs reseruauit hæredibus suis, qui id ob ignorantiam 35. annis negligentes productis foundationis litteris

litteris contra Parochum loci interea iure præsentationis utentem agere iam possunt.

17. CLEOPHAS nimis anxie in confessionali examinat pœnitentes: subinde etiam de peccandi consuetudine interrogat, ad quod tamen respondere pœnitens non tenetur, si hæc notitia ad futuram eius cautelam necessaria non sit.

18. CODRATVS, quia absolutionem Sacramentalem negat Fabiano, ab hoc reus agitur mortis: nec tamen Codratus dicere potest, ex negata absolutione calumniam sibi factam esse.

19. CRATO absque iniustitia coëmit iam exuuias bubulas vili pretio, ut easdē, dum rariores sunt, maiore pretio vendat.

20. CRESCENTIA iam deflorata in nuptijs pro virgine se vendit, ideoque peccat mortaliter, si vir vitiū comperturus & ægrè laturus putetur: secus si id non putetur.

21. DALMATIVS ruri inueniens Clericum cum foemina concumbentem egregie fuste excipit, idque absque excommunicatione.

22. DAMIANVS Medicus in dubia causa ieiunij dispensare non potest.

23. DARA nouit, virum suum ab se discedentem alibi alteram publicè duxisse, ex eaque liberos iam genuisse; quod quidem hactenus tacuit, deinceps autem tacere non potest, sed deferre debet ad Superiorem saltem denunciatione iuridicâ.

24. DATIVS puer ante septennium prodit perfectum rationis usum, nec tamen idcirco ad annuam confessionem tenetur.

25. DAVINVS ex diuite hæreditate non succurrit Patri, quem nouit adhuc in purgatorio detentum, ideoque peccat mortaliter.

26. DEMOPHILVS ultimo Iulij confessus & communicans primo die Augusti post Vesperas ad eundo templum PP. Franciscanorum & requiritas

fitas ibi preces fundendo lucrari potest Indulgentias Portiunculæ absq; noua confessione & communione.

27. DIOMEDES maleficium se pati sentiens licitè inquit Magum, petitq; ab eo, vt remotis signis illud destruat, & pactum cum dæmone de damno inferendo tollat.

28. ELEAZARVS in Sacro iam ad Canonem perueniens malè remittit paruas hostias, quas Minister pro præsentibus consecrandas primùm affert.

29. ELESBAAN Rex sub graui pœna statuit vectigalia, quæ defraudans Dunaam Mercator non peccat mortaliter.

30. EPPOLLONIVS iteratis votis ad reddenda iniuste parta in quadruplum se obligat, qui tamen non potest ex iustitia sæpius pro illis satisfacere.

31. ERASMVS post percussum Clericum in Succiam proficiscens, ibiq; in morbū lethalem incidens validè absoluitur à Sacerdote Apostata.

32. EUMENTIANVS præter consuetam cambij provisionem pro mille florenis petit insuper 50. florenos, si intra tres menses mille illi floreni non reddantur; quod additamentum non tenere soluere Euentius, etiamsi hoc pactum prius cum Euentiano inierit.

33. EUTYCHES ex iusta causa recuperandi debitum suum licitè exigit iuramentum ab Eutyche, etiamsi hunc peieraturum certò sibi persuadeat.

34. FRANCO valde anxius, vtrum, cum in Sacerdotem ordinaretur, ritè & physicè materiam tetigerit, bene consolationem accipit à Confessario, non requiri physicum, sed sufficere moralem contactum ad Sacramenti valorem.

35. GALATIANVS vouet calicem templo prædiuicti, & post factam acceptationem mutat votum, ac calicem illum dat pauperi ædi, idq; ex probabili sententia licitè.

36. GAUDENTIYS ex bonis patetris in Academia

singulis annis facillè 300. florenos expendit, nihilq; studet. Vnde peccat quidem mortaliter contra iustitiam abliguendo tantum pecuniæ contra patris voluntatem: an autem fratribus teneatur ad restitutionē, ex facultate patris & huius voluntate pendet.

37. GELASIVS licet vinum congelatum consecrando peccarit mortaliter, quod resolvere prius vel mutare debuerat: validè tamen illud consecrauit.

38. GELASIA VXOR cognito viri sui adulterio adhuc occulto divorrium ab ipso licitè facit etiam ante Iudicis sententiam.

39. GEMESIVS Religiosus ad curandam rupturam non tenetur admittere sectionem etiam post mandatum Prælati sui.

40. GENNADIVS equum furtim ablatum vendit in extrema postea sua necessitate superveniente; pro quo idcirco satisfacere amplius non tenetur.

41. HATTO Sacerdos urgente necessitate celebrans in mortali post præmissam contritionem non curat quamprimùm confiteri, cum posset, ideoque peccat mortaliter.

42. HERMOGENES æger præsentè iam Parochocū S. Eucharistia inuenitur à Confessario inualidè ab aliquot annis confessus, qui idcirco, si mors imminet, debet post expositionem aliquot peccatorum & generalem accusationem sac. Viatico muniri: si mors non immineat, debet quoque post contritionem elicitam, & propositum confessionis proximè faciendæ sacrâ Eucharistiâ refici.

43. HOSTILIVS refert, in bello Germanico multorum altarium sigilla seu sepulehra esse fracta, vel etiam amota absque alia iniuria, quæ idcirco reconciliatione non indigent.

44. INDVS mercator Catholicus Amstelodami civitate hæreticâ quovis hebdomadæ die comedit carnes ex eo solùm, quasi contra præceptum Ecclesiæ ibi esset præscriptū, & cōsequenter illud nō obligaret; vnde per se loquendo peccat grauitè. 45.

45. **KOLBERTVS** Sacerdos cum socio orans & huius pronunciationem non percipiens, præcepto Ecclesiæ non satisfacit.

46. **LANDRADA** in actu coniugali post discessum viri suam ipsa illicitè procurat seminationem.

47. **LAZARVS** ob vinum haustum moritur, quod quia Infirmarius contra Medici præscriptum propinavit, ideo iste peccauit mortaliter.

48. **LABIIVS** peractâ confessione memor peccati priùs obliuione præteriti tenetur ante S. Communionem, per se loquendo, redire ad confessionale: si intra istud adhuc existens recorderetiam peccati sic omitti, debet quidem de nouo absolui, non autem nouum habere dolorem.

49. **LEANDER** crucem Indulgentijs V. SS. præditam penitus quidem confregit; quia tamè mox re-integrari curauit, retinet ea indulgentias.

50. **LEMBLA** famulus operibus à Domino præceptis functus multum pecuniæ lucratur arte suâ alijs laborando, quam pecuniam sibi referuare potest.

51. **LEONIDES** contra iuramentum reuocat testamentum suum, idque illicitè quidem, attamen validè, teneturq; secundus hæres restituere hæreditatem illi, qui primò hæres fuit institutus, si iste promissionem acceptârît.

52. **LEONILLA** cum ad incestum metu inconstantem fœminam cadente cogatur à consanguineo viri sui, ideo debitum marito suo reddere, & petere ab eodem potest.

53. **LEOPOLDVS** Princeps Gumefindo Parocho frumentum contra legem eius extra prouinciam euehenti per Ministros hoc aufert, ipsumq; negotiationis prohibitiæ arguit; sed vtrumq; malè; licet aliàs Gumefindus indirectè ad obseruationem legis obligatus venialiter peccârît, non conformando se illi.

54. **MAIORIANVS** postquam rem habuit cum Anna, contrahit cum sorore huius Apollonia ignarus

rus impedimenti ex illicita copula, propter quod dispensatione Papæ indiget, vt Apolloniam ducere in vxorem possit.

55. MAGDALENA octuagies circiter se fornicatam fuisse confitens, & postea resciscens, centies id factum esse non tenetur excessum istum in alia confessione aperire.

56. MODESTVS Religiosus ex Mendicantibus facultate quâdam viuz vocis oraculo olim Ordini suo concessâ etiamnum hodie vtitur, idque probabiliter non malè iuxta Theologos Germaniæ.

57. MARIOPHILVS Sacerdos ex affectu erga B. V. plures infantes baptizat in Nōmine Patris & Filij & Spiritus Sancti: ac Intemeratæ Virginis Mariæ; quâ additione merè accidentali forma substantialis non destruitur.

58. MAXENTIVS res raras & peregrinas, etsi venales non habeat, malè tamen vendit quocunque potest pretio.

59. NARSES Clericus in bacchanalibus laruatus incedens peccauit mortaliter: eum tamen ex ignorantia percutiens non incurrit censuram

60. NELLVS Confessarius aduertit Othonem bonâ fide confessum se inualidè absoluisse, ei tamen hoc non tenetur significare.

61. NEREVS percutit Achillem, quem nouit esse Clericum, attamen putauit esse Achilleum itidem Clericum, quo errore non cuitat excommunicationem.

62. NICANDER Sacerdos ante Sacramentorum administrationem non habet aliam voluntatem, quàm more aliorum Sacerdotum induendi se sacris vestibus, locum designatum adeundi, & cætera consueta faciendi, &c. quæ intentio probabiliter sufficit.

63. ORESTES sæpe labitur cum foemina, quia tamen occasionem huius lapsûs proximam absque fama

mæ nota vitare nequit, cæteraque requisita facit, absolui potest.

64. OSIVS Episcopus ex longiore mora comparentis Patrini ipse sese Patriniū designat, simulq; infantem baptizat, alio ad leuandum infantem ex sacro fonte in sui vicem substituto; quorū illud prius facere potuit: ex posteriore verò cognationem spiritualem contraxit.

65. PALMATIVS vir consularis ciuem in foro impingentem sibi colaphum statim insequitur, & deprehensum lethaliter vulnerat, idque absque peccato.

66. PAPIVS ponit quidem rancorem contra inimicum, huic tamen non exhibet benevolentia signa, quibus eum etiam ab odio destitutum novit: nec ad illa cogi potest, si nimis hoc arduum accidat.

67. PAVSILIPPVS Emphyteuta licet elapso triennio non soluerit canonem Domino suo, non potest tamen iste rem emphyteuticam ingredi, & illum expellere.

68. PERSIVS Sacerdos in calice nondum consecrato celebrat, qui inde peccat quidem mortaliter, nullam tamen incurrit censuram: calix etiam inde iam est consecratus.

69. PETILIANVS firmiter statuit, alicui domino furtim abducre equum, quem licet defectu occasionis morantem consensu suo animet Petilius, iste tamen ideirco non tenetur postea ad restitutionem equi, cum quo ille aufugit.

70. QUINTILLA intra triplam aquæ affusionem sic formam baptismi adhibet: Ego te baptizo in nomine Patris, Ego te baptizo in nomine Filij, Ego te baptizo in nomine Spiritus Sancti; qui baptismus validus est, & non etiam sub conditione iterandus.

71. RACHAELIS parientis proles ex utero manū porrigit, & quia periclitatur, licitè & validè baptizari in ea potest.

72. REYPRECHTVS in vere præsentis anni illicitè contrahit & emit à Rustico omne hordeum, quod per sequentem æstatem ipsi creuerit proximo autumno tradendum iuxta currens huius veris pretium, etiamsi istud in autumno fuerit maius.

73. RONSARDVS furtim in mensa sublegendo cochleare argenteū Nobili cuidam, peccat mortaliter, teneturque ad restitutionem saltem locis sacris, vel pauperibus faciendam.

74. RODOPIANVS rusticus intelligitur in confessionibus hætenus non addidisse numerum peccatorum mortalium, cui idcirco à Confessario non est imponenda repetitio confessionum talium.

75. RICHARDVS ob præuisum impedimentum præuenit Paschalē communionē, vt facere tenetur, si impedimentum illud per totum paschatis tempus duraturum putetur: si verò præter opinionem eodem tempore bona se offerat occasio comunicādi, debet vi præcepti Ecclesiastici in Paschate repetere S. Communionem.

76. RVFA famula laboribus suis plus sibi mereri videtur, quàm ex conuentione habet, idcòque si non gratuitò & absq; animo cõpensandi eos labores tulerit: & augmentum mercedis aliã via obtinere nequeat, occultã compensatione uti potest.

77. RIGOBERTVS Confessarius malè imponit pœnitentias perpetuas.

78. ROMVVS & ROMVLA contrahere volunt; inter quos impedimentum occultum intercedere solus nouit Romanus, quod aperire tenetur, si malã fecus si bonã fide contrahant.

79. RVFVS grauia peccata exponit apud Confessarium ignotum: leuia apud Ordinarium, vt constanter bonus huic appareat, idque per se absque confessionis invaliditate.

80. RVTILIVS mercatoris filius ex bonis paternis industriã suã multum patri lucratur, otiantibus alijs fratri-

fratribus; vnde aliquam à patre mercedem exigere potest, siquidem aliquid lucri ad ipsum pertinet.

81. SAMVEL Confessarius ex duobus Confessionis filijs non debet vnum laudare, & alterum coram iisdem audientibus præterire illaudatum: nunquam autem saluo sigillo dicere, se huic homini arduam impôsuisse pœnitentiam.

82. SERAPIA dum præcisè dolet, se non dolere, non est disposita ritè ad absolutionem; quamuis ex his verbis legitimus dolor rationabiliter præsumi possit.

83. SERAPHINVS adolescens extra Religionem in statu sæculari vouet paupertatem æquè strictam, atq; obseruat Minoritæ; vnde non acquirit dominium in res mendicando acceptas.

84. SERGIVS dubius de vase quodam argenteo, num ad se potius, quàm ad Sergilium spectet, non potest quidem præscriptionem inchoare, at beneceptam continuare.

85. SIGEFRI DV S Comes reliquit testamento Canonici alicuius Ecclesiæ collegiatæ mille florenos pro cuiusque dignitate ac merito distribuendos, quam tamen rationem Distributor non obseruat, ideoque peccat contra Iustitiam Commutatiuam.

86. THARASIVS etsi interdū veniat primū ad offertoriū: vel si ab initio adfuerit, iterū ante canonem exeat, & post vtramque consecrationē iam peractam redeat: aut si maneat tam diu, saltem ante communionem discedat, nullā tamen harum absentiarum peccat mortaliter.

87. THEODEMIRVS aulicus frequenter meminit apud Principem suum delictorum leuium ab alio aulico commissorum; quo modo peccare potest mortaliter.

88. THEODORVS aduertens se in bello versari iniusto, post animum nocendi positum defendere se potest contra aggressorem, & illam etiam præueniendo occidere.

89. TIMOTHEVS Episcopus malè ait, non posse se ijsæm Ordinandis eodem die conferre quatuor Minores, & Subdiaconatum.

90. TIMOLEON Princeps sæcularis pessimè facit contra immunitatem Ecclesiasticam, Clericos in Minoribus tanquam Laicos tractando.

91. TETRADIVS in iubilæo duas hebdomadas durante ieiunat in priore harum nihil cogitans, aut etiam sciens de iubilæo: in altera dein hebdomade reliqua requisita ad iubilæum præstat; & licet iam ieiunium omittat, nihilominus ratione prioris ieiunij lucratur indulgentias.

92. THEOPHANES adolescens iuxta votum suum sincero animo ingreditur Religionem, & licitè postea pro libitu suo egreditur.

93. TORRELLVS Eremita aiens se ex reuelatione scire se reprobum, potest nihilominus, imò tenetur certo tempore sperare.

94. VALERIANVS Iudex malè facit grauiusque peccat, ex priuata notitia monendo vnam partem ex litigantibus, ex quo capite causam suam firmet, vt Adversario suo præualeat.

95. VENVSTVS & VENVSTIANA coniuges in statu peccati contrahentes vnum tantum peccatum mortale committunt: de quo peccato, dum dolent, impeditum in Susceptione Sacramenti fructum recuperant, & pro assiduis hæctenus rixis pacem impetrant.

96. VIRGILIUS & VIRGILIANVS ineunt contractum Societatis, ille pecuniam, iste operam confert suam; elapso autem triennio nullum reperiunt lucrum, sed solam sortem, quæ ad illum redit, qui eandem posuit.

97. VIVAMANNVS cùm equum conductum, eâ, quâ par est, moderatione fuerit vsus, nihil etiam in conscientia pro eo debet, etiamsi paulò post domum remissus perierit.

98. **WILIBRORDVS** Sacerdos diebus, quibus à nullo est mercede pro Sacro dicendo cōductus, celebrat nihilominus pro eo, qui proximè numeratâ pecuniâ Sacrum est postulaturus; idque malè, si fructus sacrificij suspenditur postmodum applicandus: bene, si statim applicetur.

99. **ZEBINA** ex verecundia vnum peccatum suppressens & alia exponens, si positâ verecundiâ eodem Confessario vtatur, & iste in confuso recorderetur statûs pœnitentis, non tenetur singillatim omniâ priora peccata reperere: secus, si alij Confessario confiteatur.

100. **ZOËLVS** Parochus in cōfessione advertit impedimētū dirimens inter spōsos iam iam accessuros ad S. Eucharistiam, & dein contracturos, quod Zoellus omnibus modis impedire debet; si nihil efficiat, permittere potest.

CENTVRIA II.
 S E L E C T O R V M
 CASVVM CONSCIENTIÆ.
 CASVS I.

*Chilous villam cuiusdam rustici in pago suo transiens ad-
 vertit propè eam gallinas ve-
 hementius pedibus raderet-
 ram crocitanter, quod admi-
 ratus accessit visum, quid ob-
 iecti haberent, & conspexit involucrum promica-
 re, quod mox erutum secum asportavit, & aliquot
 centenos in eo florenos reperit servavitque. Post
 aliquod verò tempus conscientia actus Parocho suo
 rem narrat, scire volens, quid pecuniâ hæc faciat?
 Queritur. Quid Parochus Achiloo dicat?*

Videtur ipsi indicandum, pecuniam hanc esse thesaurum fortuitò in loco alieno inven- tum, ac proinde mediâ illius partem Achilo- um servare sibi posse: alteram verò partem Domino fundi cedere, vt communiter docent Authores apud Dianam P. 9. Tr. 5. Res. 3.

Respondetur. Achiloo dicendum, pecuni- am hanc non esse thesaurum, sed bonum quoddam *casu inventum*, ac proinde huius Dominum diligenter inquire, eique restitui debere, si reperiatur: sin post sufficientem in-
 quisi.

quisitionem non compareat, eam tanquam bonum derelictum seruare sibi posse, iuxta probabilem actutam sententiam, etsi melius fecerit, si illam pauperibus distribuerit, aut ad pias causas applicuerit, vt in priore centuria casu LXVIII. dictū. Cæterum thesaurus *L. Nunquã. ff. de acquirendo rerū dominio* definitur: *vetus quædam depositio pecuniæ, cuius memoria non extat, vt iam dominum non habeat; quod autem prædicta pecunia non sit talis thesaurus. Probat. Tum quia non est vetus depositio, vt patet ex formâ pecuniæ, quæ recentis est memoriæ, ideoque argumentum depositionis non veteris iuxta L. Authore ff. de rei vendicat. & alia iura. Tum quia non est depositio, in profundiorē scil: terræ partem, aut locum ab oculis humanis remotiorē iuxta naturam thesauri, sed absconditio intra fere superficiem terræ. Tum quia non est depositio in crastinum cum intentione ita sibi in futurum providēdi, quod ad thesaurum requiri, innuit Less. L. 2. de Iust, c. 5. n. 57. ex Covarr. & Alciato, sed repentina occultatio ex metu præsentis periculi eam perdendi. Tum denique quia pecunia inventa non præsumitur esse thesaurus, antequam constet de requisitis ad eum constituendum. Baldus in L. 1. post princ. ff. de rerum diuisione. de quibus requisitis in nostro casu minimè constare, abunde ex dictis habetur. Atque sic etiam patet ad fundamentum opinionis contrariæ.*

II. Ado

II. Ado sciens annū 24. *etatis se non complēsse, sed vnum adhuc diem sibi deesse, putat ex ignorantia planè crassa, hunc defectum sibi non obstare, quominus in Sacerdotem ordinetur, cū iuxta tritum proverbium parum pro nihilo reputetur. Afirmat ergo constanter, legitimam se etatem habere, ideòque in Sacerdotem ab Episcopo ordinatur. Queritur. Vtrum incurrat Censuram, & Sacro Ordine uti nequeat, antequam cum illo dispensetur?*

Videtur incurrare, & dispensatione indigere. Ita Bonac. Tom. 1. Tr. de Censuris D. 3. pun. 5. §. 1. n. 2. Vbi ait, ad hoc, vt quis contra Extrauag. Pij II. quæ incipit, *cū Sacrorum*, & Sixti V. Quæ incipit, *Sanctum & salutare*. Suspensionem, imò & irregularitatem incurrat ante legitimam etatem Ordines Maiores suscipiendo, sufficere ignorantiam mortaliter culpabilem, & dispensationem in illis ad Summum Pontificem pertinere. Consentit Pax Jordanus L. 3. *suarum Elucubrat. Tit. 6, n. 216.* Vbi putat, prædictam suspensionem saltem incurri, quando immatura ordinatio fit ex ignorantia crassa & affectata.

Respondetur 1. Adonem peccasse mortaliter suscipiendo Sacerdotium ante inchoatum vigesimum quintum annum ex crassa ignorantia. Ita Communis. Nam omittere omnem diligentiam in re tanti momenti, utique graue & mortale peccatum est. Respon. 2. Adonem ex prædicta ignorantia crassa susci-

fusciendo Sacerdotium ante legitimam ætatem non incurrisse suspensionem aut irregularitatem. Ita Navarr. Auila, Sa, & alij, quos refert & sequitur Barbof. *de Potest. Epis. P. 2. Alleg. 16. n. 19.* Ratio est, quia verba illa, (*temerè præsumpserit*) quibus vtuntur prædictæ Pij & Sixti Constitutiones, dolum & temeritatem significant iuxta Gloff. penult. *in Cap. solet. de sent. Excommunic. in 6.* quæ temeritas & dolus scientiam, aut saltem ignorantiam affectatam supponunt; vt proinde in eum, qui vel bonâ fide, vel ignorantia etiam crassa procedit, minimè cadant, vt cum pluribus docet Barbof. *Tr. de dictionibus vsu frequentibus Dictione 278. n. 3. Respon. 3.* Adonem susceptum Sac. ordinem Sacerdotij absque mortali peccato ante legitimam ætatem vti, aut celebrare non posse: hæc tamen ætate completâ licitè posse, nec indigere aliâ dispensatione. Ita Hurtado *de Suspens. Difficult. 13. n. 36.* Barbofa *Lo. Cir. n. 22.* Palao *Tr. 27. D. vnic. pun. 7. n. 7.* & alij. Ratio prioris est, Quia faceret in re graui contra præceptum Ecclesiæ, hæc enim prohibens ordinari ante designatam ætatem, consequenter prohibet etiam ante illam ordinis exercitium. Ratio posterioris est. Tum quia non violat Censuram. Tum quia hæc pœna nullibi est in iure expressa, vt præter alios notat Suarez. *Tom. 5. in 3. partem de Censuris D. 31. s. 1. n. 23.*

Atque

Atque ex his patet ad Authores contrariæ sententiæ, qui vnicè verbis constit. Pontificiarum innituntur.

III. *Æmilius contrahens matrimoniū de presenti coram Parocho & Testibus simul edicit sponsa, non aliter valiturum contractum, quàm in eventu, si parens huius intra Mensem ex Italia redeat, & consensum præbeat, quam conditionem acceptat, sponsa, cuius etiã parens elapso mense adest & consentit. Queritur. Vtrum de novo advocandi sint Parochus & Testes, ut iam intersint, dum parens consentit, adeoque testari possint de eventu implete conditionis, & iam perfecti contractūs?*

Videtur, non de novo vocandos esse Parochum & Testes, nec hanc impletionem conditionis certò illis constare debere. Ita Sanchez de Matr. L. 5. D. 8. n. 24. Movetur, Tum quia nec in matrimonio per Procuratorem contrahendo necesse est, ut Parochus ac Testes litteras Mandati cognoscant, à quo tamen Mandato non minùs pendet Matrimonium, quàm conditionatum ab eventu. Tum quia similiter non est necesse, ut Parochus ac testes inspiciant litteras vel dispensatorias inter prohibitos, vel Natalitias de cognoscenda contrahentium ætate seu pubertate; & tamen ab his (dispensatione & ætate) non minùs pendet matrimonij valor, quàm ab eventu conditionis. Tum quia sic obtinetur finis Concilij Tridentini, qui est,

ne

ne contrahentur secundæ nuptiæ spretis primis, cum enim Ecclesiæ constet de hoc matrimonio, non permittetur alterutri contrahentium transitus ad aliud, donec satis innoverit, conditionē, à qua prius matrimonium pendeat, non esse impletam.

Respon. Probabilius esse, Parochum ac Testes de novo vocandos, dum consentit Parens, ac de impleta conditione certificandos esse. Ita Coninck *de Sacr. D. 29. à n. 15.* Præpositus *Q. 3. de Matrim. dub 8.* Layman. *L. 5. Tr. 10. P. 2. c. 7. n. 3.* Gasp. Hurtadus *D. 16. diff 8. n. 24.* & præter alios Martinus Perez *Tom. de Matr. D. 16. f. 14. n. 4.* vbi bene advertit, difficultatem hanc procedere iuxta eorum sententiam, qui sentiunt, contractum matrimonij conditionatum conditione de futuro purificari impletionem conditionis absq; novo consensu; in opposita enim opinione utique de novo vocandi sunt Parochus & Testes, & consensus coram his denuo ponendus, ut contractus ille, qui ante impletam conditionem solum erat sponsalitiuus, fiat matrimonialis. Ratio nostræ resolutionis est. Tum quia ad valorem matrimonij, vbi Tridentinum viget, necessariò requiritur, ut Parochus & Testes intelligant, & testari possint, matrimonium verè perfectèque contractum esse ad vitanda varia in foro externo incommoda. Atqui si sufficeret iuxta contrariam sententiam,

M

sententiam,

tentiam, illos interfuisse contractui tantum conditionato, non possent id præstare in foro externo; facile quippe alteruter contrahentium negaret conditionem impletam esse. Ergo omnino requiritur, ac necesse est, ut constet ipsis, conditionem fuisse impletam; sic enim contrahentes cogentur simul manere, & qui resiliere vellet à matrimonio, huic incumberet probare, conditionem non fuisse impletam, cuius tamen impletionis facile conuinci posset.

Ad primum in contrarium dicimus, Sanchezium malè supponere, Parochum ac Testes non necessariò cognoscere litteras mandati, cum contrarium probabilius sit, videlicet, necesse esse, ut Parocho ac Testibus quoquo modo sufficienter constet de mandato. Ad secundum satis esse, si Parochus ac Testes intelligant, marem & fœminam verà & *verbis, signis, litteris, vel mandato* patefactâ voluntate matrimonium contraxisse; esto non intelligant, eos validè contraxisse; siue nullo defectu occulto impeditos fuisse, modò fecerint Testes, quod moraliter ipsis faciendum erat, ut rectè Layman supra. Ad tertium negamus, sinem Tridentini aliàs obtineri, quia, ut dictum, alteruter contrahentium facile negare posset, conditionem esse impletam, cum non posset in foro externo probari, & sic sequerentur omnia incommoda, quæ cupit Concilium euitari.

IV. Ai-

IV. Aistulphus adulter, ut consensum à Zara ancilla impetraret, pollicitus est huic nuptias post mortem legitimæ conjugis suæ; ad quam promissionem Zara nihil quidem repromisit, se vicissim obligans, voluntati tamen Aistulphi cessit, & adulterium cum eo commisit. Nunc mortuâ vxore Zara scire cupit, num Aistulpho nubere possit. Queritur, quid ei dicendum?

Videtur Zara non posse nubere Aistulpho. Ita Syluester, Perez, Rebellus, Coninck, Sanchez L. 7. de Mat. D. 79. & plures alij ex C. significasti. & C. ultimo de eo, qui duxit in matrimonium. vbi deciditur, si adulter puellæ promiserit matrimonium, mortuâ vxore ducere eam non posse; est enim impedimentum hoc dirimens matrimonij.

Respondendum Zara, quod nubere possit Aistulpho. Ita Henriquez L. 14. c. 14. num. 3. Cardin. Bellarminus L. vnic. de Matr. c. 22. & nonnulli, qui existimant, necessarium esse ad hoc impedimentum contrahendum, ut sibi mutuò siue reciprocè fidem dederint, quod in proposito nõ fecit Zara, nihil vicissim repromittens Aistulpho, cui idcirco ex probabili hac sententia nubere potest. Atque sic etiam patet ad opinionem in oppositum.

V. Albericus Sacerdos in æde B. V. parochiali, & altari huius priuilegiato cupiebat celebrare pro liberanda anima purgatorij: & quia dies erat Dominicus, interrogabat prius alium sacerdotem

in eadē Ecclesia, an Missa pro defunctis sive Requiem dicere deberet, cui ille respondit, omnino tale sacrū dici oportere in quovis altari privilegiato quolibet anni die, si anima liberetur è purgatorio. Queritur. Vtrum bene dixerit sacerdos iste ad interrogationem Alberici?

Videtur bene dixisse. Tum quia extant declarationes Congreg. Rituum apud Barbosaam Collect. 478. n. 1. asserentes, Missam pro defunctis celebratam in altari privilegiato nō suffragari, nisi sit Requiem, licet in indulto nō exprimat. Tum quia hæ missæ singulariter ad id ordinatæ sunt ab Ecclesia. Tum quia in illis speciales preces pro defunctis funduntur; atque hinc easdem missas Sotus D. 45. q. 2. art. 3. vocat magis meritorias & satisfactorias pro defunctis.

Respon. ad quæstionem Alberici Sacerdotem illum non bene retulisse; siquidem ex communi DD. non requiritur, vt ad liberandam animam è purgatorio dicatur in altari privilegiato missa de Requiem sive de mortuis; sed sufficit quælibet alia, nisi nominatim Missa pro defunctis in indulto exprimat, quod tamen non fit nec in Brevi pro ara huius Ecclesiæ, nec facile in alijs Bullis pro alijs altaribus privilegiatis. Ratio prioris est. Quia Missa de Dominica & sanctis, ac quælibet alia pro tempore occurrens non minus est satisfactoria pro defunctis, quàm illa de Requiem.

Cæterum

Cæterum putat quidem Gavantus *in Com. Miss. p. 1. tit. 4. n. 3.* Missam votivam (eadem est ratio Missæ pro defunctis) non posse dici die Dominicâ. Sed adversatur ei ipsa Rubrica *tit. 4. c. 3.* aiens, Missas quaslibet dici posse pro arbitrio Sacerdotis, quotiescunque officium, non est duplex. Atqui die Dominicâ officium non est duplex. Ergo &c. Imò cum Rubrica Missalis solùm directiva sit, non apparet, cur missæ tam votiuz quàm de Requiem quovis die festo dici nequeant, modò summa Domini festa excipiantur. Ratio posterioris est. Quia expressio illa determinatæ missæ habet se tanquam requisitum, sine quoposito nec conceditur, nec obtinetur indulgentia, vt rectè Ema. Rodriq. *Quæst regul. Tom. 2. q. 97. & alij.* Vnde si Papa concedit, vt in certo altari per octauam Commemorationis Fidelium defunctorum: anima è purgatorio liberari possit, celebrando Missam de defunctis, non nisi tali obtinetur indulgentia ista; quæ Missa proinde ipsâ etiã Dominicâ inter eand. octauam dici debet, siquidem latere non possit Pontificem, intra illam octauam interuenire diem Dominicam.

Ad primum in contrariam ait Pellizarius apud Dianam P. 9. Tr. 2. resol. 8. Declarationem Cardinalium non facere legem vniuersalem, sed solùm sententiam probabilem. Ad secundum dicimus, Missas has ab Ecclesia

rectè esse ordinatas pro animabus defunctorum, non tamen velut vnicum esse medium, quo illæ iuventur, posseque maius earum meritum & satisfactionem aliunde compensari, maiore scil. devotione erga sanctos, & istorum precibus ac intercessione. Atque sic patet etiam ad tertium.

VI. *Amurates miles in exercitu Imperatoris Turcici in nupera irruptione in Moraviam ingentem inde retulit prædam. Post aliquot hebdomadas ipse Amurates venit in manus Leopoldi militis in exercitu Imperatoris Romani, qui eum & vitâ & omnibus bonis ex Moravia asportatis spoliavit. Queritur. Vtrum Leopoldus bona hæc mobilia Amurati erepta restituere debeat ijs, à quibus iste iniuste eadem prius in Moravia abstulerat?*

Videtur, teneri Leopoldum restituere ea bona dominis suis. Tum quia bona hæc manent sub dominio priorum dominorum, cum Amurates deprædator nullum in illa ius acquisierit. Tum quia si Leopoldus eadem bona ab Amurate emptione vel donatione accepisset, ex communi Theologorum restituere Dominis prioribus debuisset. Ergo etiam iam ad hanc restitutionem tenetur, dum ab Amurate capto abstulit. Tum quia spolijs illis multa erant immixta, quæ ad Ecclesias & Personas Ecclesiasticas spectabât: item duo iuvenes in servitutem turcicam tracti. Atqui ista Leopoldus debet restituere. Ergo & alia quævis ex Moravia exportata, Resp.

Resp. Bona Amurati erepta iure naturæ veris suis Dominis sunt restituenda: iure tamen Cæsareo retineri possunt à Leopoldo. Ita Molina D. 118. *tota*. Coninck *de Actib. Supern. D.* 31. *dub. 7. n. 122.* & plerique alij Theologi. Ratio prioris partis est. Quia priores Domini in Moravia per iniustam prædatoris turcici ablationem non amiserunt dominium in bona sua, sicuti non amisissent, si per quemuis alium bona illa furtim fuissent asportata. Ratio postterioris est. Quia bona hæc prædacea ex *L. si quid bello 18. iuncta postlim. 5. ff. de capt. & postlim. reuers.* fiunt capientium, si hostes illa deportarunt ad præsidia, locaque tuta, quia tunc reputantur, ac si essent ipsorum hostium propria. Nec dubium, inquit rectè Tanner *Tom 3 D. 2. Q. 6. n. 76.* ob commune bonum, tum ad lites vitandas, tum ad milites exstimulandos posse humano iure introduci, vt res eiusmodi spectent ad capientes, vt in simili patet ex lege præscriptionis.

Ad *primum* in contrarium dicimus, iure quidè naturali manere bona hæc siue prædatione siue furto ablata sub dominio priorum dominorū: iure tamen positiuo Cæsareo ius illorum bonorum prædaceorum transferri in milites recipientes eadem à prædatoribus illis. Ad *secundum* negari anteced. à P. Emanuele Sa in primis editionibus *V. bellum. n. 4.* & mordicus à P. Dicastillo de Iust. *L. 2. Tr. 2.*

D. 10. dub. 17. §. 8. n. 427. sed quidquid sit de hoc. Negamus consequentiam, quia privilegium istud est concessum militibus, qui hæc bona hostibus eripiunt: non autem ijs, qui illa emptione vel donatione ab ijsdem accipiunt, ut præter alios aduertit Drulenchius in *Decal. Tom. 2. L. 5. c. 2. dub. 5. n. 5.* Non obstat, quod ementi bonâ fide rem furto ablatam dominus pretium restituere non debeat, sicuti tamen debet in præsentem, si pretium illud sit rationabiliter expensum. Non obstat, inquam, Tum quia prædicta bona prædacea supponuntur in gratiam domini empta, non factitia. Tum quia fur tenetur emptori de euietione, non autem hostis, quem iniquum possessorem fuisse constat. Ad tertium, ab hoc privilegio militibus concessio eximi tum ipsos homines siue liberos siue seruos, tum bona Ecclesiæ & Ecclesiasticorum, ut rectè Molina D. 118. cit. in fine.

VII. Arnulphus Clericus aduertens concubina suam pregnantem suadet huic, ut abortum faciat, n̄ malum utriusque ingens parere velit. Accipit illa Consilium, & reipsâ abortum, foetu iam animato, procurat. Sic infamiae ereptus Arnulphus mox acquirit pingue beneficium Ecclesiasticum, idque annis tribus integris pacifice possidet. Post hæc stimulis conscientie actus, rem totam aperit Confessario scire cupiens, num Beneficium & fru-

fructus retinere porro tutò possit. Queritur. Quid Confessarius faciendum dicat Arnulpho?

Videtur Arnulphus teneri ad restitutionem tam beneficij, quàm fructuum perceptorum, nec retinere deinceps posse. Ita P. Layman *L. 3. Tr. 1. c. 8. n. 16.* Palao *Tom. 2. Tr. 13. D. 2. pun. 33. n. 3.* Cardin. Lugo *de iust. D. 7. n. 109.* & plerique alij Doctores. Tum quia Arnulphus non habet titulum huius rei acquirendæ. Tum quia ob irregularitatem, quam incurrit, inhabilis est ad præscriptionem faciendam. Tum quia caret bonâ fide; malæ fidei autem possessor nullo vnquam tempore præscribit *e. possessor de reg. iuris in 6.* Tum quia sic tandem triennis possessio etiam Hæretico, Iudæo, & Laico prodesset, quod est falsum.

Resp. Arnulphum tutâ Conscientiâ posse beneficium & fructus retinere, nec ad ullam obligari restitutionem. Ita Ludouicus Gomez *Regula de trienniali. quest. 26. §. quibus non obstantibus.* Philip. Probus, & alij, quos citat, & reipsâ sequitur Sanchez *L. 7. in Decal. C. 29. n. 87. & L. 2. Consil. moral. c. dub. 31. n. 20.*

Ratio desumitur ex Regula Cancellariæ 33. relatâ apud Lugo *n. 104.* Vi cuius, qui beneficium Ecclesiasticum triennij spacio pacificè possedit sine ingressu Simoniaco, violentia, & intrusione, ius in eo acquirit. Atqui Arnulphus beneficium Ecclesiasticum pacificè possedit iusti triennij spatio, non Simoniacus,

non violentus, non intrusus, sive (quod idem est) provisus de beneficio reservato, reservatione in corpore Iuris clausa. Ergo Ius in eo acquirit. Ergo retinere potest, nec ad ullam obligatur restitutionem. Confirmatur ex praxi Rotæ; dicit enim Gomez *loc. cit.* ita quotidie observari in Rota sine aliqua dubitatione.

Ad primum in contrariū dicimus cum Sanchez *loco Consiliorum Moral. citato*, Arnulphū habere titulum Coloratum, qualem habent omnes ad effectū huius regulæ, qui in eadē nō excipiuntur. *Ad secundū* hanc infirmitatem, & inhabilitatem ob irregularitatē procurati abortūs sanari & tolli per triennem pacificam possessionem, ut docet Gomez *loc. cit.* *Ad tertium* bonam fidem non requiri ad talem possessorem, ut docent Couarr. *Reg. possessor 2. P. Parag. 10. n. 10.* & alij. Ratio est, quia vi huius possessionis non præscribitur titulus in beneficio, sed prohibetur possidentis molestatio, & beneficij impetratio; qui effectus cum obtineri non possit, si regula solum possessoribus ex bona fide faveat, ut per se patet, clarè sequitur, Pontificem non requirere bonam fidem ad talem possessorem; quæ tamen bona fides hoc ipso postea accedit, quod elapso triennio possessor iudicare valeat, salvâ iam conscientia beneficium, omnesque redditus possidere se posse. *Ad quartum* Negamus paritatem,

ritatem, quia Hæreticus, Iudæus, Laicus, nec capacitatem habent, inquit Gomez *cit. quæst. §. sed breuiter.* personæ recipientis titulum, quod secus se habet in Arnulpho Clerico.

VIII. *Bamba sacerdos è Societate IESV ex itinere divertit ad monasterium quoddam, & in hoc pernoctans obseruatur à monacho huius Cœnobij, qui manè nõ petita facultate à Pralato suo venit ad illum Patrem, & confiteri eidem in conclavi suo petit. Queritur. Vtrum Bamba Monachum istum audire & absolvere possit.*

Videtur posse. Quia Paulus III, Pontifex Confessarijs Societatis nostræ facultatem dedit absoluendi quoscunque Christi fideles ad eos vndecunque venientes. &c. Ergo etiam Monachos, aliosque quoscunque Religiosos, vt constat ex compend. priuilegior. V. *Absolutio.*

Resp. Bambam non posse audire, & à peccatis absolvere Monachum huius Monasterij, nisi præsumere possit D. Prælati consensum seu expressum seu tacitum. Ita ex Comuni TT. Palao Tr. 23. D. *unic. pun. 14 n. 11.* Nam quamuis Societas IESV prædicto priuilegio gaudeat, quia tamen plerisque Ordinibus Religiosis peculiari priuilegio à Sede Apostolica concessum est, vt ipsimet regulares nulli confiteri possint sine Prælati sui seu Superioris consensu, ad eò vt confessio aliter facta nulla & inualida existat, sicuti testatur E-lamas

lamas 1. part. Methodi. c. 7. p. 4. & specialia priuilegia (qualia sunt ea, quæ ad bonum regimen Ordinis, & obedientiæ tenorem seruandum, peculiariter ipsis concessa sunt) de rogant generalibus, è quorum numero censeri debet priuilegium Societati concessum ad audiendos quoscunque fideles, idcirco à concessione ista excipiendi sunt Religiosi aliorum Ordinum, quos regulariter nostri Patres absolueri non possunt, nisi à suis Superioribus licentiam habuerint. Dixi *regulariter*; quodcumque enim Religiosus ex Superioris sui licentia iter facit, Abbas censetur ipsi permittere, vt, quando ex consuetudine vel præcepto confitendi aut communicandi tempus adest, extra Monasterium suum cuius Sacerdoti idoneo etiam non approbato ab Episcopo confiteri possit, eò qui Tridentinum *sess. 27. can. 15.* Episcopi approbationem non requirat in Confessario Regularium, sed tantum sæcularium & sacerdotum; quamquam in his attendendæ sint consuetudines & ordinationes cuiusque Religionis, si enim in quibusdam consuetudine vel constitutione introductum sit, vt Regularibus suis non liceat confiteri (excepto necessitatis casu) nisi expositis in suo ordine, id in singulis Monasterijs & Collegijs obseruari oportet, vt rectè Elamas *loc. cit.* vbi insuper hæc duo obseruat. *Primum*, quando duo ex Monasterio mittuntur

tur

tur peregrinatum, tacitè dari facultatem, ut unus alteri confiteri possit, si vel unus vel uterque eorum sit Sacerdos. *Alterum*, quando in Iubilæo vel per Bullam Cruciatam datur generatim facultas fidelibus, confitendi cuius sacerdoti approbato & exposito, tale privilegium non extendere se ad Regulares eorum Ordinum, qui habent speciale privilegium, ut eorundem religiosi confiteri non possint, nisi ei, quem superior ipsis designaverit. Sed potestne Bamba saltem tacitum Prælati consensum in proposito casu præsumere? Resp. Affirmatiuè. Tum ex bono & spirituali profectu, quem in suis vehementer desiderare quilibet Prælati iure præsumitur. Tum ex raritate casûs, qui perinde se habet, ac si Bamba facultatem petiisset à Prælato audiendi & absoluendi unum ex Monachis certissimò concedendam.

IX. *Barbara deuota virgo magno desiderio tenetur Sacre Eucharistiæ quotidie sumenda, ideoque assiduis precibus facultatem huius à Confessario impetrare contendit, quam ei tandem concedit; dum autem Barbara hæc facultate utitur, & quotidie communicare cernitur, varia ex eo hominum iudicia & sermones oriuntur, alijs id laudantibus, vituperantibus alijs. Queritur. Rectène Confessarius Barbaræ quotidianam Communionem concedat?*

Videtur bene concedere. Ita Ioannes Saneius

cius in *disp. select. vbi à disp. 22. vsq; ad 31.* acerrimè quotidianam Communionem propugnat. Petrus Vincétius de Marcilla, & Maurus de Valderas duo PP. Benedictini apud Card: de Lugo de *Eucharist. D. 17. n. 6.* Mouentur 1. Authoritate SS. Patrum quotidianam Communionem suadentium. Item Concilij Trident. hanc desiderantis in fidelibus *sess. 22. C. 6.* 2. Vsu primitiue Ecclesiæ. 3. Fructu magno ex quotidiana Communionem percipiendo. 4. Dispositione, quæ vnica requiritur, & in multis quotidie reperitur, nempe puritas conscientiæ à culpa lethali. 5. Exemplo Sacerdotum quotidie celebrantium.

Resp. 1. Posse, per se loquendo, Sac. Communionem singulis diebus etiam feriâ sextâ Parasceues recipi. Ita Communis Doctorum. Quia sumptio Sacræ Eucharistiæ nullo die prohibetur, cum nullum huius prohibitionis præceptum siue diuinum siue Ecclesiasticum extet. Vnde S. Thom. in 4. *Dist. 12. q. 3. art. 1. questiuic. 2.* Si aliquis, inquit, experimentaliter cognosceret, ex quotidiana sumptione fervorem amoris augeri, & reverentiam non minui, talis deberet quotidie communicare. Resp. 2. Spectando communem hominum statum non expedire omnibus in gratia existentibus quotidianam Communionem. Ita S. Thom 3. *part. 2. q. 8. art. 10.* S. Bonavent. in 4. *dist. 12. p. 2. q. 2.* S. Antoninus, Albertus Magnus, Rich-

Richardus, Alensis, Paludanus, Dionis. Carthusianus, Suarez, Henriquez, Coninck & ceteri Theologitum Veteres, quàm Recentiores plerique. Ratio est, quia ad hoc Sacramentum congruè & decenter excipiendum requiritur non solum status gratiæ, sed etiam affectus coniunctionis cū Christo, & reverentia tantæ Maiestatis. Atqui vix vnquam reperire est hominem Laicum, apud quem ob varia impedimenta in quotidiana communione fervor amoris augeatur, & reverentia tanti Sacramenti non minuat. Ergo, loquendo vniuersim, & considerando communem hominum statum, non expedit omnibus in gratia constitutis quotidiana communio quod pulchrè indicat D. Thom. *loc. cit. in c. aiens: Sed quia multoties in pluribus hominum multa impedimenta huius deuotionis occurrunt propter corporis dispositionem vel animæ, non est vrile omnibus hominibus quotidie ad hoc Sacramentum accedere.* Respon. 3. Loquendo speciatiim, quinam vel quotidie, vel frequentius S. Eucharistiam sumant, id arbitrio pij ac prudentis Confessarij relinquendum est. Ita ex communi Cardin. de Lugo *lo. cit. n. 28. Dicastillo de Eucharist. D. 9. n. 443. Palao Tr. 21. D. vnic. pun. 16. & alij.* Ratio desumitur ex generali & omnibus receptissimo principio, quod in rebus ad spiritum pertinentibus debeat quisque Patris spiritualis consilio stare,

re, nec suo se arbitrio regere, quæ regula si in
 vllis alijs, certè in frequentatione Sac. Eu-
 charistiæ quàm maximè attendenda est, ne id,
 quod in bonum animæ datur, in magnum
 eiusdem malum cedat. Sapiens autem Con-
 fessarius vix vlli vnquam quotidianam Com-
 munionem permittet, cùm vix animam, licet
 sanctitatis famâ claram, sit reperiturus ritè
 dispositam ad quotidianam Comunionem,
 vt testantur Sanctorum historia: binam verò,
 aut etiam ternam Comunionem in vna heb-
 domade propter cõcurrentia festa concedere
 subinde per annum poterit, si hoc ex peculia-
 ri dispositione, tum ad sumentis spiritualem
 profectum, tum ad Sacramenti debitam re-
 uerentiam iudicauerit. Cui non obstat *Regu-
 la 26. Sacerdotum Societatis nostræ*, in qua præ-
 scribitur ijs, vt admoneant propensos ad fre-
 quenter communicandum, ne crebrius, quàm
 octauo die accedant, præsertim si sint coniu-
 gati; nam tunc temporis, cùm regula illa con-
 deretur, tanta erat Sac. Communionis rari-
 tas, vt maior frequentia absque perturbatio-
 ne multorum concedi aliquibus prudentes
 non posset: nunc verò, mutatis circumstan-
 tijs, neutiquam regula illa prohibet Confes-
 sarios in concedendo esse liberaliores, vt satis
 colligitur ex limitatione, quæ de coniugatis
 additur. In casu ergo nostro, quemadmodò
 putamus, Confessarium binam Communionem

nem

nem singulis hebdomadibus benè rectèque Barbaræ concessurum fuisse, ita omnino nobis persuademus, ipsum quotidianam Communionem malè eidem permisisse.

Ad primum in contrarium dicimus, SS. Patres & Concilium Trident: intelligi oportere, si debita adsit dispositio, quam tamen non facilè in Laico reperiri quotidie, aut præsumi posse, ex dictis constat. *Ad secundum.* Usam hunc feruori illius prioris sæculi proportionatum fuisse, qualis hoc æuo non facilè deprehenditur. Adde etiam, tunc usam illum probabili-ter vniuersalem non fuisse, & coniugatis etiam communem. *Ad tertium.* Fructum ex pluribus communionibus minùs feruentibus hauriendum vnâ feruentiore compensari, & tantùm fructûs spiritalis ex vna hac, quàm illis multis acquiri posse. Adde denuò, non tantùm sumentis bonum, sed etiam Sacramenti reuerentiam attendi debere. *Ad quartum.* Positâ dispositione puritatis à lethali posse quidè permitti Communionem sacram, maximè urgente præcepto, sed non suaderi quotidianam; alias eodem etiam die, quo quis adulterium, pollutionem voluntariam, & similia scelera commisit, expediet sacra Communio, modò absolutio Sacramentalis intercedat, quod nemo facilè concesserit, si vnum vnicum Ioannem Sanchez planè hac in re exoticè singularem excepias. *Ad quintum.*

In Sacerdotibus peculiarem esse rationem, eò quod vi statûs sui ministri sint publici Ecclesiæ, vt huius nomine sacrificijs Deum placent, eumq; hominibus propitium reddant, ideòque ipsius Ecclesiæ puritas acceptos illos facit & aptos, si in gratia existant, vt eâ ratione magis deceat celebrare, quàm abstinere, vt bene Dicastillo *loc. cit. n. 463.*

X. Barnabas dum in gentili quadam prouincia plures ad fidem Christi conuertit, & baptizat, incidit in hominem iam adultum, sed à natiuitate cecum, surdum, & mutum. *Queritur, Vtrum iste baptizari possit?*

Negat Diana P. 9 Tr. 6. Resol. 2. §. sed pro Coron. Ochaguiam secutus. Tum quia, cum talis capax sit consensûs & dissensûs, expectari debet eius voluntas. Tum quia potest habere aliquem obicem respectu gratiæ sacramentalis.

Affirmat Coninck Tom. de Sacram. Q. 69. art. 12. n. 94. ratus, vix posse talem habere sufficientem rerum præsentium moralem notitiam ad peccandum, adeòque instar perpetuò amentis esse, quem baptizari posse, communis Theologorum concedit.

Resp. Hominem istum sub conditione baptizandum esse propter dubium de capacitate & requisita dispositione, quod dubium oppositæ sententiæ recens allatæ apertè mouent. Nam in dubio de capacitate subiecti,
fi v. g.

si v. g. in monstro solum caput sit ferinum, cætera autem omnia humanam formam præferant, plerique volunt, baptismum sub conditione administrari debere, vt videre est apud Layman *L. 5. Tr. 2. C. 6. n. 13.* Item ob dubium debitæ dispositionis in suscipiente Sacramentum Pœnitentiæ in aliquibus casibus administrari potest sub conditione, vt omnes concedunt. Ergo etiam in præsentibus ob dubium tum de consensu, tum de dispositione requisita Sacramentum Baptismi sub conditione administrari potest; sic enim ex vna parte irreuerentia cauetur Sacramenti: ex altera verò debitè succurritur animæ periculo. Et ex his patet etiam ad fundamenta oppositarum illarum opinionum.

XI. *Basiliscus Iudex ex priuata & certissima sententia scit, Basilium, qui in carcere detinetur, esse innocentem, quem tamen testes & aliæ probationes legitimæ planè probârunt homicidam. Queritur. Vtrum Basiliscus morti adiudicare Basilium possit?*

Videtur non posse. Ita Abbas, Rosell. Angelus, Lyranus, Sà & alij apud Covarr. *L. 1. variar. c. 1. n. 3. & 6.* quibus accedunt Sylvius in 2. 2. *D. Thom. q. 66. art. 2. conclus. 2.* Petrus Navarr. *L. 2. de Restit. c. 3. n. 161.* & præter alios Lessius *L. 2. de Iust. c. 29. dub. 10. n. 78.* Mouentur. Tum quia occidere innocentem est intrinsecè malum, sicut cognoscere non

N 2

suam.

suam. Atqui nemo potest licitè cognoscere non suam quantumvis, vt talis, per testes legitimè probetur, & à Iudice comprobetur. Ergo &c. Tum quia medium, quod fini intento certò cognoscitur contrarium, non debet adhiberi, etiamsi aliàs communiter adhiberi soleat. Atqui allegata & probata, secundum quæ alioquin communiter sententia ferri consuevit, non sunt media, vt veritas innotescat, Ergo &c. Tum quia per Epykiam in hoc casu prudenter conijcitur, eam esse Legislatoris mentem, vt veritas præualeat publicè allegatis & probatis.

Resp. 1. Basiliscum, antequam aliquid pronuntiet, teneri adhibere omnia media, quibus innocentem Basilium è mortis periculo liberet. Sumitur hæc responsio ex lege charitatis, quâ iubemur auertere graue damnum proximi, præsertim iniustum; in quem sensum intelligendum illud Christi Luc. 6. *nolite iudicare, & non iudicabimini: nolite condemnare & non condemnabimini &c.* Media autem communiter afferuntur ista: auertere accusatorem ab accusatione; testes diligenter examinare ad deprehendendum iudicium variationis & falsitatis: providere, vt iidem per prudentes corrigantur: litem protrahere: carcerem aperire, & dare locum fugæ: causam ad Iudicem Superiorem remittere: demum, si hæc omnia non sufficiant liberando reo, abdicare se officio &c.

Resp,

Resp. 2. Si Basiliscus pleraque hæc, alià-
que media adhibuit, nihilque ijs effecit: ni-
mis autem incommodum & arduum accidat,
officium Iudicis deponere, posse ipsum iuxta
allegata & probata procedere, & Basilium,
quem priuatim innocentem novit, publicâ
sententiâ morti adiudicare. Ita S. Thom. 2. 2.
Q. 67. art. 2. Caiet. Bannez, Salonius, Ara-
gon. Sotus de Iust. L. 5. q. 4. art. 2. Valent.
Tom 2. D. 5. q. 11. pun. 2. Azor P. 1. L. 2. c. 17.
quest. 8. Tanner Tom. 3. D. 4. Q. 4. dub. 2. n. 51.
Covarr. lo. cit. Baldellus L. 4. Theolog. Moral.
D. 15. n. 24. & hoc teste aliquamplures. Ra-
tio est. Tum quia Iudex in ferenda sententia
publicam personam, & quidem ipsius com-
munitatis gerit. Ergo prudenter & rationa-
biliter uti potest scientiâ publicâ, quæ ipsi
communitati probabilis redditur. Tum quia
occidens aggressorem in sui defensionem non
peccat, ut habet communis Theologorum,
cùm directè non intendat occisionem alteri-
us, sed sui defensionem. Ergo etiam Iudex
per allegata & probata procedens damnansq;
innocentem non peccat, cùm itidem directè
non intendat innocentem occidere, sed fungi
officio publico, & servare iuris ordinem. Tum
quia ex communi ferè doctrina potest Iudex
secundùm allegata & probata aliquem dam-
nare pœnâ exilij, aut pecuniariâ, quem ex
priuatâ scientiâ novit innocentem. Ergo

etiam pœnâ mortis, quæ enim disparitas? Tū denique quia charitas non obligat iudicem ad liberandum innocentem cum tanto dispendio & incommodo proprio, quando ipse non est in culpa, sed alij, cū præsertim innocentiae non consuleretur, etiamsi Basiliscus officio cederet, sed ab alio successore Basilus idem damnum pateretur.

Ad primum in contrarium negamus, intrinsicè esse malum, damnare innocentem, qui legitimè probatur nocens. Negamus etiam institutam paritatem vel ex eo, quod in casu matrimonij omnis omnino desit auctoritas, cui coniux practicè se cōformare possit: quod secus est in iudice, qui defectus auctoritatis signum est latentis intrinsicæ rationis & disparitatis; esto fortè nondum ista sufficienter sit ostensa, vt opinatur Card. de Lugo *de Iustit. D. 37. à num. 43.* qui idcirco cum nonnullis distinguens dissentit à nobis in causis criminalibus: consentit in ciuilibus. Sed iam diximus rationem disparitatis solidam afferre non posse. *Ad secundum* dicimus, medium non adhiberi imprudenter, si ad finem immediatum & minùs principalem est quidem inutile: attamen vtile, imò necessarium ad finem principalem, qui in re præsentis est publica obseruatio iustitiæ & legitimi processûs in humanis iudicijs. *Ad tertium*, non esse locum *Epykiæ*, vbi constat contrarium tum ex ve

bis legis, tū ex naturali ratione etiam secundum præsentēs rerum circumstantias.

XII. *Bassus singulari affectu fertur erga certam quandam Ecclesiam Ordinis Mendicantium, in eaque confessiones & communiones suas peragere solet; & cum nuper festum B. V. Mariæ Annuntiatae in tempus Paschale incidit, sumptā ibidem S. Communione non reperit eandem amplius in sua Parochiali Ecclesia. Queritur. Vtrum præcepto annuæ Communionis satisfecerit?*

Videtur satisfecisse. Ita Rodriquez Tom. 1. *Quest. Regul. quest. 56. art. 3.* Beia in *Respons. part. 4. casu 4.* Sorbo in *compendio priuil. V. Communicare.* Vega 4 *Part. Casuum Conscientia. casu 4.* & alij apud Dianam P. 2. Tr. 14. *Resol. 73.* & P. 6. Tr. 7. *Resol. 58.* Mouentur maximè ex eo, quod Nicolaus V. concesserit Monasterio B. Mariæ de Cuadalupe, vt omnes Christi fideles illuc confluentes possint Eucharistiam ibidem sumere, etiam in Paschate, & satisfacere præcepto annuæ Communionis; quam dein concessionem Pius IV. & Pius V. extenderunt ad omnia monasteria illius ordinis S. Hieronymi. Quo posito, clarè infertur, omnes alios Religiosos per priuilegiorum communicationem eadem potestate frui. Nec refert, quod fortè priuilegio hoc non fuerint vsi, quia, vt docetur de LL. per non vsu non amittitur priuilegium in grauamen aliorum non cedens, quale est præsens.

Resp. Probabilius esse, Bassum non satis fecisse præcepto annuæ Communionis. Ita Suarez de Relig. Tom. 4. Tr. 10. L. 9, c. 3. n. 8. Nauarr. Azor, Palao de Euch. Tr. 21. D. vnic. pun. 19 n. 5. & communiter alij, in quorum sententiam etiam inclinatur Facundez de 3. præcepto Ecclesiæ L. 1. c. 5. n. 16. contrariam opinionem approbare non ausus. Nam verosimile est, extensionem factam à Pio IV. & Pio V. non esse admissam à Religiosis S. Hieronymi, siquidem eam nunquam vsi sunt: & multò minùs admissam esse ab aliis Religionibus, uti de nostra Societate manifestè constat ex compend. priuileg. V. Eucharist. § 21. Priuilegium autem, ut vim habeat, acceptationem requirit, ut docetur de Leg. Refert etiam Diana part. 6. loc. cit. declarationem S. Congregationis anno 1638. editam, in qua ex mente Summi Pontificis hac de re rogati expressè habetur, omnes Laicos Sacramentum Eucharistiæ de manu propriij Parochi teneri suscipere, ut Ecclesiæ præcepto satisfaciant; intellige absque consensu Pastoris saltem interpretatiuo siue præsumpto, hunc enim sufficere, rectè notat Tambur. in expedit. commū. c. 4. §. 4. Atque ex his etiam constat ad fundamentum contrariæ opinionis.

XIII. Calao Princeps duos ex suis subditis habet homicidij reos, utriusque horum vitam, si veller, donare posset. Verùm ut spectaculum præbeat Nobilibus

bilibus ac Militibus suis, mandat, vt armis congregiantur, & alter in altero mortis sententiam iure meritam exsequantur. Queritur. An hoc Calao imperare: Rei autem exsequi possint?

Videtur vtrumque fieri posse: Ratio est. Tum quia vterque mortem est promeritus. Ergo Iudex potest, si Minister iustitiæ esse velit, alterutri mandare, vt decretum mortis in altero exsequatur. Ergo rei Iudici mandanti parere possunt. Tum quia lex charitatis permittit, vt quis vitam suam præferat vitæ alterius. Ergo si alteruter occidendus sit, permissum est cuius, alterum occidere, ne ipse occidatur. Tum quia Lessius *L. 2. c. 9. dub. 8. n. 47.* post vtrumque Nauarrum, & alios docet, te iniuste accusatum posse acceptare duellum ab accusatore vel Iudice oblatum ad euitandam damnationem mortis, grauem fortunarum iacturam, &c. cur ergo non in præsentibus?

Resp. 1. Calao nem Principem reos homicidij tali duello committere non posse. Ita Maior *in 4. Dist. 15. q. 23.* Comitulus, & alij, quos refert & sequitur Layman *L. 3. Tr. 3. Part. 3. c. 5. n. 1.* Difficile autem est, rationem huius solidam afferre. Præ alijs hæc placet. Iudex non debet abuti potestate supremâ puniendi malefactores, cum acceperit eam à Deo in bonum Reipubl. esset autem abusus iste, si malefactoribus decerneret pœnam, vt hominibus ad voluptatem & recreationem

ſpectaculum ederet, præſertim cum tempore
 instantis mortis Rei animum ad Deum inten-
 tum habere debeant, non ad alterius necem.
 Confirmatur. Modus iſte puniendi eſt in Ec-
 cleſia proſus inuſitatus, ac proinde non ap-
 probandus. Reſp. 2. Reis etiam licitum
 non eſſe oblatum à Calaone Principe duel-
 lum acceptare. Sequitur hæc reſponſio aperte
 ex priori; ſi enim Iudex non habeat poteſta-
 tem imperandi aut concedendi eiſmodi
 duellum inter duos reos, neque ipſi rei con-
 gredi poterant; ſiquidem nemo poteſt con-
 gredi ad alterius necem, niſi publicâ & legiti-
 mâ authoritate. Vnde mirum ſanè, in hac
 parte diſſentire à nobis Laymannum loc. cit.

*Ad primum in contrarium dicimus, utrum-
 que fuiſſe quidem mortem promeritos: &
 Principem alterutri executionem mandare
 poſſe, ſed modo debito (qualis non eſt iſte)
 & ſic reos etiam parere mandati poſſe. Ad ſe-
 cundum etiam dicimus, id rectè permitti à le-
 ge charitatis, ſed cæteris paribus, ſi nimirum
 legitima adſit poteſtas ad talem congreſſum
 & modum præferendi propriam vitam vitæ
 alterius. Ad tertium negat Palao Tr. 6. Q. 5. p.
 7. n. 12. poſt Abulenſem & alios, te in hoc
 caſu duellum acceptare, aut Principem, vel
 accuſatorem offerre poſſe. Quidquid autem
 ſit de hoc, diſparitas inter hos caſus clara eſt,
 quod in priore illo mera intendatur recreatio
 inter*

inter duos reos: in posteriore autem isto quaeratur defensio iusta innocentis ab aggressore & damno graui.

XIV. *Campanus Confessarius ait, accidere subinde, vt aliquis veniat ad confessionem statim inde ad S. communionem sumendam abiturus, qui tamen fatetur, se præcedente nocte pollutionem vel voluntariè fecisse, vel præter voluntatem passum fuisse, aut solius voluptatis causâ actum coniugalem exercuisse: se autem valde hæerere, num istud absque vlla veniali culpa fieri permissiue possit? Queritur. Quid hac in re sentiendum?*

Videtur talem sub veniali per aliquod temporis spatium teneri, abstinere se à sacra communione, ita post Sanchez & alios Card. de Lugo de Euch. D. 17. n. 22. Tum quia olim fuit prohibitum, accedere ad Eucharistiam post actum coniugalem. Tum quia qui per aliquod temporis spatium non abstinet, videtur aliquam Christo puritatis & Castitatis authori facere irreuerentiam. Tum quia sicut indecens est, vt pollutus accedat ad conuiuium Principis, ita indecens est, vt carnali peccato pollutus ad tantum sacramentum accedat. Tū quia huiusmodi actus exercitus nō parū abstrahere solet mentē à diuinis, adeoque devotionem impedire, cum qua hoc sacramentum sumi oportet.

Respon. Talem, per se loquendo, post prædictos actus accedere ad sacram Eucharistiam,

stiam, & à Confessario permitti posse. Ita Ioannes Sanctius in *selectis Diss.* 23. & post alios magni nominis DD. relatos apud Dianam *tum alibi, tum P. 10. Tr. 16. Res 33. P. Dicastillo de sacram. Tom. 1. Tr. 8. D. 9. dub. 14. n. 245.* Probat. Tum quia accedens dignè ad sac. Eucharistiam non peccat venialiter. Atqui talis accedit dignè: Ergo &c. Prob. Min. Iuxta Conc. Tridentinum dignè accedit, qui nullius sibi peccati mortalis est conscius. Atqui talis est tam is, qui actum conjugalem solius voluptatis causâ exercuit, aut pollutionem præter voluntatem passus est, quàm qui hanc voluntariè quidem fecit, attamen per confessionem se probavit. Ergo, &c. Tum quia purificatus per confessionem est iustus, amicus, & Filius Dei. Ergo non facit iniuriam Deo, accedendo ad Eucharisticam huius mensam, nec censeri potest accedere ad istam Principis mensam pollutus. Tum quia sacra communio multa homini dignè accedenti præstat bona. Ergo non facilè talis ab eadem est arcendus, nisi alia causa aliud postulet, unde signatè dixi, *per se loquendo.*

Ad rationes in contrarium dicimus, si quid probent, ad sumum evincunt congruitatem aliquam, nullam verò obligationem etiam sub veniali. Præceptum non accedendi ad sac. Eucharistiam post actum conjugalem, si quod olim propter peculiarem aliquam circumstan-

circumstantiam extiterit, iam pridem cessauit, ut omnes fatentur.

XV. *Cassius debebat Casandro 100. florenos, eosque soluit, sed non recepit ab eo apocham. Casandro mortuo heredes bonâ fide iterum exigunt illos 100. florenos. Cassius destitutus probatione pecuniæ iam semel numeratæ Casandro à Iudice condemnatur ad soluendum heredibus. Queritur. Vtrum Cassius stare hâc sententiâ teneatur, quam scit materialiter iniustam: aut occulta compensationis viâ uti possit?*

Videtur non teneri: Quia iniusta sententia non inducit obligationem. Nec tamen idcirco uti potest occultâ compensatione, si illos centum florenos iterum soluit. Tum quia ex communi DD. non licet priuato inuadere munus Iudicis, quod in proposito attentaret Cassius. Tum quia sic non solueret, uti tamen iussus est à Iudice.

Resp. I. Cassius in conscientia obligatus est ad soluendum 100. florenos heredibus postulantiibus. Ita communis, & ratio est, quia legitimæ iudicis sententiæ parendum est: neque vnquam permissum est, subdito contra Magistratum potestate suâ legitimè videntem insurgere siue resistere. In proposito autem casu sententia & condemnatio legitimè fuit lata, utpote secundum publicas leges; Iudex enim in mandatis habet, ut secundum allegata & probata iudicet. Ergo Cassius tenebitur

debitur obtemperare, neque poterit publicæ & legitimæ potestati se opponere, sicuti nominatim docet Suarez *L. 5. de leg. c. 10. n. 3.*

Resp. 2. Nihilominus Cassius ius habet post factam solutionem eisdem centū clam ab hæredibus recipere, vel occultâ compensatione uti. Ita ex communi ferè Lessius *l. 2. c. 29. d. 10.* Ratio est. Tum quia de iure Naturæ & Gentium est, ut possit quis sibi satisfacere, quando aliâ viâ sibi debitum habere non potest, ut accidit in præsentî. Tum quia sententia Iudicis ex factâ præsumptione secundum publica allegata procedens eò quidem se extendit, ut condemnatus parere ac soluere cogatur, & Iudici resistere non possit, ut diximus: non tamen ut factâ solutione ipsâ auferat ius ac dominium innocenti, atque in alterum transferat ante exactum præscriptionis tempus. Optimè huc Sotus *l. 3. de iust. q. 3. art. 5.* sententia, inquit, iniusta (materialiter) ius neque aufert, neque confert. Imò si Cassius etiam iurâisset soluerè, posset tamen compensatione occultâ uti sine metu periurij, ut post plures AA. docet Sanchez *L. 3. Sum. c. 17. n. 15.* quia in iure soluisse intelligitur non tantum is, qui soluit, sed omnis omnino, quieâ obligatione liberatus est, sed Cassius compensationem occultam faciens, liberatur. Ergo, &c. dummodo non intenderit contrarium iurare, dum iuravit.

Quo-

Quocirca ipsimet hæredes, si post latam sententiam & factam solutionem rei veritatem intelligant, in conscientia tenebuntur restituere acceptum. Nam præsumptio cedit veritati in conscientiæ foro: quod autem attinet ad forum externum, satisfit Iudici ex præsumptione falsa procedenti externâ solutione.

Resp. 3. Si Cassius condénatus moraliter certus non sit, sed quouis modo dubius, num sententia Iudicis iniusta sit materialiter, compensatione vti non potest. Ita Molina Tr. 2. D. 691. Ratio est. Tum quia in dubio pro Superiore & multò maxime pro Iudicis sententia præsumendum, siquidem ad Iudicem pertinet, controuersias definire, eiusque definitione etiam in contrarium standum. Tum quia in dubio melior est conditio possidentis; ille autem, cui secundum sententiam Iudicis solutio facta est, est possidens. Ergo &c. Atque ex his patet etiam ad rationem in contrarium.

XVI. *Christophorus ante annos 50. fundauit beneficium in Ecclesia quadam Parochiali, reseruatò sibi suisq; hæredibus jure patronatús. Quindecim post annis cum Beneficiatus instituendus esset, hæredes ob ignorantiam neglexerunt præsentare, sed solus Parochus præsentauit, nemine contradicente vsque ad hunc diem. Nunc hæredes repperit litteris foundationis, in quibus sibi jus præsentan-*

sentandi competere intelligunt, litem Parocho mouere intendunt. Quæritur. An iure id facere possint?

Videtur non posse. Quia Parochus longi temporis possessione pacificâ videtur præscripsisse. Nam communis DD. sententia est apud Lessium *L. 2. cap. 6. dub. 10.* Molinam *T. 2. D. 70.* & alios, res immobiles (inter quas connumerantur jura, vel beneficium Ecclesiasticum, vel patronatus, &c.) contra Laicū præscribi 30. annorum spatio sine titulo. Atqui Parochus 35. annis integris post primam præsentationem fuit in pacifica possessione patronatûs. Ergo videtur iure præscriptionis tutus esse, vt lis ei intentari non possit.

Resp. Hæredes Christophori bonâ conscientiam contra Parochum agere posse producit foundationis litteris. Nam dato, non concessio, quod Parochus contra hæredes, quibus ex voluntate Fûdatoris ius præsentationis debetur, præscripserit, est tamen probabilis sententia Greg. Tholosani *L. 40. syntag. c. 1. n. 8. & c. 10. n. 2.* per præscriptionem legibus ciuilibus introductam non tolli ius & actionem naturalem, quæ cuius competit ad suam rem prosequendam; quamuis eiusmodi ius & actio eâ ratione inefficax sit, quatenus per exceptionem elidi possit ex legum ciuiliū beneficio: si autem exceptio non apponatur à reo conuento, petitionem institui posse eius, quod

quod iure naturali debetur. Fieri autem fortè potest, vt Parochus ignarus subtilitatum juris nihil de præscriptione opponat, sed visis fundatoris litteris iure patronatûs cedat, tunc hæredes poterunt se conformare probabili illi Tholosani opiniononi in eo fundatæ, quod iura nolint sua beneficia ignorantibus & negligentibus prodesse, licet contrarium huius post Gloss. & Bartolum doceant Layman *L. 3. Tr. 1. c. 8. n. 23.* & alij. Quidquid autem sit de hoc.

Negatur, quod Parochus præscripserit jus præsentandi. Nam seruitutes & iura, quæ habent actus discontinuos v. g. ius agendi curram per alterius agrum, &c. sine titulo non præscribitur, nisi tempore immemoriali, iuxta *l. seruitutes. ff. de seruitutib. & ex communi* docent Syluester *V. Præscriptio. 1. q. 7. dicto 11.* Lessius *l. 2. c. 6 n. 28.* Layman *l. 3. tr. 1. c. 9. n. 5.* & alij. Cuius ratio est, quia, cum actus interrupti sunt, non ita faciliè aduertuntur; quamobrem longius tempus requiritur ad præscribendum. Atqui in proposito patronatus habet actus omnino discontinuos, quia fieri potest, vt Parochus non nisi semel atque iterum Beneficiatum præsentârit, hæredibus ignorantibus vel non aduertentibus, &c. Ergo non sufficit tempus 30. aut 35. annorum, sed requiritur immemoriale, vt insinuat etiam Couar. *Reg. Possessor. p. 2. §. 10, n. 8.* Atque

que sic etiam patet ad rationem in oppositum.

XVII. *Cleophas Confessarius magnâ anxietate procedere dicitur in administratione Sacramenti Pœnitentiæ, longoque examine multa plerumque investigare: subinde etiam interrogare consuetudinem præteriti relapsus non absque gravi fastidio & pudore pœnitentium, qui idcirco conqueruntur, & passim de eo malè loquuntur. Queritur 1. Vtrum Cleophas teneatur examinare pœnitentes? 2. Vtrum pœnitens de consuetudine peccandi interroganti Cleophas teneatur respondere?*

Videtur 1. non teneri Cleopham examinare pœnitentes. Ita Ioannes Medina *Cod. de Confess. q. 23.* quia hoc non requiritur ad integritatem confessionis sufficientis ad veniam à Deo impetrandam, sed satis est, si pœnitens sufficientem diligentiam adhibeat, nec culpâ suâ hanc prætermittat. 2. Obligati pœnitentem respondere Cleophas Confessario de consuetudine peccandi interroganti. Ita Cardin. de Lugo *de pœnit. D. 14. u. 172.* asserens contrarium esse contra omnes Theologos, contra praxin Ecclesiæ, & finem huius Sacramenti; quia Confessarius tanquam Iudex & Medicus habet jus interrogandi ea, quorum noticia necessaria est ad vtiliorem correctionem, & pœnitentiæ impositionem.

Resp. 1. Cleopham, si vel certò nouit, vel prudenter

prudenter timet pœnitentem ex negligentia
examinis siue culpabili, siue inculpabili, a-
deoque ex mera tarditate aut ignorantia in-
tegrè non confessurum, nisi examinetur, ob-
ligari ad interrogandum, & peccata in me-
moriâ ei reducendum. Ita plerique Theo-
logi, quos citat & sequitur Cardin. de Lugo
de pœnit. D. 22. n. 17. Ratio est, quia Con-
fessarius est Iudex, ac proinde, quando aliud
non obest & facilè potest, tenetur efficere, vt
omne crimen deferendum ad suum tribunal
& in eo iudicandum ritè deferatur, & iudice-
tur. Atqui in nostro casu potest facilè fieri, &
nihil obest, quò minùs fiat. Ergo obligatur
interrogare; quippe ipsius est, præcauere de-
fectum pœnitentis, non solum, quantum per-
tinet ad formalem integritatem ex parte ipsi-
us pœnitentis, sed etiam materiale, si com-
modè potest, & aliud non obstat, vt causam
ipsam totam, sicuti reuera est, cognoscat.

Obseruat tamè prudenter Vasquez *in 3. part.*
Q. 93. art. 3. dub. 7. in rem præsentem hæc qua-
tuor puncta. 1. Cum videt Confessarius, mo-
raliter sufficientem diligentiam esse adhibi-
tam à pœnitente, nõ esse necessarium interro-
gare, etiam si fortè interrogationibus suis ali-
quid aliud esset reperturus. 2. Nõ esse necessa-
riũ interrogare, quando nouit Confessarius,
pœnitentem satis scire ac intelligere, quæ ad
substantiam confessionis requirantur: secus

est de rustico aut quouis ignorante, si omittat necessaria, & indistinctè sua exponat; tunc enim Cōfessarius ex officio suo Iudicis & Medici tenetur causam & morbū pœnitentis exactiùs inuestigare. 3. Interrogationes à Cōfessario non debere esse molestas, longas, & enucleatas, sed statui & qualitati cuiusq; pœnitentis conuenientes. 4. Rusticos aliosq; rudiores homines, si absque præuio examine ad confessionem accedant, non facilè remittendos esse, vt secum ipsi examen priùs instituant, sed paucis interrogationibus citò expediendos. Atque hæc obseruanda, quia minùs fortè obseruat Cleophas, sibi laborem, alijs verò molestiam grauem creat, malèque de se loquendi ansam præbet.

Resp. 2. Pœnitentem non teneri respondere Cleophae de consuetudine peccandi interroganti, si sciat, non indigere se directione Cōfessarij ad cautelam in futurum. Ita Ioannes Sanchez in *Disp. selectis. D. 9. n. 6. Nauar. C. 21. n. 38.* Caspar Hurtadus *D. 9. de pœnit. Difficult. 4. §. Obseruandum.* & alij apud hos. Ratio est. Tum quia non potest pœnitens cogi ad confitenda bis eadem peccata, vt omnes concedunt. Ergo nec ad aperiendam peccandi consuetudinem, cum hoc aliud non sit, quàm eadem peccata iterum confiteri. Tum quia esto pœnitens pessimam habeat consuetudinem, si tamen verum habeat dolorem, & emenda-

emendationis propositum, sitque moraliter de cautela in futurum certus, absolui potest à peccatis, quæ modò clauibus subiecit absque vltiore indagatione circa consuetudinem peccandi, vt ipsimet docent Aduersarij, cùm in nullo statu peccati maneat. Ergo etiam nõ respondens interrogationi de eadem consuetudine absolui debet, cùm notitia huius consuetudinis malæ non sit necessaria ad directionem pœnitentis: & iste ius habeat, vt ceptum in se Sacramentum pœnitentiæ per absolutionẽ perficiatur, si absolutè hoc dignus reperiatur.

Theologi omnes, Praxis Ecclesiæ, & finis Sacramenti huius non volunt, pœnitentem teneri ad quælibet interrogata respondere Confessario, sed ad ea solùm, quibus iste indiget ad illius directionem. Atqui in proposito non indiget Cleophas notitiã consuetudinis peccandi, cùm, vt ponimus, directionẽ eius in futurum pœnitens non habeat necessariam. Atque ex his patet ad argumenta in contrarium.

XVIII. *Codratus Sacerdos est à confessionibus Fabiano equestris ordinis & magnæ auctoritatis viro, quem malè dispositum cum absoluerenollet, adeò id Fabianus sensit, vt vindictam sumpturus de grauisimo crimine Codratum accusaret, & in apertum vitæ periculum conyiceret; quo facto Codratus herere cepit, num ad vitæ suæ defensionem*

nem manifestare posset negatam à se absolutionem, tanquam vnicam causam illata calumnia & presentis miseria. Queritur. Vtrum Codratus facere hoc licitè possit?

Videtur posse. Tum quia ex comuni Theologorum obligatio sigilli sequitur ex confessione, quæ hoc ipso non est peracta, quia absolutio negata. Tum quia Fabianus gravissimis suis calumnijs non meretur silentium tam arctum, vt non potius liceat vim vi repellere. Tum quia Card. Pallavicinus *in assert. Theolog. L. 7. c. 35. n. 330.* & nonnulli admittunt, licere confessario vt scientiâ confessionis ad tuendam vitam, si inde neque peccatum reveletur, neque pœnitenti damnum immineat grauius. Atqui in proposito Codratus nullum revelat peccatum, nec periculum damni tale Fabianus incurrit, vt facile evadere nequeat. Ergo &c.

Resp. Codratum ad suæ defensionem vitæ dicere non posse, se Fabiano absolutionem Sacramentalem negasse, atque ex hoc capite calumniam sibi falsò illatam fuisse. Ita post Veteres plerosque omnes Suarez *D. 33. de Pœn. sect. 7. n. 6.* Card. Lugo *D. 23. n. 110.* Dicastillo *D. 3. n. 157.* & alij RR. communiter. Ratio est, quia ex hac manifestatione negatæ absolutionis sequeretur damnum pœnitenti, & Confessio redderetur valde odiosa, vt per se patet.

Ad

Ad primum in contrarium dicimus, sigillum arctissimum confessionis obligare etiam ex intentione recipiendi absolutionem, etiamsi defacto ob indispositionem pœnitentis non fuerit secuta; vt ex communi omnium DD. tradit Suarez *Dis. cit. s. 2. n. 8.* *Ad secundum* esto Fabianus dignus non sit, cui secretum seruetur, adeoque ex hoc capite potius vim vi expellere liceret, Sacramentum tamen dignum est, vt ob eius reverentiam non violetur sigillum, sed alijs modis defensio legitima procuretur, aut vita æterna pro iactura vitæ temporalis à DEO speretur. *Ad tertium* Cardin. Pallauicini & quorundam doctrinam tolerabilem putant nonnulli in casu, quo actiones ex notitia confessionis exercitæ non sunt signa peccati in Confessione percepti, nec damnum pœnitenti inde evenit: secus si ista eveniant, uti fit in casu nostro, Fabianus enim inde grauium peccatorum & apertæ calumniæ reus agitur. *Dixi non nullos tolerabilem putare doctrinam oppositam;* plerique n. TT. absolutè, & iure merito illam negant ob rationem in responsione nostra adductam?

XIX. Crato diues mercator, cum in ciuitate sua abundantiam videret exuviarum bubularum, & vili admodum pretio has vendi, coemit illas, quotquot venales reperit, eo fine, vt factâ eorum penuriâ carius iterum easdem venderet, quod & fecit, maximumque inde tulit lucrum. *Queritur,*

Vtrum Crato monopolium hoc iustè exercuerit

Videtur non licitè istud instituisse. Ita Syluest. *V. Emptio. q. 10.* Ioan. Medina *de Restit. q. 30. & 36.* Layman *L. 4. Tr. 4. c. 17. n. 41.* Pet. Navarr. *L. 3. c. 2. n. 83* & plures alij, quos refert & sequitur Salas *Tr. de Empt. dub. 38. n. 5.* Mouentur. Tum quia sic iniustè compelluntur emptores ad augendum pretium. Tum quia iniuria fit Reipublicæ, dum subducitur ipsi pretium rerum infimū & medium. Tum quia magistratus potest punire Cratonem ob talem suppressionem mercium.

Resp. Probabilius esse, Cratonem prædicto monopolio nihil egisse contra iustitiam. Ita Ludouicus Molina *de Iust. Tom. 2. D. 345. n. 5. Conclus. 3.* Lessius *L. 2. c. 21. n. 151.* Filliuc, Turrianus, Bonac. Palao *Tr. 32. de Iust. commut. D. 5. pun. 34. n. 6.* & alij apud hos, & Salas *Lo. cit. n. 4.* relati. Ratio est. Tum quia hoc reipsâ præstitit Ioseph Patriarcha *Genes. 41.* cum tempore abundantiae frumenta emit vili pretio, & postmodum carius vendidit, qui tamen nullibi idcirco iniustitiæ arguitur. Tum quia Crato ex vna parte omnes exuuias bubulas coëmens non impedit alios, quin & ipsi emant: ex altera verò parte reseruando illas exuuias ad aliud tempus vitur iure suo. Ergo ex neutra parte iniustitiam committit. Tum quia nullibi iubetur abstinere se à tali emptione & reseruatione. Tum quia emit
has

has merces pretio currente; & eodem iuxta prudentum æstimationem iterum vendit; quæ ergo iniquitas?

Ad primum in Contrarium negamus, emptores iniuste compelli ad augmentum pretij, cum nullâ lege talis emptio & reservatio sit prohibita. *Ad secundum* Itidem negamus, Reipublicæ iniuriam fieri propter rationem recens allatâ. Adhæc si quod reipublicæ damnum ex augmento pretij videtur inferri, sufficienter compensatur illud mercium copiâ, quæ tempore necessitatis habetur; subinde etiam in similibus casibus augmentum illud pretij non prouenit ex emptione mercatorû, merciumque reservatione, sed ex sterilitate temporis. *Ad tertium* dicimus, si id concedamus cum Lessio, nihil inde concludi aliud, quàm tale monopolium esse aliquo modo contra bonum publicum. Verùm rectius negatur, Cratonem puniri idcirco posse, cum neque contra legem aliquam, neque contra charitatem agat, sed merè vtatur iure suo, donec aliud à magistratu iubeatur, vt rectè Dicastillo L. 2. Tr. 9. D. 3. Dubit. 10. de 2. genere Monopolij.

XX. *Crescentia sciens se defloratam nihilominus tanquam virginem adhuc se exhibet, in conventibus locum virginum occupat, in vestibus more virginum caput corollâ ornata incedit, alijsque pluribus modis cæterùm licitis iacturam virginitatis*

ginitatis regit, tandem tanquam virgo nubit.
Quæritur. Vtrum peccet mortaliter?

Videtur sic peccare. Ita Sotus in 4. Dist. 29. Q. 2. art. 3. post 3. conclusionem. Probatum. Tum quia matrimonium est instar venditionis, teste Tiraquello. *de retract. Conuent. ad finem tituli n. 70.* Venditor autem ex iustitia tenetur vitia rei venditæ saltem occulta indicare, vt cum S. Thom. 2. 2. q. 77. art. 3. docent Authores cõmuniter. Tum quia mendacium non solùm in verbis reperitur, sed etiam in factis, iuxta D. Thom. 2. 2. q. 111. art. 1. in Corp. Atqui Crescentia factis & signis se falsò iactat virginem. Ergo mentitur & decipit virum, cùmque deceptio ista sit in re graui, erit mendacium lethale. Tum quia in vita B. Stanislai Martyris legitur, fœminam aliquam cœliu's fuisse punitam eò, quod iam corrupta nihilominus instar virginis corollam in capite gestauerit, & ad S. Martyris illius sepulchrum venerit.

Resp. 1. Crescentiam peccare mortaliter, si vir probabiliter putetur defectũ virginitatis cõperturus, & valdè ægrè sensurus. Ita Sanchez L. 6. de Matr. D. 27. n. 9. Dicastillo de Sacram. Tr. 10 de Matr. D. 6. n. 387. Perez de Matr. D. 24. sect. 5. & alij. Ratio est, quia dat occasionem grauem & causam actiuam scandali, ac multorum malorũ inde enasci solitorum, quæ vel lege charitatis, vt vult Perez, vel va-

rijs

rijs alijs titulis, vt putat Dicastillo, vitare tenetur. Resp. 2. Eandem Crescentiam non peccare, si vir non putetur defectum illum deprehensurus, aut deprehensum non adeò sensurus. Ita cit. Authores. Ratio est. Quia absolutè nec contra charitatem, nec contra iustitiam, nec contra aliam facit virtutem; sciunt quippe omnes, solere in matrimonijs vtrò citròque intercedere similes fraudes, vt proinde quoad hoc coniuges cedant iuri suo. Adhæc cum nimis durum & intolerabile onus foret fœminis, vel detegere virginitatis suæ iacturam, vel innuptas perpetuò manere, non videntur vllâ lege ad eam manifestationem obligari, siquidem nec vir solet, aut debet suos proprios defectus propalare, & par vtriusque meritò censetur conditio.

Ad primum in contrarium negamus, eandem esse rationem in cæteris contractibus, cum non perinde in illis, sicut in matrimonio & ludo communi consensu & vsu receptum sit, vt quisque vitia occulta celare possit. *Ad secundum* dicimus, Crescentiam vsam fuisse illis medijs non animo fingendi se virginem, sed tantum suum vitium tacendi & celandi, atque ita vtendo iure suo nullum commisisse mendacium, quia, vt ait S. Thom. *art. 1. cit. n. 4.* tacere, & bonis medijs occultare vitium, non est mentiri. At verò si media adhibuisset, animo se fingendi virginem, mendacium

cium quidem fecisset, sed non lethale, nisi in casu primæ partis responsionis nostræ. Atque hoc animo fingendi se virginem gessit fortasse in capite corollam virginitatis signū fœmina illa iam corrupta, quæ idcirco accedens ad sepulchrum Sancti Martyris Stanislai meritò fuit cœlitus punita, esto etiam mortaliter non peccauerit. Et sic patet ad tertium.

XXI. *Dalmatius civis cum in campum exiret fructus agrorum suorum inspecturus incidit ibi in Sacerdotem rem cum fœmina quadam habentem, quo viso ad eum indoluit, ut mox ipsum invaderet, & fuste, quem in manu gerebat, egregiè exciperet, absque tamen graviore vulnere inflicto, aut sanguine effuso. Queritur. Vtrum incurrerit excommunicationem?*

Videtur incurrisse ex *Can. Si quis suadente. 17. q. 4.* cum neque excusetur ex obiecto, si quidem fœmina non fuit ipsius vxor, soror, aut filia, cum quibus solis deprehensum Clericum absque excommunicatione percuti, imò (licet non absque peccato) occidi posse ex communi tradit Bonacin. *Tom. 3. D. 2. Q. 3. pun. 6. sect. 4 n. 6:* neque ex modo, cum percussio fuste facta omnium iudicio censeatur violentia corpori illata: neque ex ignorantia, cum probè nouerit, & Clericum esse, & huius percussione prohiberi, ut ponimus.

Resp. Dalmatium probabiliter non incurrisse

currisse excommunicationem ex contrario fundamento, quod nihil fecerit contra *citatum Canonem*. Tum quia, quando percussione Clerico nulla infertur vis, nihil agitur aduersus illum Canonem, ut communiter docent Theologi, & patet ex ipso textu. Atqui percussione ob defensionem alieni corporis facta nulla Clerico infertur vis, vt deciditur *C. si vero, &c. ex tenore de Sent. excommunicat.* Ergo &c. Ad talem autem defensionem in proposito facta est percussio Clerici, qui videbatur iniustus aggressor fœminæ. Tum quia, vt percussio Canonis aduersetur, debet & externa læsio esse iniuriosa statui Clericali, & internus animi affectus mortalis, vt bene notant Suarez, Henriquez, Sanchez, Layman *L. I. Tr. 5. P. 2. C. 5. n. 5.* & alij. Sed neutrum fuit in proposito, cum percussio ista cõtigerit ex subitâ animi passione, & dolore commissi sceleris, quod statum Clericalem adeò dedecet, DEVM offendat, homines scandalizet, Ergo, &c.

Ad rationem in contrarium dicimus, Dalmatium excusari ex modo, quia illius percussio neque iniuriosa fuit statui Clericali: neque ex mortali animi affectu processit, sed ex Zelo quodam, licet indiscreto, & subitâ passione non plenè aduertente; quam excusare à Censura, tradit etiam Palao de Censur. D. 3. pun. 23. §. 2. n. 3.

XXII. *Damianus Medicus in Catholica quâdam Ciuitate circa ieiunium vernum ait, in dubia causa se dispensare, & vniversim acquiescere affirmantibus, ieiunare se non posse absq; vltiore huius indagatione. Queritur. Rectene hoc faciat?*

Videtur rectè facere. Ita nonnulli apud Fagundez in 4. præcept. Ecclesie L. 1. c. 9. n. 2. Tum quia habent Medici non minùs quàm Parochi ex consuetudine potestatem, vt in ieiunij præcepto dispensare valeant. Tum quia in hoc casu Medici rationè artis vtique melioris sunt conditionis, quàm alij Doctores. Ergo cum isti interpretari possint, in talibus circumstantijs ieiunium non obligare, poterunt & illi in eodem dispensare.

Resp. Damianum prædicto modo dispensando & indulgendo malè facere. Ita ex communi Fagundez *loc. cit.* Ratio fundamentalis est, quia quicumque non est capax iurisdictionis spiritualis, ille non potest dispensare in ieiunio, cum actus iste procedat ex iurisdictione spirituali. Atqui Damianus Medicus non est capax iurisdictionis spiritualis, vt potè Laicus. Ergo non potest dispensare in ieiunio, sed tantùm debet declarare, illud in his circumstantijs non obligare; quod fieri non posse in causa vel dubia, vel non sat cognita.

Probat. Nemo potest alterum eximere à lege temerè seu pro libitu, cum lex sit in possessione. Ergo habere causam, & hanc cognoscere

gnoscere debet. Ista ergo causa vel est evidens, vel dubia, vel non sufficiens? si primū, potest Medicus declarare, quod ieiunium hūc & nunc non obliget: si secundum, & tertium, non potest, sed requiritur iuris relaxatio, quam facere solum potest habens iurisdictionem, ut communiter docent Authores.

Ad primum in contrarium negamus, Medicos vel vnquam præscripsisse consuetudinem seu potestatem, vel præscribere eam potuisse; cum consuetudo etiam immemorialis nihil faciat, quando incapacitas est in possidente, ut notat *Glossa recepta in C. 1. de præscript. in 6. V. non extat.* qualis incapacitas est in Medico Laico respectu iurisdictionis spiritualis ad dispensandum in ieiunio. *Ad secundum* negamus consequentiam, cum melior conditio Medicorum in hoc solum consistat, ut in hoc negotio præ alijs consulantur, & dispensans illorum potius iudicio, quam aliorum acquiescat.

XXIII. *Dara peregrina mulier narrat Confessario suo in jubileo, maritum suum annis omnino 14. à se abesse, & alibi cum alia agere celebratis cum hac publicè nuptijs: se quidem hætenus tacuisse iudicio doctorū virorū à se consultorū, nūc autē denuo anxiam scire velle, quid porro faciat, maxime cū absque periculo mortis cohabitare marito redeunti nequeat. Queritur. Quid faciendum dicat Confessarius Dara?*

Videtur

Videtur Dara tacere deinceps posse, sicut haecenus. Tum quia viri docti hac de re consulti ita sentiunt. Tum quia ex communi Doctorum Filius non debet accusare Patrem, servus Dominum, sed tacere potest. Ergo nec vxor maritum, cui subdita esse debet, accusare tenetur, sed tacere potest, cum non magis apud illos, quam apud hanc indecentia quaedam in accusatione deprehendatur. Tum quia ex communi sententia, etiam si vxor aliqua sciat, maritum suum esse veneficum, homicidam &c. non tenetur eum accusare, sed potest tacere. Ergo nec in nostro crimine Dara accusare tenetur maritum, sed tacere potest. Tum quia omissa accusatione aut denuntiatione iuridica potest uti denuntiatione charitativa. Ergo omnino etiam tacere potest, cum ad hanc denuntiationem charitativam nemo teneatur, ubi nullus speratur fructus, magnum autem incurritur incommodum, sicuti accidit in presenti.

Resp. Daram tacere non posse, sed tene-ri crimen mariti ad superiorem deferre, saltem denuntiatione iuridica. Ita plane communis Doctorum, dum aiunt, succurrendum esse proximo aut communitati graviter indigenti, etiam per accusationem, si non sufficiat denuntiatio. Probatum est si crimen vergit in detrimentum vel corporale vel spirituale Reipubl, aut alicuius tertij, ex naturali lege tene-
tur

tur hoc deferre vel per modum accusationis
vel saltem denuntiationis is, qui illud certò
novit, & probare potest. Atqui crimen in
proposito casu est tale, & certò constat Dara.
Ergo &c. Ma. traditur communiter à Theo-
log. vt videre est apud Valent. *Tom. 3. D. 5. Q. 1.*
12. p. 1. & desumitur ex illo *Leuit. 5. V. 1.* *Si*
peccauerit anima, & audierit vocem iurantis, te-
stis que fuerit, quod aut ipse vidit, aut conscius est,
nisi indicauerit, portabit iniquitatem suam; vbi
naturale præceptum indicari, tradit cum aliis
cit. author. Min. patet. Nam secundæ nu-
ptiæ spretis primis vergunt in graue damnum
spirituale Reipubl. Christianæ, quod idcirco
Trident. *sess. 24. c. 1.* adeò cauere laborauit,
vt in irritando matrimonio clandestino, &
requirendis ad valorem matrimonij Parocho
& testib. præsentibus non habuerit alium fi-
nem, quam vt caueret tales secundas nuptias
spretis primis. Insuper maritus duarum simul
vxorum habetur infamis, vt ex vtroque iure
affirmat Valensis *l. 4. tit. 4. n. 4.* quâ infamiâ
nemo notatur nisi ob crimē graue valde Rei-
publicæ. Prob. 2. quia vnusquisque debet
auertere malum spirituale vel temporale, à
communitate aut proximo, quo potest modo.
Atqui transitus iste ad secundas nuptias est
tale malum graue. Ergo Dara auertere illud
tenetur vel accusatione vel saltem denuntia-
tione iuridicâ, cum alius modus non super sit.

P

Maior

Maior inde constat, quod iure diuino & naturali vnicuique mandatum sit de proximo suo, vt scil. auertat malum ab ipso, maximè verò à communitate, optimo quo potest modo. Min. Prob. Tum ex dictis. Tum quia secundæ nuptiæ vergunt in peculiarem ac stabilem contemptum Sacramenti Matrimonij. Tum quia grauis in iisdem latet contemptus Ecclesiæ, & suspicio hæresis. Tum quia valde per easdem decipitur secunda vxor, & liberi ex hac enati in magnam calamitatem conijciuntur. Tum quia si casu aliquo innotescant, magnum oritur scandalum & perturbatio in foro etiam externo.

Ad primum in contrarium dicimus, viros hos Doctos hîc non esse curandos, nec sufficientes, vt ipsorum authoritate porro stet Dara (etsi hæcenus non malè illorum iudicijs acquieuerit) cum nullâ solidâ ratione contra communem aliorum nitantur, & fortè nihil aliud velint, quàm à viâ accusationis abstinere, & mitius medium, nempe denuntiationis, usurpari posse. Ad secundum negamus 1. consequentiam, cum vxor in nullo jure excipiatur etiam ab accusatione. 2. Negamus etiam anteced. in publico enim crimine nemo repellitur ab accusatione, multò minùs à denuntiatione; quia ad publicam utilitatem maximè spectat, illud puniri, vt patet ex L. 1. & seq. ff. de publ. iudicijs. inductio autem
 secundæ

secundæ vxoris supra priorem adhuc viuente est publicum crimen, cum sit contra res diuinas, nempe Sacramentum matrimonij, & in detrimentum Reipubl. Christianæ vergat, vt patet ex loc. cit. Ad tertium negamus in primis consequentiam. Tum quia vxor non potest probare veneficium contra maritum negantem. Tum quia homicidium iam est transactum, & occultum; vtrumque autem secus se habet in proposito casu. Deinde negamus etiam anteced: nam potest etiam vxor deferre per modum denuntiationis maritum veneficum aut homicidam; imò etiam teneatur, nisi fortè homicidium sit iam omnino transactum & occultum, vt benè Dicastillo de iust. l. 1. disp. 7. n. 18. cur autem denuntiare, non verò accusare possit, ratio est, quia ad denuntiationem non requiritur probatio, sicut ad accusationem, vt notat Layman L. 3. T. 6. c. 3. n. 4. quam illa probationem facere nequit, vt diximus. Ad quartum concedimus, posse Daram vti denuntiatione Euangelicâ, si rei omnino mederi se posse putet; cùm autem moraliter certa sit, se hoc nõ effecturâ, tacere prorsus non potest propter rationes allatas, sed maritum vel accusare, vel saltem denuntiare iuridicè Magistratui debet,

XXIV.. *Datus præcocis ingenij puer statim post quintum ætatis annum in principijs fidei Catholicae & litteris instruitur, in quo vtroque studio*

ita proficit, vt ante sexennium non tantum perfectum rationis vsum prodat, verum etiam in hoc, & litterarum profectu excellat. Queritur, Vtrum teneatur ad annuam Confessionem?

Videtur teneri, Nam communis doctrina est DD. ex Concil. Lateranensi relato Cap. Omnis vtriusque sexus de pœnit. & remiss. & Trident. sess. 14. c. 5. de reformat. omnes fideles, cum ad annos discretionis peruenerint, si mortali peccato grauentur, obligatos esse confiteri. Censetur autem fidelis ad annos discretionis peruenire, inquit Palao Tr. 23. D. vnic. pun. 20. §. 2. n. 1. cum rationis vsu inter bonum & malum distinguere valet, quod arbitrio prudentis Confessarij relinquendum, qui non tam ex ætate, quàm ex ingenio & conditione id colligere debet. Ergo cum in Datio rationis vsus clarè iam eluceat, tenetur suo se Pastori sistere, & statum conscientie declarare, etiam si nullum adhuc commiserit peccatum mortale.

Resp. Datium ante septennium completum non teneri ad annuam Confessionem, vt vt rationis vsu excellat. Ita Ioan. Sancius in select. D. 51. n. 31. Palao Tr. 3. D. 1. pu. 24. §. 2. n. 3. & alij, quos refert & sequitur Diana P. 10. Tr. 12. Resol. 37. Ratio est, quia leges Ecclesiasticæ in obligando procedunt humano modo, ideoque neminem adstringunt ad sui obseruationem, nisi habeat rationis vsum, quem

quem nunquam præsumunt ante septennium expletum; leges quippe positivæ, inquit optimè Sancius *loc. cit.* attendunt ad ea, quæ communiter contingunt. *L. nam ad ea. ff. de legib.* Cùm ergo communiter non contingat usus rationis ante septennium, non debet ante illam ætatem is, cui ex accidenti aduenit, obligari. Quare Datus, antequam septennium expleat, nec ad præceptum confessionis, nec ad alia Ecclesiastica tenetur, sed potest diebus prohibitis vesci carnibus, diuinis interesse tempore interdicti, monialium claustra ingredi, omittere sacrum die festo, &c.

Ad ea, quæ in oppositum allata sunt, dicimus intelligenda esse, supposito septennio; post hoc enim completum (non ante) obligantur omnes fideles usum rationis habentes: secus si hunc nondum acquisierint; imò D. Antonin. 2. part. Sum. tit. 9. c. 18. §. 1. Hostiensis in cap. omnis utriusque sexûs, de pœnit. & remiss. Sotus in 4. distinct. 12. q. 1. art. 11. in fine. & nonnulli putant, pueros ante duodecimum ætatis annum non teneri ad confessionem, quæ tamen sententia communiter ab aliis rejicitur, cùm ex praxi & usu Ecclesiæ pueri ante hanc ætatem ad alia præcepta Ecclesiæ obligentur, v. g. ad audiendû sacrum die festo, ad abstinendum à carnibus in quadragesima, &c. Cur ergo à præcepto Confessionis maximè necessario eximantur? Atque

que in hunc sensum intelligendus Palao ex Tract. 23. supra allegatus, nisi sibi in Tract. 3. itidem citato contrarietur.

XXV. Dauinus opimam nuper hereditatem à defuncto patre adiit, quã iam ad omnem vitã licentiam fruens vsque aded ingratus existit, vt, licet moraliter certus sit, patrem adhuc in piaculibus flammis detineri, nullis tamen sacris, nullis eleemosynis, nullis alijs pijs operibus succurrere eidem labore. *Queritur. Vtrum peccet mortaliter?*

Videtur non peccare. Ita Ioan. Sancius in *select. D. 4. n. 6.* Tum quia præceptum charitatis & pietatis erga parentes solum obligat, dum ipsi viuunt. Tum quia pater iuste in igne purgatorio detinetur: filius autem, vniuersim loquendo, non tenetur succurrere patri per iustam sententiam damnato.

Resp. Dauinum peccare mortaliter, non liberando patrem à pœnis purgatorij, cum absque grauiore suo incommodo, aut maiore bonorum detrimento possit. Ita Azor. *Tom. 2. Instit. Moral. L. 2. c. 3. quest. 9.* Sayrus *L. 7. Clavis Regiæ. c. 5. in fin.* Dimas *Tr. de purgat. c. 29.* apud Sancium, vbi vniuersim affirmat, fideles ex præcepto charitatis teneri animas fidelium defunctorum orationibus, Missarum Sacrificiis, & aliis operibus iuuare. Pellicionius in *Quinquagena quest. vtrius juris. q. 42.* & alij, quos refert & sequitur Diana *P. 9.*

Tr. 9.

Tr. 9. Resol. 60. Ratio desumitur ex quarto præcepto Decalogi: *Honora Patrem & Matrem tuam*, vi cuius tenetur filius ex communi Doctorum opem ferre parentibus in graui necessitate constitutis: item eos liberare ex carcere, si inibi detineantur. Cur ergo non obligetur iisdem succurrere summâ necessitate pressis, & in flammeo carcere detentis, vbi merè pati, nihil autem facere pro se possunt?

Ad primum in contrarium patet ex dictis, & planè absque fundamento à Sancio astruitur. Ad secundum dicimus, filium teneri succurrere patri etiam iustè damnato, si vllò modo seruare, aut liberare illum possit, cùm ius naturale ad hoc obliget, à quo non eximitur per Iudicis sententiam, vt rectè præter alios tenet Fagundez L. 4. in Decalog. c. 2. n. 4.

XXVI. *Demophilus vir pius vltimo die mensis Iulij S. Ignatio Societatis Iesu Fundatori sacro in tēplo eiusdē Societatis pro lucrandis indulgentijs Confessionem & Communionem peregit: postridie verò ad alias indulgentias S. Mariæ de Portiuncula lucrandas visitavit quidem templum Patrum Franciscanorum, in eoque preces persoluit, confessionem tamen & communionem non repetijt, cum maximè nullius grauioris culpæ sibi conscius esset. Queritur. Vtrum Demophilus absque non a confessione & communionem consecuta lucratus sit indulgentias B.V.M. de Portiuncula?*

Videtur non fuisse eas lucratus. Tum quia

Indulgentiæ iuxta verba Bullæ & concessio-
nis sunt explicandæ. Ergo si ibi confessio &
communio exigitur, lucraturum has præstare
oportet. Tum quia si ex duabus indulgentijs
singulæ requirunt eleemosynam, non sufficit
paulò ante pro vnis dedisse. Ergo nec confes-
sio & communio pro prioribus peractæ suffi-
ciunt. Tum quia in dubio non est receden-
dum à proprietate verborum. Ergo cùm ex-
pressè requirantur confessio & communio,
obire debet hæc Sacramenta, quisquis indul-
gentias lucrari cupit; hinc non pauci Theo-
logi, quos sequitur Layman L. 5. Tr. 7. c. 6.
dub. 5. assert. 3. docent, quando in Bulla ex-
primitur confessio, non sufficere statum
gratiæ absque confessione. Cur ergo in casu
nostro status gratiæ absque confessione suffi-
ciat, cum hæc expressè requiratur?

Resp. Demophilum absque noua con-
fessione & communione lucratum fuisse in-
dulgentias cætera requisita peragendo. Ita
Aloysius Turrianus *in select. Part. 2. D. 31.
dub. 64.* & Dedicastillo *Tom. de Pœnit. Tr. 9.
D. 2. n. 158.* vbi testatur, multos viros doctos
in Hispania hac de re interrogatos sic sentire.
Ratio est. Tum quia confessio & communio
requiruntur in ordine ad dispositionem ani-
mæ, vt existens in gratia possit lucrari indul-
gentias, quæ dispositio cùm habitualiter ad-
huc perseueret, non est opus iteratâ confessi-
one

one & communione. Tum quia confessio & communio, quæ proximè ante tempus lucranda indulgentijs designatum factæ sunt, moraliter censentur intra hoc tempus peractæ fuisse, cum in hisce tempus præfixum non mathematicè sed moraliter sumi soleat. Tum quia usus fidelium docet, confessionem & communionem paulò ante determinatum indulgentiarum tempus factas sufficere ad illas lucrandas; quando enim in aliquibus Ecclesijs indulgentiæ per modum iubilæi à primis vespers alicuius festi vsque ad occasum solis sequentis diei indicuntur, multos videmus in pervigilio illius festi matutino statim tempore confessionem & communionem peragere, ac vesperi deinde aut sequenti die templum visitare, ibique orare, quas nemo idcirco reprehendit, quia scilicet communi hominum iudicio in hisce moralibus, parùm pro nihilo reputatur.

Ad primum in contrarium dicimus, confessionem & communionem paulo ante peractas iuxta verba Bullæ sufficere, cum ista moraliter, non mathematicè explicanda sint, ut diximus. *Ad secundum* negamus consequentiam, disparitas est, quod eleemosynæ non habeant pro primario effectu emundare animam à peccato, sive disponere ad lucrandas indulgentias, sed sublevare aliorum indigentiam, quod idcirco pro duabus indulgentijs requiritum

fitum bis fieri oportet vt rectè Turrianus *loc. cit.* Ad tertium ex dictis, constat, non recedi hîc à proprietate verborum. Ad id, quod ibid. fuit adiectum, disparitatem damus, quod in hoc casu confessio moraliter non præcesserit: secus in nostro; quamuis nec in illo priore omnes confessionem requirant, rati sufficere contritionem cum proposito confitendi, vt videre est apud Deda castillo *loc. cit. n. 153.*

XXVII. Diomedes post peractas nuptias, quas Viduus cum Georgia virgine celebrarat, comperit se impotentem ad matrimonium consummandum, atque insuper aduertit, magnam corporis sui mutationem, melancholiam & rædium erga nouam nuptiam. Adhibentur omnia media, quæ malo curando apta videntur, sed frustra; vnde gravis latentis maleficij oritur suspicio & cupido illius per Magum dissoluendi. Queritur. Vtrum Diomedes Magum inquirere, & destructionem maleficij, remotis signis, postulare ab eo licitè possit spe sanitatis recuperandæ illectus.

Videtur non posse. Ita Daniel Sennertus in *medicinis pract. L. 6. P. 9. c. 8.* vbi citat Esthium in 4. *Sum. D. Thom. Dist. 34. n. 8.* Ioann. Hestels à Lovanio in *Prælectionibus in 4. Sent. & alios, Mouentur.* Tum quia Diomedes requitendo medium à mago, petit id à diabolo, quod non licet. Tum quia tribuit signis vim nocendi, quam non habent. Tum quia effectus recuperandæ valetudinis ex amotio-

ne

ne signorum non est à Deo, nec à bono Angelo, nec à causa naturali. Ergo à diabolo. Tum quia consentit pacto, quod Magus cum dæmone habet. Tum quia diabolus etiam, dum prodesse videtur corpori, nocet animæ.

Resp. Diomedem licitè inquirere posse Magum, ab eoque postulare, vt remotis signis maleficium destruat, & pactum cum dæmone de damno inferendo dissoluat. Ita Sanchez L. 7. de Matr. D. 96. n. 3. Et l. 2. in Decalog. c. 41. n. 19. Suarez Tom. 1. de Relig. L. 2. de Superstir. e. 17. Less. L. 2. de just. c. 44. dubit. 4. Delrio Disquis. Mag. L. 6. c. 2. sect. 1. q. 3. Palao Tr. 17. D. 1. pun. 11. n. 8. & alij cõmuniter. Probatur 1. Destructio signorum ex se non est alligata vni fini, sed potest illam Magus ex pluribus finibus vel ad hunc, vel ad illum dirigere. Ergo potest in illa præcisè intendere dissolutionem pacti cum dæmone de damno inferendo, & neutiquam eius pacti conseruationem. Confirmatur. Si Diomedi data fuissent aliqua signa vana, quibus ex dæmonis pacto promissa est securitas alicuius nocu-menti, numquid posset illa destruere? vtique, cum illa retinendo, amicitiam cum Diabolo conseruare: destruendo autem, dissoluere illam censeatur. Ergo destruere maleficium eo fine, vt pactum cum dæmone dissoluatur, est licitum. Probatur 2. Tam intentio in hac destructione, quã illius executio est optima, &

& ab omni superstitione libera ; Quid enim, quæso, mali est, præcisè per remotionem signorum attendere ad dissolutionem pacti cum dæmone, & nocuenti cessationem, nihilque penitus aliud circa diabolum curare ? Ergo talis destructio est omnino libera. Probat-ur, Ex praxi (etsi nobis non probata) Iudicum, qui Sagogum & Magorum pilos subinde radi curant, ne in his maleficium fortè lateat, quo insensibiles in tortura reddantur, quod planè nihil est aliud, quàm velle remotis signis maleficium occultum destruere. Ergo talis destructio est honesta & licita. Imò non solum licitum est hæc signa diabolica destruere, sed ex charitate debitum in eo, qui illa nouit, vt rectè Suarez *lo. cit. n. 13.* cum quilibet teneatur, si commodè possit, peccata impedire, & pro diuina reuerentia & gloria contra dæmones pugnare. Addit vltèrius Lessius *n. 45.* licitum quoque esse signum contrarium opponere, quo posito, dæmon se obligauit, à nocendo desistere, dummodo signum oppositum sit bonum, aut saltem indifferens, atque eo sine assumatur, vt cesset dæmon à nocendo, & dissoluatur confœderatio facta. Quare Sagam percutientem te, licitè repercutis.

Ad primum in contrarium negamus, Diomedem quidquam petere a Diabolo, cum aliud non intendat, quàm ut tollatur incentitium,
quod

quod ille ad nocendum habet. Ad *secundum* dicimus, signis nullam penitus vim tribui, sed illa reputari solùm conditiones, quibus positis vel sublatis, velit diabolus nocere, vel à nocendo desistere. Ad *tertium* concedimus, effectum recuperandæ valetudinis per accidens à dæmone prouenire, quamuis Diomedes illum effectum, quatenus spe consequendæ sanitatis fuit illectus, destruendo maleficium directè & immediatè consequi ne utquam intendat, sed solùm remotè & indirectè. Ad *quartum* negamus, Diomedem consentire pacto cum dæmone, quia per Magum eo solùm sine destruit maleficium, vt solvatur pactum cum dæmone: minimè verò ut alicuius dæmon ad pactum de damno non inferendo seruandum; quam distinctionem, cum non obseruet Sennertus, imperitè sapius nostræ sententiæ Authores impietatis arguit, homo aliàs minimè religiosus. Ad *quintum* iterum negamus, diabolum hîc per se prodesse, cum non excitetur ad beneficium concedendum, sed destructione maleficij dæmonis excitatio potius cauetur ad nocumentum ab illo porro sustinendum.

XXVIII. *Eleazarus Sacerdos in Sacro iam venerat ad Canonem, cum adest minister porrigens quasdam paruas hostias pro præsentibus consecrandas, qui id valde flagitant. Sed remittit has Eleazarus, aiens, serò nimis illas fuisse allatas. Queritur, Vtrum bene remiserit?* Vi-

Videtur bene remisisse. Ita Bonac. *de Sacram. D. 4. Q. ult. pun. 2. n. 6.* Quia ad idem sacrificium pertinent, ad quod hostia grandior. Ergo simul adesse utrasque oportet.

Resp. Eleazarum malè neglexisse adstantiū preces, & remisisse hostias paruas, cū licitè illas (oblacione earundem prius mente conceptâ) consecrare cum maiore hostia potuisset. Ita Possevinus *de offic. Curati c. 2. n. 17.* Marchinus & Megalius, quos refert & sequitur Dian. *P. 6. Tr. 6. Resol. 7.* Nam oblacio paruarum hostiarum neque ratione Sacrificij, neque vi præcepti coniungi debet cū maioris hostiæ oblacione, sed sufficit, utrasq; simul in eodem Corporali reperiri tempore Consecrationis, ut omnes iisdem verbis consecratorijs æqualiter obijciantur. Non dissentit Barthol. Gauantus *in comment. ad Rubr. Missal. Tom. 1. part. 3. tit. 10. n. 19.* Vbi hoc admittit ante præfationem; sed cur non etiam post, cū in neutro casu lex aliqua obstat?

Atque ex his patet etiam ad rationem contrariam.

XXIX. *Elesbaan Rex certo in loco Regni sui statuit vectigal, idque sub gravi pœnâ corporis & fortunarum exigit. Dunaan mercator sæpius hoc præterit, nihilque soluendo periculo se mercesque suas committit. Queritur. Vtrum Dunaan defraudando vectigal peccet mortaliter, teneaturque ad restitutionem?*

Vide-

Videtur peccare mortaliter, tenerique ad restitutionem. Ita Couarr. Syluest. Armilla, Tolet, Io. Medina, Arragon. Azor. Præpositus, Amicus, Suar. de Leg. L. 3. c. 26. & L. 5. c. 3. Bonac. D. 1. de Leg. q. 1. pun. 7. §. 2. num. 2. Diana P. 10. Tr. 15. Resol. 46. & alij plures apud hos relati.

Mouentur 1. Quia de ratione legis & præcepti est, inducere obligationem. 2. Quia leges pœnales non procedunt vniformiter, sed subinde leues, subinde graues pœnas transgressoribus imponunt, quod signum est, tenuiorem vel grauiorem culpam agnosci. 3. Quia pœna supponit culpam ex C. 2. de Constit. in 6. 4. Quia lex mixta obligat sub culpâ, ergo etiam purè pœnalis.

Resp. Dunaanum probabiliter non peccare mortaliter, nec teneri ad restitutionem. Ita Marc. Nauarr. in Manuali C. 23. à n. 15. Reginald. in praxi Tom 1. L. 15. C. 6. S. 6. num. 50. Arriaga Tom. 4. de Leg. D. 21. n. 25. Palao Tom. 1. Tr. 3. D. 1. pun. 15. n. 12. & alij, quibus supra iam Centuria I casu 48. consensimus, Probatur hoc præcipuo fundamēto, quod lex non obliget vltra intentionem & voluntatem Legislatoris in materia etiam graui. *L. non omnis. ff si certum petatur. & cap. vlt. de præbend.* Atqui Legislatores in materia purè pœnali præcipiētes, vel prohibētes aliquid sub pœnâ externa corporis, aut fortunæ, non videntur habere

habere voluntatē obligandi ad culpam, sed tantū ad pœnam, ita vt circa obiectum versentur hypotheticè v. g. *fiat hoc, vel homo soluat talem pœnalitatem seu incommodum*: Aut sic: *si non fiat hoc, homo subeat talem pœnalitatem*. Ergo &c. Minor rationabiliter præsūmitur, & colligitur ex triplici Capite. 1. Quia hoc nunquam expresserunt, neque etiam de facto in talibus legibus exprimunt. Ergo nō videntur aliter, quàm ad pœnam obligare velle; nam qui ex duobus positis vnū tantū affirmat, alterum implicite censetur negare, vt docet Caspens, *ex L. præter ff. de iniurijs*. 2. ex communi regula, quod in dubio sit benignior interpretatio de voluntate Principis præsūmenda: item quod lex explicari debeat de minori pœnâ, quando nimirum maior non exprimitur *cap. in pœnis 49. de reg. Juris in 6.* 3. Ex fine talium legum, qui cū temporalis tantū sit, Reipublicæ felicitas & tranquillitas non postulat peccati coram DEO reatum, sed meris pœnis sufficienter obtinetur. Confirmatur responsio ex vsu; testatur enim Caspens, quod huc vsque non sit receptum, leges pœnales ad culpam obligare.

Ad primum in Contrarium dicimus, de ratione legis esse, inducere obligationem saltem ad pœnam subeundam propter eius transgressionem, si imponatur. *Ad secundum* ad pœnam Ciuilem sufficere culpam Ciuilem.

Ad

Ad tertium Diverſitatem pœnarum non pro-
uenire ex diuerſitate culpæ moralis, ſed ciui-
lis & politicæ. *Ad quartum* Diſparitatem eſſe,
quod in lege mixta aliquid pœnis abſolutè
prohibeatur, vel præcipiatur, & deinde pri-
mùm pœna ſtatuatur in tranſgreſſores, quod
non fit in lege purè pœnali; vnde ex illa non
poſſumus colligere talem voluntatem obli-
gandi ad ſolam pœnam, ſicuti ex iſta, etſi nõ
deſint, qui culpam non agnoſcant etiam in
lege mixta, vt videre eſt apud Dian. P. I. Tr.
10. *Reſol.* 20. Non obſtat, quod Dunaan de-
fraudans veſtigalia peccet, exponendo ſe pe-
riculo tam grauis pœnæ ſubeundæ, v. g. mor-
tis, mutilationis &c. Nam obligatio cauendi
hoc malum non prouenit ex vi legis poſi-
tiuæ, ſed naturalis, quâ tenemur vitare peri-
cula mortis, vt bene Palao lo. cit. quamuis nec
ſemper peccatum ſit exponere ſe periculo ta-
li, vt communiter notant Authores.

XXX. Eppollonius Mercator iteratis ſæpius
votis obſtrinxit ſe ad omnia iniuſtè parta in qua-
druplum reſtituenda. *Quæritur.* Num reuera in
hoc caſu poſſit ſæpius ſatisfacere ex iuſtitia?

Videtur poſſe. Ita Card. de Lugo D. 1. de Iuſt.
ſect. 2. n. 27. Tum quia omnis virtus poſteſt
elicere aliquos actus promotiuos perfectionis
ſolùm ex conſilio ſeu ſupererogationis, vt
vult P. Sparza de Iuſtit. Q. 1. Tum quia pro eo-
dem peccato poſteſt quis ſæpius ſatisfacere, &
plura

Q

plura audiendo sacra idem Ecclesie præceptū implere &c. Confirmatur exemplo Zachari, qui Luc. 19. ait ad Dominum, reddere se quadruplum, si quid aliquem defraudauit.

Resp. Eppollonium non posse sæpius satisfacere eidem Iustitiæ debito. Ita Card. Palaucinus *de Iust.* c. 4. n. 33. Dicastillo *de Pæn. D.* 1. n. 135. & communiter alij TT. Ratio est. Tum quia Iustitia vnicè æqualitatem intendit tribuens vnicuique jus suum. Vnde sic licet argumentari. Illa actio nõ potest fieri ex motiuo iustitiæ, quæ æqualitatem, quam inducere ex se intendit, iam inuenit inductam. Atqui talis est actio secunda, tertia, & reliquæ post primam, quæ illam iam induxit, hoc ipso quod vi suâ inæqualitatem sustulerit. Ergo &c. Tum quia quod iam extinctum manens extinctum non est capax vltioris extinctionis: & debitum solutione aut dimissione sublatum tolli amplius nõ potest. Tum quia sic etiam vota sæpius renouata plures inducerent obligationes contra S. P. N. Ignatium P. 5. *Const. c. 4.* Ait fortè Card. Lugo ad priora duo argumenta, sufficere, inæqualitatem & debitum præterisse. Sed hoc ipso, quòd præterit, iam non est. quomodo ergo tolli iterum potest? Ad tertium verò, factâ sui traditione non esse in potestate vouentis denuo se tradere. Verùm cum vouens post omnimodam sui traditionē possit adhuc alia
vota

vota facere, maximè quæ religioni non præiudicant, cur non priora reiterare, vt nouam inducant obligationem, cum istud sacro ordini nihil officiat? Item quomodo potest aliquis extinctum & solutum debitum iterum iterumque extinguere & soluere, & non etiam factam sui traditionem denuo facere, quoties lubet?

Ad primum in contrarium dicimus, non perinde quamlibet virtutè, ac Iustitiã vnico actu suo totum attingere & extinguere obiectum, vt apertè de gratitudine docet S. Thomas 2. 2. q. 106 art. 6. quod si alicui certò constet, se iam suo actu satisfecisse præcepto Ecclesiæ, culpam & pœnam deleuisse, non poterit is amplius velle satisfacere, sed alterius rationis actum eliciet, vt rectè Dicastillo n. 140. Atque sic patet etiam ad secundum. Ad confirmationem dicimus, Zachæum vel egisse id ex præscripto legis Exod. 22. vt multi volunt Patres: vel ex abundante charitate, vt sentit Maldonatus in cit. Lucae locum. Quod si hoc etiam solùm vel simile quid intenderit Epipollonius, & ad id vnice iuramento se obstrinxerit, utique tunc (licet alio iam actu, quàm iustitiæ) ad reddenda in quadruplum iniuste parta vi iuramenti obligabitur.

XXXI. *Erastus Mercator Catholicus negotiorum causã in Sueciã discessit, ubi in grauem incidens morbum, vitæque suæ dissidens sacerdotem petijt, qui eum & à peccatis &*

Q₂

ab

ab excommunicatione percussus nuper Clerici absolueret, sed cum alius non adesset, quàm Iulianus ex Religioso olim presbytero Apostata factus, iste audiuit illum confitentem, & absoluit. Queritur. An validè?

Videtur non validè id fecisse Iulianum. Ita Sotus in 4. Dist. 18. q. 4. art. 4. Navarr. in sum. c. 26. n. 26. & c. 27. n. 272. Ledesma & alij. Tum quia Iulianus est turpis Apostata carens fide, adeoque fundamento requisito ad iurisdictionem, quæ est necessaria ad legitimam absolutionem. Tum quia periculum mortis ex itinere sponte suscepto proveniens non est articulus mortis, ut docet Sanchez Tom. 1. L. 2, c. 12. n. 13. qui tamen articulus hic vnicè videtur attendi. Tum quia Hermenegildus Filius Regis Hispaniæ laudatur à S. Gregorio, quod mori maluerit, quàm Eucharistiam de manu Episcopi Ariani accipere.

Resp. Erastum validè fuisse absolutum à Iuliano hæretico & apostata. Ita Præposit. in 3. Part. q. 7. dub. 5. n. 40. Hurtadus de Pen. Diss. 5. diff. 8. Caspensis ibid. D. 5. sect. 16 & de Censuris D. 2. f. 12. Card. de Lugo D. 18. f. 2. §. 1. n. 18. Dicastillo D. 10 n. 360. & alij. Ratio est, quia Ecclesia potuit hanc potestatem concedere omnibus omnino sacerdotibus etiam excommunicatis, degradatis, Apostatis, Hæreticis &c. quod autem de facto illam etiam concesserit, testantur verba hæc Concilij

Tridentini

Tridentini *sess. 14. c. 7.* sic vniuersaliter & sine vlla limitatione loquētis: *piè admodum, ne hęc ipsa occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, vt nulla sit reseruatio in articulo mortis: atque ideo omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis peccatis & censuris absoluere possint.* Confirmatur. Quia aliàs Erastus in apertum salutis suæ æternæ discrimen conijceretur, quod tamē concilium speciatim cauere intendit.

Ad primum in contrarium, negamus, fidem esse fundamentum iurisdictionis, cùm non sit fundamentum characteris, & ita neque clavis in ordinatione collatæ, adedque nec iurisdictionis actualiter habentis materiam sibi subditam. *Ad secundum articulum mortis hęc censerī communiter ab AA. probabile eius periculum v. g. ante prælium, longam navigationem, partum &c. vnde vnde proveniens; quia si articulus mortis rigorosè accipiendus esset, iterum salutī multorum non esset ab Ecclesia provisum.* *Ad tertium, Sacramentum Eucharistiæ non esse ita necessarium, ac Pœnitentiæ; & illam Eucharistiæ sumptionem Hermenegildi futuram fuisse quandam Arianismi professionem; quod si Erastus ex confessione sua apud Apostatam hæreticum graue etiam scandalum eventurum videret, similiter abstinere teneretur, quia aliàs grauitè peccaret non evitando tantum scandalum, & consequenter confessio*

lio illa nec valida esset, vt rectè Granadus in 3. Part. Contr 7 Tr 10, D. 4. § 2 n 9. In quem sensum intelligendus S. Thom in 4. D. 10 q. 1. art. 2. quæstionc. 2. ad 3. & alij, quando aiunt, non posse validè recipi hoc Sacramentum ab excommunicato non tolerato,

XXXII. Euentianus campfor Venerus mille florenos numerat Euentio Meuiolani post annum soluendos eâ lege, vt si solutionem ad 3. menses differat vltra prædictû annum, præter consuetam eambij prouisionem addere teneatur 50. florenos pro periculo damnorum, cui campforem exposuit. Quæritur. Vtrum campfarius, si solutionem mille florenorum ad id temporis vltra annum differat, illud interesse saltem in foro conscientia soluere teneatur, supposito, quod attentis periculo damni & spe lucri cessantis ab initio sit iuste taxatum, si solutionem mille florenorum ad id temporis vltra annum differat: item quod Bulla Pij V. tale determinatum interesse prohibens in prædictis locis sit recepta.

Videtur teneri. Ita Navarr. in Manuali c. 30. n. 301. Molina, Valentia & nonnulli alij. Quia lex ista fundatur in præsumptione usuræ, quâ cessante in foro Conscientiæ cessabit obligatio.

Resp. Euentium Campfarium non teneri soluere illud interesse ab initio in pactum deductum. Ita Less. Salas. Filliucius, & alij, quos refert & sequitur Card. de Lugo D. 28. de iust.

Iust. n. iii. Nam licet pactum illud non sit irritum, quia Pontifex non irritat, est tamen illicitum, cum lex non fundetur in falsa præsumptione, sed in veris periculis & occasionibus peccandi, ad quas impediendas prohibet Pontifex vniversim eiusmodi pactum in cambio. Quod idem de alijs legib, humanis cambium vetantibus intelligi debet. *Acque sic etiam patet ad rationem in oppositum.*

XXXIII. Eutyches debet 1000 aureos Eutychio, quos tamē præfractè negat, offeri que juramentum etiam coram Magistratu suæ immunitatis, quod iuramentum falsò ipsum præstiturum esse, nouit Eutychius, qui interim egrè fert tanti debiti iacturam. *Queritur. Vtrum Eutychius siue extra siue intra iudicium exigere possit iuramentum ab Eutyche, quem scit falsò esse juraturum?*

Videtur non posse. Ita Syluius in 2. 2. q. 98: art. 4. conclus. 2. Sotus de iustit. L. 8. quæst. 2. art. 14. Basilius Pontius de Matr. L. 5. C. 18. n. 58. & num 60. 61. & 62. & plures alij Doctores, quos refert P. Thomas Sanchez L. 3. in decal. c. 8. n. 5. Prob. Tum auctoritate S. Augustini relati in Cap. ille qui. & Cap. qui exigit 22. q. 5. vbi absolute affirmat, eum, qui cogit alium ad iurandum, quem scit, falsò iuraturum, peccate, & peiorem esse homicidâ. Tum quia in iuramento falso, quatenus falsum est, nullum est bonum. Ergo exigi nequit.

Resp. Eutychium ex iusta causa recuperandi

randi debitum suum licitè siue in iudicio siue extra istud exigere posse iuramentum ab Eutyche, quem scit peieraturum. Ita Less. L. 2. de Iust. c. 42. n. 49. Suarez Tom. 2. de Relig. Tr. 4. L. 3. c. 14. n. 16. Sanchez lo. cit. Bonac. Tom. 2. D. 4. Q. 1. pun. 11. n. 1. & plures alij. Ratio est. Quia in petitione iuramenti absolutè nihil mali inuoluitur, cum possit optimè fieri; quod autem Eutyches iuret falsò, huius malitiæ tribuendum est, non petitioni Eutychij, qui eam malitiam impedire non tenetur cum tanto suo detrimento. Confirmatur. Iudex potest licitè exigere iuramentum in tali occasione, requirente id auctore. Ergo petitio talis non est intrinsecè mala. Ergo potest ab ipso etiam auctore fieri.

Ad primum in contrarium dicimus, S. Augustinum loqui de eo, qui postulat, ut iuret alter falsum, ad quod scitur esse determinatus, ut explicat illum Suarez n. 14. quod non licere hinc patet, quia ex illa petitione conuincitur aliquis petere iuramentum non absolutè, sed ut iniquitate vestitum. Videtur quidem sentire Sanchez n. 27. etiam hoc licere, sicut petere quis potest mutuum ab usurario sub usuris, quando aliâ viâ mutuum obtinere nequit. Verùm disparitas est, ut bene aduertit Palao Tr. 14. D. 1. pun. 10. n. 10. quia concessio mutui & petitio usurarum sunt res distinctæ, ac proinde potest quis licitè petere concessionem mutui,

mutui, & permittere vsurarum petitionem: at iuramenti falsitas vel iniquitas ab ipso iuramento non distinguitur. Ergo dari nequit iuramenti petitio, quæ simul non sit petitio falsitatis vel iniquitatis. Ad *secundum* dicimus, non posse quidem iuramentum falsum exigere, quatenus nullum est bonum: at bene, quatenus aliquam secum trahit utilitatem, sic enim quemadmodum in iudicio, ita etiam extra hoc licitè exigitur.

XXXIV. *Franco aliquot iam annorum sacerdos magnâ angitur anxietate animi circa tactum materiae, quasi hunc, cum in sacerdotem ordinaretur, non habuisset physicum: eoque iam devenit, ut actum nullum sacerdotij aliorumque sacerdotum Ordinum exercere velit, tanquam invalide consecratus. Confessarius, ut malo huius medeatur, iubet illum sine sollicitudine esse, aitque materiae contactum physicum non esse de essentia ordinationis ex parte ordinandorum. Queritur. An verum sit hoc fundamentum, ex quo Confessarius consolationem suam perit?*

Videtur non esse verum, sed physicum & saltem mediatum contactum materiae requiri. Ita S. Thomas in 4. Dist. 24. q. 1. art. 1. *quæstiunc. 5. ad 3.* Et in *supplem. q. 34. art. 5. ad 3.* Valentia, Sa, Coninck, Bonacina, Palao. & multi apud Dianam P. 2. Tr. 16. Res. 3. & P. 3. Tr. 4. Res. 185. Mouentur. Tum ex praxi Ecclesiæ, & sollicitudine tam ordinantium, quam

Qs

quàm

quàm ordinandorum circa contactum materiæ physicum præstandum. Tum quia verba illa Episcopi: *accipe potestatem* tradito eius symbolo indicant contactum illum; traditio autem symboli innuit istud ab ordinâdo physicè tangi oportere, sicuti realiter accipitur potestas illo symbolo comunicata. Tū quia Christus potuit sic traditionē pro materia ordinationis instituire, ut non ceseatur perfecta, neque in suo esse constituta, quousque ordinandus symbolum traditum physicè tangat?

Resp. Verum esse fundamentum, ex quo Confessarius solamen hausit, & contactum materiæ physicum etiam mediatum de necessitate & substantia sacramenti non esse. Ita Albertus Mag. in 4. Dist. 24. art. 38. ad 2. Scotus in 4. Dist. 24. q. 1. art. 1. Caietanus, Victoria, Armilla, Reginaldus, Vasquez, Layman. Dicastillo Tr. 6. D. 1. n. 703, & plures apud hos relati. Prob. Tum quia Eugenius IV. Papa in decreto Florentini materiam proximam non solum appellavit *traditionem* & *dationem*, sed etiam *porrectionem* & *assignationem*, ut scil. innueret, ad Valorem ordinationis non esse necessariam traditionem, sed sufficere porrectionem & assignationem, maxime cum ipsa vox Traditio soleat etiam significare non translationem ipsius rei, sed porrectionem & oblationem. Tum quia traditio instrumentorum tantum defecit ad determinandam potestatem, quæ datur. At-

qui

qui ad hoc non requiritur contactus physicus, sed sufficit ostensio præsens cum signo acceptivo; etenim verè dicitur quis accipere equum, licet illum non tangat, modò præsens sit ostensio, quâ tradatur ab vno, & acceptetur ab altero. Tum quia potest acquiri possessio, & vera interuenire traditio absque reali apprehensione, modò sit aliquod signum exterius loco illius apprehensionis realis, ut patet tum in aliis, tum in ipso matrimonio, quod non requirit contactum corporis, sed alia signa mutue traditionis & acceptationis exhiberi possunt. Ergo &c. Ad hæc si naturalis acceptatio significata ad valorem Sacramenti necessariò requiritur, sequitur, parvulos, qui usum rationis nondum habentes huiusmodi acceptationis signum edere non possunt, invalidè ordinatum iri, consequens repugnat communi DD. sententiæ. Ergo, &c.

Ad primum in contrarium dicimus, ex praxi Ecclesiæ & sollicitudine Ordinandorum plus colligi non posse, quàm quòd talis cæremonia tangendi materiam ab Ecclesia præcipiatur, ut bene advertit Layman *loc. cit. ad 2.* patet ex dictis, *ad 3.* concedimus utique Christum physicum materię contactum requirere ad Sacramenti valorem potuisse: de facto autem talem non requisivisse, ex omnibus hactenus luculenter constat.

XXXV. *Galatianus calicem argenteum vo-*
vet

vet templo S. Laurentij, quam promissionem accipiat Ecclesie Rector, sed quia Galatianus audit, Ecclesiam S. Laurentij prædiuitem esse, eadem verò S. Stephani in tanta esse paupertate, vt non nisi vnicum ex stanno calicem habeat, commutat votum suum, & promissum calicem argenteum Ecclesie S. Stephani destinat, & presentat, ratus hanc commutationem voti sibi licere, tanquam in melius, Deoque gratius factam. *Quæritur. Vtrum Galatianus commutationem hanc propria auctoritate facere potuerit?*

Videtur non potuisse. Ita Thomas Sanchez Tom. 1. in Decalog. L. 4. c. 41. n. 13. & communiter alij. Prob. 1. Auctoritate Bullæ Greg. XIII. editæ anno 1575. in qua conceditur Sacerdotibus Societatis IESV facultas commutandi vota etiam iurata, cum hac tamen expressa restrictione, dummodo ea commutatio non fiat in præiudicium alterius. Ergo sentit Pontifex, post acceptationem acquiri ius illi tertio; vnde Probatur 2. quia factâ acceptatione votum transit in contractum, & acquiritur ius illi tertio acceptanti, quod ipso inuito remitti nequit. Prob. 3. Si vouens commutationem statim facere possit, vbi apparet melius Deoque gratius. Ergo potest etiam commutare in actum amoris diuini valdè intensum, & ita etiam omnino retinere suum calicem, quod utique nemo concedet.

Resp. Probabile esse, Galatianum propria
Autho.

Authoritate commutationem illam facere potuisse. Ita Caietan. 22. *quest* 88. *art.* 12. Petrus Navarr. *L. 2. de restit. c. 1. dub. 3. n. 18.* & nonnulli, quorum opinionem refert, & probabilem etiam censet Facundez *L. 2. in Decalog. c. 49. n. 11.* Ratio est. Quia vota pia ultimè & principaliter diriguntur in DEVM, tanquam in finem *cuius*: minùs verò principaliter & accessoriè in hanc vel illam personam tanquam finem *cui* promissio fit. Ergo per accidens est, quod hæc vel illa persona ius aliquod post acceptationem acquirat, siquidem acquisitio huius iuris fit dependenter à Dei beneplacito, propter quem per se & tanquam finem principalem promissio fit. Ergo in commutatione voti præcipua ratio DEI est habenda, non huius, vel illius personæ. Cum igitur Deus maius obsequium semper habeat gratius, potest vouens suâ autoritate etiam post acceptationem commutare votum suum in id, quod est euidenter melius. Confirmatur. Galatianus, si in aliqua Religione professionem fecisset, adedque Deo & religioni se tradidisset, posset nihilominus post acceptationem à Religione factam transire ad strictiorem, etsi petitam licentiam non obtinuisset, ut habetur *Cap. licet. tit. de Regularibus.* quia nimirum votum perinde quodlibet ex natura sua semper in melius etiam post acceptationem potest commutari, ut re-

atè

Et Caiet. l. cit. n. 70. aiens, nihil in cit. cap. noui juris statui, sed naturam voti solummodo declarari.

Ad primum in contrarium dicimus, Pontificem tanquam priuatum Doctorem in contraria sententia locutum fuisse, nec aliud inde sequi, quàm eandem doctrinam maximè ab Authoritate probabiliorem videri, quod vltro damus, hoc solo contenti, opinionem nostram suâ non destitui probabilitate. Ad secundum distinguimus, transit in contractum absolutum, & acquiritur jus tertio absolutum, negamus: dependens à Dei beneplacito, concedimus; cum autem Deo maius obsequium semper magis placeat, absque vlla iniuria tertij, commutari in illud potest. Ad tertium negamus sequelam; nam esto actus amoris in se sit melior, Deoque gratior, quàm oblatio promissi calicis, commutatio tamen voti huius in illum actum non foret euidenter in melius, hoc est, vtilius spiritali profectui vouentis, Deoque gratius, certè hoc nobis minimè euidenter apparet.

XXXVI. *Gaudentius Studiosus ex bonis Patris sui singulis annis per integrum quinquennium in Academia trecentos florenos insumpsit prorsus inutiliter, quippe parum aut nihil in studijs proficiebat, sed solum cum socijs ludebat, potitabat &c. Queritur. Vtrum contra iustitiam peccarit mortaliter, teneaturque in conscientia ad restitutionem aliquam fratribus faciendam?* Vi.

Videtur mortaliter peccasse, tenerique ad restitutionem. Ita præter alios Nauarrus *c. 17. n. 164.* quia Gaudentius non sine iniuria Patris tantum pecuniæ malè absumpsit in damnum aliorum fratrum.

Resp. Certum esse, Gaudentium peccasse mortaliter aduersus iusticiam, quando tantam pecuniæ summam contra patris voluntatem abligurijt, quia pater non tantum quoad absumendi modum, sed quoad rem ipsam inuitus est. An autem idcirco fratribus obligetur restitutionem facere, siue post mortem patris, quæ à se præter alimenta necessaria malè insumpta fuerunt, in partem hæreditatis suæ afferre ac numerare, attendendum esse tum ad facultatem patris, tum ad eiusdem voluntatem, vt rectè docent Lopez *part. 2. Inst. c. 21.* Molina *traçt. 2. D. 242.* Layman *L. 3 tr. 4. c. 12. n. 7.* & alij. Nam potest pater suo arbitratu in vnum ex liberis maiora & liberiora alimenta quoad victum, vestitum, recreationes &c. conferre, quàm in alios liberos, adeò vt pater, si sit diues, vni filio versanti in Principis aula vel Academia 300. florenos pro sumptibus & alimentis definire queat, cum tamen in alios singulos non nisi 100. expendat, consequenter tametsi Gaudentius 300 illos florenos malè & inutiliter impendat, potest tamè pater illi condonare sine iniuria vel præiudicio reliquorum liberorum,

rum. Vtrum autem pater tali casu præsumendus sit, velle condonare ac remittere, vt in partem hæreditatis malè absumptæ connumerari non debeant, quæstio est facti ex circumstantiis prudenter dijudicanda & examinanda, v. g. an parens liberalis & valdè affectus fuerit erga Gaudentium: an verò tenax & seuerus, vt si sciret, ita insumpta fuisse, nullo modo condonaret filio; præcipuè enim casus iste in foro conscientiæ locum habet, si pater & fratres nesciant, pecunias à Gaudentio malè inutiliterque fuisse absumptas, tunc enim prudentis viri iudicio ex circumstantiis iudicandum est, quænam fuerit mens patris; alioquin si pater & fratres sciant, pecunias malè expensas fuisse, & non repetant, censentur condonare. *Arque sic etiam patet ad rationem opinionis contrariæ.*

XXXVII. *Gelasius Sacerdos hisce diebus aterrimè frigidis cum in sacro ad consecrationem pervenisset, infusum calici vinum advertit congelasse, idque nihilominus consecrauit. Queritur. 1. Rectène fecerit Gelasius? 2. Si malè, quid facere eum oportuerit? 3. An saltem validè consecrauit?*

Videtur Gelasius & illicitè & invalidè cōsecrasse. Ita Ioã. Caramuel in *Theol. fundamentali fund. 67. §. 1. n. 1325*. Ledesmam, Alanū, Armillam & nonnullos secutus. Idem tenet novissimè Lessius in *3. P. q. 74. art. 5. n. 24*. Ratio est. Tam quia vinum congelatum non est potabile.

tabile. Tum quia vinum vis adhuc inclusum est ineptum consecrationi: item aqua congelata inepta habetur baptismo. Ergo & vinum congelatum non est idoneum consecrationi.

Resp. 1. Gelasium peccasse mortaliter cōsecrando vinum congelatum. Ita fere omnes sentiunt Doctores, vt testatur Palao *Tr. 21. D. vnic. pun. 4. n. 8.* Ratio est, quia in re graui à communi Ecclesiæ consuetudine recessit, & periculo non conficiendi Sacramenti se exposuit. Resp. 2. Gelasium vel resolvere prius debuisse vinum congelatum, si facilè potuit, nullaque accidentium mutatio apparuit: vel illud mutare, si penitus congelatum sit, ac de nouo offerre, vt cum alijs docet Layman. *l. 5. Tr. 4. c. 2. n. 5.* Resp. 3. Gelasium validè nihilominus consecrasse. Ita Suarez, Coninck, Præposit. Layman, Palao, Dicastillo *Tom. 2. de Sacram. Tract. 4. D. 2. d. 5. n. 86.* & plerique alij. Ratio est, quia materia consecrationis est vinum. Atqui vinum congelatum absolute & simpliciter est vinum, cum plerumque huius substantia maneat, vt ex resolutione apparet. Ergo &c. Confirmatur. Sanguis Christi potest conseruari sub speciebus vini congelati, vt affirmavit Pius V. *in Rubr. Missalis de defect. Miss. §. in hyeme.* Cur ergo sub vino congelato non possit primò produci?

Ad primum in contrarium dicimus, vinum

R

con-

congelatum suapte naturâ potabile esse, esto per accidens secundum præsentem statum (qui tamen facilè mutabilis est) proximè potari non possit, perinde fere vt panis valde durus absolutè mandibilis est, etsi priùs comedi non possit, quàm humectetur. Ad secundum negamus consequentiam propter disparitatem; nam vinum adhuc inclusum vuis moraliter habetur vt cibus potius, quàm vt potus, quod secus est in vino congelato: Item baptismus essentialiter consistit in ablutione, quæ per glaciem fieri nequit; Eucharestia verò essentialiter non consistit in sumptione seu potatione, quippe perficitur & perfecta manet extra illam; quid ergo mirum, si ad hanc materia apta sit vinum congelatum: non verò ad illam aqua congelata?

XXXVIII. *Gelasia vxor in cognitionem venit adulterij à marito suo commisi, ob quod eisi prorsus adhuc occultum ab ipso discedit, & non expectatâ sententiâ divortium facit tam quoad zhorum, quàm quoad cohabitationem. Queritur. An licitè id faciat?*

Videtur illicitè facere. Ita D. Thom. in 4ⁱ Dist. 35. q. 1. art. 3. S. Bonaventura, Richardus, Turrecremata & alij, quos refert & sequitur Basil. Pontius L. 9. c. 18. à n. 6. Tum quia matrimonium Ecclesiæ autoritate est celebratum. Ergo absque huius autoritate dissoluendum non est, vt videtur traditum e. *seculares.*

seculares. c. historia 33. q. 2. c. porro de diuortijs.
Tum quia nullus in causa sua iudex esse, sibi-
que ius dicere potest. Tum quia diuortium
est pœna nocentis, quam ius ipso facto non
imponit, sed iudici imponendum remittit.

Resp. Gelasiam secluso scandalo licitè id
facere. Ita post plures Sanchez L. 10. D. 12.
Coninck *disp. 52. n. 2.* Gaspar Hurtadus D. 11.
diff. 6. n. 21. Pallao D. 3. de Matr. pu. 6. §. 4. &
Dedicastillo D. 10. de Matr. dubit. 6. Prob.
Tum quia Christus Matth. 19. absolutè affir-
mat, licitam esse dimissionem vxoris ob for-
nicationem. Tum quia *c. dixit Dominus 32. q.*
1. dicitur, ubicunque est fornicatio, vel suspicio
huius, liberè dimittitur vxor. vbi vox liberè, in-
quit præter alios Dedicastillo n. 71. idem est,
ac sine alicuius licentia, aut sententia. Tum
quia nullo iure posituo prohibetur fieri di-
uortium absque sententia iudicis. Tum quia
ea est natura matrimonij, vt coniuges sibi ob-
ligentur, donec diuidant carnem suam in ali-
enam. Ergo hâc factâ diuisione cessat obliga-
tio, sicuti cessat quælibet alia promissio ces-
sante conditione, sub quâ fuit tacitè facta.
Tum denique quia ius diuertendi non nasci-
tur ex publicitate, sed ex debito; publicitas
autem solùm ad scandalum vitandum requi-
ritur.

Ad primum in contrarium dicimus, cum na-
tura matrimonij, vt diximus, obligationem

R 2

inducat

inducat solum conditionalem, donec scilicet caro diuidatur in alienam, & Ecclesia hanc naturam approbet, etiam huius autoritate dici potest, prædictum diuortium fieri, nec requiri aliam specialem iudicis sententiam. *in cap. seculares.* sermo est de sœuitia, quæ, cum ab Ecclesia introducta sit tanquam causa sufficiens diuortio faciendo & latitudinem habeat, iudicis operam requirit ad hoc, ut de eius sufficientia constet. *i. historia* præcipit uxorem restitui, quia de adulterio non sufficienter constabat. *i. porro* loquitur de solutione matrimonij quoad vinculum, & libertatem alteri copulandi. Ad secundum, Gelasiam non dicere sibi ius, sed iure sibi ex natura matrimonij concessio uti. Ad tertium, negamus, diuortium esse propriè pœnam, cum sit cessatio obligationis; quamuis vulgariter videatur pœna, & in hanc etiam assumatur.

XXXIX. *Gemesius Religiosus grauibus ruptura incommodis vexatur breui consiciendus iudicio Medicorum, nisi sectionem admittat, quam præcipit Prælatus, hortantur ad eandem alij: ipse verò mavult mortem, quàm illam sectionem sustinere. Queritur. An bene?*

Videtur malè facere. Nam homo non est dominus vitæ suæ, ut cum S. Thom. 2. 2. q. 64. art. 5. c. docent communiter Theologi. Ergo Gemesius non potest de illa disponere pro nutu, sed debet eam licito modo administrare

strare ac conseruare, adeòque in proposito per tolerantiam sectionis iudicio Medicorum necessaria: multò minùs recusare eam potest, si accedat mandatum Prælati, cuius voluntati iuxta regulam suam se totum tradidit, vt docet Lessius *de just. c. 9. dubit. 4.* P. Nauarrus *l. 3. c. 3.* & plures alij.

Resp. Gemesium non tenere admittere sectionem, etiamsi Prælati hanc præcipiat, adeòque non malè facere recusando illam. Ita Salonius *22. q. 65. art. 1.* Dedicastillo *de just. Tr. D. 10. n. 554.* Card. de Lugo *de just. D. 10. n. 21.* & alij. Prob. Tum quia actus iste ob acerbicatem doloris est nimis arduus, & (vt loquuntur) nimis heroicus. Tum quia nemo, per se loquendo, tenetur media extraordinaria & difficilia valde ad vitæ conseruationem adhibere, cum iuxta commune adagium *non sit tanto digna dolore salus:* Tum quia res tam acerbæ non minùs ob verecundiam, quàm dolorem, non cadunt sub regulas Ordinis, in quibus Religiosi obedire Prælato præcipienti tenentur, vt bene Lugo & Dedicastillo *lo. cit.* vbi tamen addunt hanc limitationem, nisi Religiosus necessarius esset Reipubl. vel communitati, ac remedium foret omnino securum & certum, quod in casu nostro non est. *Atque ex his patet quoque ad rationes in contrarium allatas,*

XL. Gennadius elapso belli tempore equum
 quidam furtim surripuit, & aufugit. Sed mox in
 morbum incidens extremè egere cepit, vt cogere-
 tur equum vendere, & presenti necessitati mederi,
 quod & fecit. Inde verò ad meliorem fortunam
 rediens angitur de equo ablato. *Queritur.* An
 restituere pro illo iam aliquid teneatur?

Videtur teneri. Ita Vasquez *Opusc. de Eleemo-
 syn. c. 1. dub. 8. n. 68.* Pet. Lorca *in 2. 2. D.
 Thom. q. 32. art. 9. sect. 3. D. 38. n. 14.* Bonac. *D.
 3. Q. 4. de charit. pun. 6. n. 16.* & ceteri ita
 communiter, vt Vasquez affirmet, neminem
 contradicere. Ratio est. Tum quia ad neces-
 sitatem subleuandam opus non est, debitum
 extinguere, sufficit eius restitutionem impediri.
 Ergo manet obligatio. Tum quia equus in
 necessitate illa potuit tantùm mutuo saltem
 imperfecto & conditionato concedi; cùm
 Charitas solùm obliget ad subleuandam ne-
 cessitatem proximi, vt docet Card. de Lugo
de just. D. 15. n. 168. quæ subleuatio sufficien-
 ter etiam fit per talem conditionatam conces-
 sionem.

Resp. Gennadium probabiliter non te-
 neri. Ita Petrus à Nauarra *de Restit. L. 4. c. 4.
 n. 24.* Coninck *de Actibus supern. D. 16. n. 166.*
 Palao *Tom. 1. Tr. 6. D. 2. pun. 10. n. 3.* & alij Re-
 centiores. Ratio est. Quia Gennadius in hac
 extrema necessitate equum expendens satis-
 fecit obligationi restituendi antea contractæ,
 cùm

cùm illum impenderit eo modo, quo tenebatur velle Dominus, illum expendi, si apud ipsum staret. Confirmatur. Si Gennadius in extrema sua necessitate equum Domino suo clam restituisset, eumque statim iterum accepisset, nõ fuisset vnquam obligatus eundem restituere. Ergo nec in priore casu ad hoc tenetur. Nam si res furto sublata apud furem sine eius culpa pereat eo tempore, quo restituta Domino eodem modo apud hunc periisset, fur liberatur restitutionis onere, vt ex communi docet Less. *de just. c. 12. D. 15.* Atqui in nostro casu apud Gennadium ita periit equus; quia, etiamsi Gennadius eum Domino restituisset, & statim, vt poterat, recepisset, eodem modo absque ipsius culpa periisset; quippe Dominus tenebatur illum Gennadio in tali extrema necessitate donare.

Ad primum in contrarium negamus, debitum non extingui in casu nostro, cùm equum Gennadius expenderit, sicut Dominus eum expendi velle debuit. *Ad secundum* dicimus, esto Dominus potuerit in tali necessitate mutuo conditionato equum concedere. Atqui reipsa tale pactum non intercessit, vt proinde nullum ex eo remaneat restituendi onus. Deinde plerique Theologi negant, id fieri potuisse, nixi maximè authoritate S. Script. & Patrum, vt videre est apud Palao. *D 2. cit. pun. 4. n. 5.* Certè extremè egens non obligatur ad
R 4 ineundum

ineundum tale pactum, esto fortè, si in illud consentiat, postea eodem stare teneatur.

XLI. Hatto Sacerdos vrgēte necessitate absq³ praeuia cōfessione celebrat in peccato mortali solā huius procurans contritionem: nec factā hāc celebratione confiteri quamprimum properat, sed tam diu differt, donec (praefer opinionem quidem) iterum in defectu Sacerdotis ad sacrum dicendum cogatur. Queritur. Vtrum Hatto ex eo solūm peccauerit mortaliter, quod post celebrationem in peccato mortali quamprimum confiteri non maturauerit?

Videtur non peccasse mortaliter. Ita Ledesma & Villalobos, quos citat & eorum opinionem probabilem censet P. Thomas Tamburinus opusc. de expedita commun. c. 1. §. 6. n. 45. Rationem desumunt ex Trident. sess. 13. c. 3. non praecipiente, sed hortante solūm ad celerem confessionem, quod suadent. Tum quia particula illa (quamprimum confiteatur) non est praecipientis, sed suadentis solūm: sicut nec vocola (debet) quā utitur Pontifex in Missali, necessariū praecipitū mortale importat. Tū quia in dubio melior est conditio possidentis libertatem contra tale onus. Ergo cum non constet, num Concilium intenderit praecipitum, an merum consilium, pronuntiandum pro libertate. Tum quia leges praesertim grauiiores non ferendae sunt facile, ne multitudine illarum peiores Hebraeis reddamur, vt sapienter advertunt S. Thomas & D. Augu.

Augustinus apud cit. Authorem. Ergo moderatio talis rationabiliter præsumitur apud Sac. Trident. Concilium adhibita.

Resp. Hattonem, per se loquendo, peccasse mortaliter ex eo, quod post celebrationem in mortali peccato non fuerit quamprimum confessus. Sumitur ex Trident. loc. cit. ubi habentur hæc verba circa finem: *si urgente necessitate Sacerdos absque præxia confessione celebraverit, quamprimum confiteatur*; in quibus verbis contineri præceptum & quidem grave seu obligans sub peccato mortali. Probatum. Tum quia ita sentiunt omnes Theologitæ Scholastici, quàm Morales, præter tres citatos, ut testatur Arriaga Tom. de Eucharist. Disp. 46. n. 45. & plures illorum enumerat Barbosa in cit. locum Tridentini; tantum autem consensum in legis alicuius interpretatione maximi esse faciendum, docetur de legibus. Tum quia Pontifex in Rubr. Missalis de defectibus dispositionis animæ apertè declarat præceptum, dum menti Concilij insistens de tali Sacerdote ait, *debet confiteri*, quo loquendi modo sedulò abstinet in aliis, ubi non est præceptum, ut videre est ibidem. Tum quia finis Tridentini in allatis verbis haud obscurè & præceptum & gravitatem huius ostendit; voluit enim, inquit Barbosa, cauere irreuerentiam Sacramenti, & consulere Sacerdotum conscientiam & puritati, qui aliàs, nisi quam-

R s

primum

primum confiteantur, periculo se exponunt, ob similem necessitatem inopinatò ingruentem iterum in mortali celebrandi ante præmissam confessionem; quod utique est graue, & dignum, quod à Magistratu Ecclesiastico per præceptum apud Sacerdotes caueatur. Unde sic argumentari licet. Modus imperandi, & particula necessitans quancumque versantur circa materiam grauem, innuunt præceptum graue, vt comūniter docent DD. Atqui in præsentia adest modus imperandi à Concilio (*confiteatur*) & particula necessitans à Pontifice (*debet confiteri*) & hæc versantur circa materiam grauem, periculum scil. celebrandi in mortali ante præmissam confessionem. Ergo innuunt præceptum graue. Tum denique quia aliàs nullum erit discrimen inter Sacerdotem & Laicum, cum Concilium frequenter etiam Laicos hortetur, vt conscientiam habentes peccati mortalis in quouis casu confiteri istud non differant.

Ad 1. Argumentum in contrarium patet ex dictis. Ad 2. dicimus, non apparere vllum dubium de præcepto graui per Tridentinum lato vel apud ipsos Sacerdotes, qui vbique istud in scholis docentur, & probè nôrunt & agnoscunt: vel apud Authores, cum contra omnes Antiquos iuxta ac Recentés vnus & alter aut tertius non sint æstimandi, vt rectè Dedicastillo de Euch. Tr. 4. D. 9. n. 148. maxime

mè si nullum afferant argumentum ab alijs non priùs bene expensum, vti fit in præsentì. Ad 3. hanc moderationem in ferendis legibus adhiberi debere, probè sciuit Tridentinum, & nihil contra eam facere se in statuto hoc nouo censuit.

XLII. *Hermogenes eger simul vocat Sacerdotem Religiosum, qui Confessionem suam excipiat, ac Parochum, qui dein se Confessione expiatum mox Sacro viatico muniat. Verùm Confessarius deprehendit Hermogenem à multis annis malè esse confessum, & iam indigere longiore tempore ad defectum hunc resarciendum. Queritur. Quid cum ipso faciat Confessarius, presente iam Parocho cum S. Eucharistia eidem agro porrigenda?*

Videtur Hermogenes admitti non posse ad S. Eucharistiam. Quia iuxta Trident. sess. 13. c. 7. Et can. 11. Sac. Eucharistia non potest permitti indisposito. Atqui Hermogenes est indispositus, vtpote existens in peccatis mortalibus, quæ necdum fuit confessus. Ergo &c.

Resp. Cum *Granado de Sacram. Contr. 7. Tr. 9. D. 5. s. 3. n. 20.* si ægro mors immineat, ita vt non super sit tēpus integrè Confessionis faciendæ, Confessariū audire debere illa peccata, quæ pro ratione temporis exponi possunt, & deinde factâ generali cæterorum accusatione Hermogenem absoluerè, ac statim ad sumendum viaticum admittere: Si verò

MORS

mors non immineat, nec spatio dimidiæ horæ integra Confessio fieri possit, debere Confessarium excitare Hermogenem ad perfectam contritionem eliciendam, & indicatâ obligatione Confessionis integræ alio tempore faciendæ eundem quoque ad S. Eucharistiam sumendam admittere: Ratio prioris est, quia sic occurritur omnibus incommodis, nam subuenitur infirmo per Confessionem & absolutionem, pottrigitur Eucharistia, & vitatur scandalum. Ratio posterioris est, quia ex vna parte esset scandalum, si æger non comunicaret: ex altera verò est minùs inconueniens communicare absque Confessione, quàm cum ea præproperè facta.

Ad rationem in contrarium dicimus, Hermogenem pro his circumstantiis sufficienter per contritionem elicitam esse dispositum, vt absolutè non dicatur indignus, & cum irreuerentiâ ad S. Eucharistiam accedere, perinde ferè, ut ille, qui proximè altare recordatur peccati mortalis, nec recedere absque nota famæ potest, ex communi Authorum non censetur indignus aut cum irreuerentia S. Eucharistiam sumere, si contritionem prius eliciat, & Confessionem proximè faciendam proponat.

XLIII. *Hostilius refert, superioribus germanici belli annis in pluribus altaribus Sigillum, seu Sepulchrum fractum, vel etiam amotum fuisse, etsi*
nulla

*nulla de cætero iniuria vel ipsis altaribus vel tem-
plis inferretur. Queritur. Vtrum prædicta al-
taria post solam illam fractionem aut amotionem
sepulchri reconciliari debeant, antequam Sacra in
ipsis denuò peragantur?*

Videtur reconciliari debere: Ira Canoni-
stæ, Durand. Angel. Syluest. Henriquez, Gar-
cias, Emauel Sa, *V. Altare. n. 1.* & alij. Pro-
batur tum ex *Cap. 1. de Consecratione Ecclesie.*
Tum quia Sigillum istud videtur de essentia
& forma altaris.

Resp. Propter solam fractionem aut amo-
tionem Sigilli altaria non esse necessariò re-
concilianda. Ita Sotus in *4. Dist. 13 q. 2.* Sua-
rez, Vasquez, Coninck, Lugo de *Euch. D. 20 n.*
75. Dicastillo *Tom. 1. de Sacram. Tr. 5. D. 4 n.*
146. & alij plures. Quia Sigillum illud non
est de necessitate altaris: nec in eo forma hu-
ius consistit; cùm ex recepta iam consuetu-
dine altaria consecrentur absque vlla depen-
dentia à reliquijs, ob multitudinem fortè al-
tarium, & paucitatē exploratarum reliquia-
rum. In *Cap. cit.* non dicitur, altaris conse-
crationem amitti, si Sigillum frangatur, sed
si lapis siue mensa consecrata frangatur, in
qua Sigillum seu receptaculum reliquiarum
continetur. *Atque ex his patet ad argumenta
in contrarium.*

*XLIV. Indus Mercator Catholicus Amstelo-
damum ciuitatem hereticam delatus comedit ibi*

cum

cum cæteris carnes quouis die hebdomada; cum nec periculum, nec alia causa gravior urgeat, solum idè, quod putet, legem Ecclesiasticam de abstinentia carnis hîc locorum non obligare, utpote pridem præscriptione & contrario usu abrogatam: postea tamen ad suos rediens, mordente conscientia, scire vult ex Confessario, num rectè id fecerit. *Quæritur. Quid Indo dicendum?*

Videtur approbandum ipsius factum. Ita Caramuel in *Theolog. fundamentali fundam.* 19. q. 2. n. 147. Tum quia contra legem etiam Ecclesiasticam præscribi potest spatio 10. annorum, ut tenent non pauci, quos citat & sequitur Palao *Tr. de LL. D. 3. p. 2. §. 2.* Tum quia si maior pars populi non seruat legem, poterunt alij absque scrupulo ei conformari; quippe supponitur talis lex inutilis, ut docet Dian. P. 7. *Tr. 11. R. 23.* Tum quia leges pendent ab acceptatione, ut cum aliis docet Caspensis *Tr. de LL. D. 1. §. 5. n. 60.* Atqui lex ieiunij & abstinentiæ à carnibus non est acceptata Amstelodami. Ergo &c.

Resp. Indo dicendum esse à Confessario, ipsum malè fecisse, & grauiter peccasse. Ita habet communis Theologorū apud Dianam *part. 11. Tr. 1. Res. 6.* Tum quia hæretici absolute subsunt jurisdictioni Ecclesiæ, & huius legibus obstringuntur propter characterem baptismalem, ut ex communi aliorum docet Arriaga *Tom. 4. Theolog. D. 20. §. 6. n. 30.* Tum quia

quia leges Pontificiæ, imò etiam ciuiles non pendent ab acceptatione, vt verior & comūnior habet sententia Theologorum apud Suarez de leg. l. 3. c. 19. n. 4. Vasq. 1. 2. Diss. 156. c. 5. Layman L. 1. Tr. 4. c. 3. n. 1. & alios. Tum quia in terris hæreticorum consuetudo totius populi comedendi carnes diebus vetitis, & violandi ieiunia etiã per mille annos continuata abrogare nequit præcepta Ecclesiæ, vt optimè Rebell. de obligat. iustit. P. 1. l. 1. q. 5. n. 14. cum prorsus irrationabilis sit, ei que continuò reclametur.

Ad primum in contrarium dicimus, cum hæretici bonâ fide & legitimo titulo alijsq; conditionibus ad præscribendum requisiti destituantur, nunquam eorum procedere præscriptionem contra aliqua præcepta Ecclesiæ. Ad secundum, hoc admitti solùm posse in legibus ciuilibus, si Princeps sciat & taceat, tunc enim reuocare censetur leges illas: minimè verò in Ecclesiasticis præceptis, ijs præsertim, quæ non in dies emanant à Pontificibus, sed iam olim ab ipsa Ecclesia promulgata, & à toto populo Christiano vsu sunt recepta, postea verò ab hæreticis eius hostibus in odium eiusdem absque vlla iusta causa pertinaciter non obseruata & contempta fuerunt. Atque sic etiam patet ad tertium.

XLV. *Kolbertus Parochus Officium diuinum legere solet cum Cooperatore suo, sed ob grauem suum*

suum auditum & submissiorem Socij pronuntiationem nihil ferè percipit de verbis Socij, idque anxius exponit suo Confessario. Queritur. Vtrum Kolbertus nihil ferè de Socij pronuntiatione percipiens satisfaciat præcepto, & absque sollicitudine pergere ita cum Socio possit?

Videtur satisfacere, & pergere posse. Ita Caramuel in Theolog. fundamentali fundam. 35. n. 1097. Mouetur. Tum quia Sacerdos, cum solus orat, non tenetur se ipsum audire, vt plerique docent. Tum quia orans nec seipsum nec Socium tenetur audire cum interna attentione. Ergo omnino nec auscultare hunc Socium tenetur.

Resp. Kolbertum non satisfacere præcepto, nec pergere posse cum Socio, si nihil ferè de pronuntiatione huius intelligat. Ita ex communi Theolog. Baldellus Tom. 2. Theolog. Moral. lib. 3. D. 33. n. 15 & 16. Ratio est, quia Kolbertus sic nec ratione sui, nec ratione Socij totum breuiarium recitat; non ratione sui, vt patet, cum medium duntaxat pronuntiet: non etiam ratione Socij, quia auditus succedit pronuntiationi, nec initur Societas cum altero nisi quoad prolationem vocis perceptibilem. Ergo si pronuntiatio Socij non percipitur, non iuuat Societas. Ergo orans pronuntiatione Socij non perceptâ nec ratione sui, nec ratione Socij totum breuiarium persoluit, & consequenter non satisfacit præcepto integras horas requirenti.

Ad primum in contrarium negamus consequentiam. Nam esto orans se non audiat, pronunciat tamen verba sufficienter, ut supponimus. Atqui orans, si Socium non percipiat, tum mediam partem nec audit, nec pronunciat, Ergo non satisfacit. *Ad secundum* negamus itidem consequentiam; quidquid enim iam sit de interna attentione, si orans non percipit Socium, tunc respectu mediæ partis nec externam habet horarum requisitam pronunciationem, cum loco huius saltem auditio adesse debeat

XLVI. *Landrada vxor in actu coniugali seminationem habere tam citò nequit, sicut eam habet vir suus; hoc ergo recedente ipsa mox eandem suo marite procurat. Queritur. Num licitè?*

Videtur licitè id facere. Ita Sanchez l. 9. de Matr. D. 17. n. 9. & 10. Bonacina de Matr. q. 4. p. 6. n. 15. Lessius L. 4. c. 3. dub. 7. n. 55. & dubit. 14. n. 94. atque alij apud Dianam P. 2. Tr. 17. R. 38. è quibus Carolus de Baucio apud eund. P. 10. T. 13. Res. 42. vltèrius progressus ait, etiam virum manibus suis vxori in predicto casu procurare seminationem posse. Probant. Tum quia satis probabile est, semen muliebri ad generationem esse necessarium: certum verò, esse conuenientissimum. Ergo sic mulier merè complet ceptam copulam, quod utiq; est eidem licitum. Tum quia aliàs fœminæ periculo non minùs frequenti, quàm

quàm graui expositæ forent, si ita libidine irritatæ continere semen deberent.

Resp. Landradam illicitè id facere. Ita communis Theologorum, à qua non audet recedere Diana *loc. cit.*, & P. II. Tr. I. R. II. maximè postquam in operibus Sanchez contraria opinio deleta fuit: & sententia Baucij male etiam olere cepit apud Sac. Congreg. Indicis. Lessius quoque in sola editione Parisiensi pro contraria sententia habetur, non in Antuerpiensi. Ratio nostra est. Tum quia vitio recedente consummata iam est copula coniugalis. Ergo mulierem tunc solam emitte-
tere semen, est peccatum molliciei. Tum quia & autoritate & ratione probabilius est, semen muliebri generationi necessarium non esse. Tum quia coniugibus ea solùm copula licita est, per quam efficiuntur vna caro. Atqui per illam muliebris seminis effusionem non fiunt vna caro, cum iam sint à se mutuo separati. Ergo &c.

Ad primum in contrarium patet ex dictis, quibus solùm addo, Auicennam apud Dianam Res. II. cit. putare, muliebrem seminationem esse prorsus frustraneam, quando vir prius iam seminavit. Ad secundū dicimus, nō deesse alias vias huic periculo occurrendi, idque auertendi. Quamuis autem ex his sententia nostra multò probabilior videatur, contraria tamen per eam suâ non destituitur probabilitate,

tate, quam præter citatos absolutè docet P. Dedicastillo de Matr. Disp. 9. n. 71.

XLVII. Lazarus graui morbo detinetur, cui Medici vinum interdiciunt, prohibentque domesticis eius, ne quis hoc in exigua etiam quantitate ipsi porrigat. Infirmarius aduertens vires agro defluere, & causam huius in defectum vini referens, simulque Lazari precibus victus vinum ipse offert, quo hausto ager breui moritur. *Quæritur. Vtrum Infirmarius peccarit mortaliter?*

Videtur non tam grauitè peccasse siue ratione mandati violati, cum non teneatur Medico obedire, tanquam Superiori: siue ratione damni, quod non intendit, sed leuamen morbi.

Resp. Infirmarium mortaliter peccasse. Ita P. Palao Tom. 1. Tr. 1. D. 2. pun. 9. in fine. Ratio est. Quia qui exponit agrum absque ratione manifesto periculo mortis notabiliter accelerandæ peccat mortaliter. Atqui Infirmarius contra præscriptum Medici ministrans Lazaro vinum exposuit istum absque ratione manifesto periculo mortis saltem notabiliter accelerandæ. Ergo peccauit mortaliter. Atque hanc sententiam supponunt Couarr. Nauarr. Henriquez, Auila, & alij, cum quibus citatus Author Tom. 6. Tr. 29. D. 6. pun. 15. §. 5. n. 6. docet, talem Infirmarium, seu quemvis alium, qui assistit agro, & mortem huius ministrando prohibitum potum aut cibum notabiliter

biliter acceletat, incurrere irregularitatem, nisi ignorantia excusetur, quia scilicet actione peccaminosa ad mortem infirmi cooperatur.

Vnde patet ad rationem in oppositum; tenebatur quippe Infirmarius observare præscriptum Medici, ne, eo neglecto, ægrotum in manifestum mortis periculum conijceret, esto non damnum illius, sed leuamen morbi intenderit.

XLVIII. *Lælius Confessionem Sacramentalem peracturus sedulo quidem ad eam se parat, plerumque tamen post acceptam iam absolutionem recordatur alicuius peccati grauis ex obliuione præteriti, illudque vel adhuc in Confessionali existens, vel ad hoc rediens aperit absque nouo, vt apparet, dolore, quamuis non sine molestia Confessarij inde perplexi, quid faciat. Queritur 1. Vtrum Lælius teneatur post Confessionem & Absolutionem peractam iterum confiteri tale peccatum obliuione præteritum, antequam ad Sacram Eucharistiam accedat? 2. Vtrum, si illud peccatum in ipso adhuc confessionali existens aperiat, de nouo absolui à Sacerdote debeat? 3. Vtrum nouus etiam dolor requiratur, si de nouo sit absoluendus?*

Videtur 1. Non teneri Lælium confiteri peccatum ex ignorantia invincibili omissum, antequam ad S. Communionem accedat. Ita Reginald. Tom. 2. L. 29. c. 6. q. 4. sect. 1. n. 105. in fine. quia peccatum illud non solum contritione,

tionem, sed etiam absolutione Sacramentali remissam est. 2. Opus non esse novam absolutionem, si Lælius mox post absolutionem adhuc in Confessionali flectens novum peccatum, quod prius non occurrebat, prioribus adijciat, siquidem confessio hæc posterior moraliter eadem censetur cum illa priore, & consequenter eadem absolutio utrorumque peccatorum. 3. Requiritur novum dolorem, si Lælius ad Confessionalem rediens peccatum prius oblivione omissum de novo confiteatur, & absolvatur. Ita Dian. P. 3. Tr. 4. Resol. 116. Tum quia semper debet adesse novum motivum erubescentiæ & doloris, quoties quis confitetur. Tum quia aliàs etiam vna Confessio potest sufficere ad duplicem absolutionem, quod nemo dicet.

Resp. 1. Lælium teneri peccatum ex oblivione omissum subijcere clauibus, antequam ad S. Communionem accedat. Ita Palao Tom. 4. Tr. 21. D. vnic. pun. 12. num. 4. Wiggersin 3. Part. q. 80. art. 5. dub. 3. Caspensis Tom. 2. Tr. 22. D. 9. S. 2. n. 25. & alij communiter. Ratio est, quia præceptum Sac. Trident. Concilij Sess. 13. c. 7. & Can. 11 obligat non tantum ad confitendum ante Communionem, sed simpliciter ad confitenda omnia peccata mortalia, quorum quis sibi conscius fuerit; Lælius autem reuera se conscius novit peccati nondum clauibus subiecti. Ergo &c. *Nec refert, quod*
S3 tale

tale peccatum iam sit remissum in Confessione legitimè facta. Hoc quippe non impedit, quin debeat supponi clauibus, aliàs nec, qui contritum se putaret, ad peccatorum suorum confessionem amplius teneretur, quod est contra Trident. 6. 7. *cit.* Resp. 2. Lælium de nouo absoluendum esse, etiamsi immediatè per priorem absolutionem peccatum oblivione omissum aperuerit. Ita supponunt planè omnes, & ratio clara est, quia in puncto finitæ absolutionis finitus & peractus est actus iudicialis huius Sacramenti. Ergo non potest amplius cogitari moraliter existere, & extendi ad peccatum subiunctum. Aliud est in Baptismo v. g. quando prolatâ formâ physicè non existit ablutio seu materia proxima, sed moraliter tantùm est ei coniuncta, quia ante moralem hanc coniunctionem nondum est Sacramentum Baptismi peractum, sed quasi suspensũ, quod secus se habet in Sacramento Pœnitentiæ & casu nostro. Resp. 3. Lælium non debere nouum dolorem elicere pro nouo Sacramento, sed sufficere priorem vel physicè vel moraliter adhuc permanentem. Ita Card. de Lug. *de Pœnit. D. 14. n. 27.* Ratio est, quia, per se loquendo, eadem materia, adeoque in præsentem idem dolor adiungi potest diuersis formis; & fuisse sub vna, non tollit capacitatem ad alteram, quæ enim huius repugnantia? An quia nouũ adesse debet motuum

tium

tiuum erubescentiæ? nequaquam; sicut enim prior dolor, ita prius motuum huius doloris sufficit, cum hoc in illo inuoluatur. An quia sic vna etiam Confessio sufficere potest duabus absolutionibus? minimè; quia absolutio noua tanquam sententia judicialis stare non potest absque accusatione noua: at bene absque dolore nouo. Vnde dixi, *per se loquendo*, vnâ materiam subesse posse diuersis formis, vt innuerem, hoc in Confessione respectu absolutionis sacramentalis ex peculiari ratione repugnare ob actum iudiciale, qui, si nouus sit, & accusationem & sententiam nouam habeat oportet, quod secus se habet in dolore. Confirmatur hæc Responso ex praxi Ecclesiæ & Confessorum, cum vix vllus sit, qui pœnitentem in tali iterata confessione de nouo dolore admoneat. Ergo signum est, priorem sufficere. *Atque ex his constat etiam ad rationes in oppositum allatas.*

XLIX. *Leander crucem Indulgentiæ V. Sanctorum præditam è collo suspendit, ne scilicet facile sic eam perderet, cum ex restrictione Indulgentiarum per Papam Alexandrum VII. facta intellexerit, loco vnus talis rei perditæ deinceps aliam pro ipsa Indulgentiæ restitui non posse. Verùm non multis post diebus nescio quo casu crucem illam penitus confregit; ne igitur simul Indulgentiarum faceret iacturam, mox apud aurifabrum redintegari*

eam curavit. Queritur. Vtrum crux illa ita redintegrata priores Indulgentias retineat?

Videtur non retinere. Ratio est, quia species crucis, ut ponimus, prorsus perijt. Ergo & Indulgentia, si quidem hæc non soli metallo, sed formâ crucis insignito fuit concessa.

Resp. Crucem prædicto modo redintegratam retinere priores Indulgentias. Ita P. Gobat de Indulg. num. 320. Ratio est, quia adhuc moraliter censetur planè eadem crux & perinde iam se habet, ac si nunquam fuisset fracta. Confirmatur. Ecclesia penitus diruta mox tamen in eodem situ reædificata retinet priorem Indulgentiam, cum moraliter eadem censeatur, ut cum pluribus Authoribus docet Dian. part. 11. Tr. 8. Res. 9. cur ergo etiam crux denuo resecta priores Indulgentias non conferret? Dubitat de Ecclesia & consequenter de cruce resecta Cardin. de Lugo tom. de peccat. D. 27. n. 131. sic arguens: templum penitus destructum, esto in eodem situ fuerit reædificatum, perdidit tamen consecrationem. Ergo & Indulgentiam. Sed negatur consequentia. Ratio disparitatis est, quia consecratio ob peculiare physicas actiones, quibus confertur, idem etiam physicè templum ad sui consecrationem requirit; quod secus se habet in collatione Indulgentiarum; unde ab illa nulla ad has est argumentatio. Arg. sic patet etiam ad rationem in contrarium.

L. Lem-

L. Lembla famulus peractis operibus à Domino præceptis multum pecunia lucratur per annū arte suā, laborando alijs pro pretio, quod nesciens dominus pecuniam illam ab eo exigit, aut stipendium promissum eidem denegare vult. Quæritur. Verum Lembla pecuniam extraordinario labore partam reddere domino debeat?

Videtur teneri. Nam par est ratio huius famuli mercede conducti, atque aliorum servorum; hos autem domino acquirere, quidquid acquirant, habetur in §. *item nobis. Instit.* per quas personas nobis acquiritur &c. & cum alijs Authoribus docet Card. Lugo *Disp. 3. de just. num. 45.*

Resp. Lemblam non teneri reddere Domino pecuniam extraordinario labore citra detrimentum sui famulatūs partam: nec dominum absque iniuria eandem exigere ab eo posse. Ita Molina *de just. Tom. 1. Tr. 2. D. 38.* Fagundez *in Decalog. Tom. 2. lib. 7. c. 12. n. 7.* P. Nauarrus *de Restit. l. 3. c. 1. num. 219.* & alij. Ratio est, quia Lembla absolutè est capax dominij, & vi contractūs cum domino initi, tenetur solūm ad operam à domino præscriptam. Ergo si ultraneo labore alijs exhibito aliquid acquirat, verè sibi acquirat; aliàs instar fundi, prædij, ac iumenti se haberet, quæ semper domino fructificant; quod nec *de mancipijs* dici potest, cum & ista dominij capacia sint, ut constat *ex l. 53. ff. de judicijs.*

vbi datur seruis actio contra dominos, si dicant, quod suis nummis se redemerint, & contra fidem datam manumissi non fuerint. Quare si dominus vi pecuniam aufert, aut stipendium negat, potest Lembla occultâ compensatione uti, sicut docet Lessius *lib. 2. de just. c. 4. dubit. 4 n. 17.*

Ad argumentum in oppositum negamus in primis paritatem, quia Lembla, etsi famuletur, absolutè tamen liber est: non autem sic liberi sunt serui propriè dicti, qui idcirco sicut libertatem, ita jus sibi aliquid acquirendi perdidisse videri possunt. Deinde dicimus, etiam mancipia perditâ libertate non prorsus simul omnia iura perdidisse, vt patet *ex l. 53. cit. adedque sibi etiam acquirere perinde, vt alij famuli, quidquid simili labore extra operam domino debitam acquirant, vt docent cit. Authores.* Iura, quæ statuunt, seruos Domino acquirere, quidquid acquirant, intelligenda sunt, inquit Molina *loc. cit.* regulariter: vel certè, vt tenet Wiggers *Tr. 1. de just. c. 3. n. 18.* per consuetudinem sic mitigata sunt.

LI. Leonides vir diues & absque liberis promittit Diomedii amico suo, quod velit ipsum heredem instituere, & iuramentum addit, se testamentum conditum non reuocaturum, quam tamen reuocationem postea facit à quibusdam ad id persuasus. Queritur. Vtrum Leonides reuocationem testamenti sui contra iuramentum suum licitè fecerit?

Vi.

Videtur licitè fecisse. Ita Bartolus *in l. si quis in principio testamenti. ff. de legatis 3.* Antonius Gomez, Benedictus Ægidius, Azor, p. 3. l. II. c. 7. q. 7. & alij plures relati à Couarr. *de testam. 2. part. n. 15.* Mouentur. Tum quia testamentum suâ naturâ & conditione est reuocabile, quamdiu testator viuit; non enim confirmatur, nisi morte testatoris. Ergo contra naturam & substantiam eiusdem est, vt reuocari non possit in vita, ac proinde iusjurandum adhibitum contra substantiam testamenti non valet. Tum quia promissio hæc est contra bonos mores *ex l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verbor. oblig.* Ergo absque peccato non potest obseruari. Tum quia iuramentum sequitur naturam actûs, cui adijcitur, nec obligat ad plura, quàm ipse actus, licet plus obliget ratione religionis. Ergo cùm testamentum sit de se reuocabile, iuramentû additum non importat irreuocabilitatem.

Resp. I. Leonidem reuocationem testamenti sui contra iuratum promissionem non posse licitè facere. Ita Couarr. *lo. cit.* Vasquez *de Testam. c. 2. dub 3. n. 15. & 16.* Molin. *D. 151. §. contrariam sententiam.* Dicastillo *l. 2. de just. Tr. 19. D. 1. n. 263.* Cardin. de Lugo *D. 24. de just. n. 25.* Palao *Tr. 14. P. 2. pun. 8.* & alij Theologi communiter. Ratio est, quia non reuocare testamentum non est ex se illicitum, aut prohibjtum, sed licitum; esto fortè aliquan-

da

do consultum foret, vt reuocaretur, & in aliquid melius disponeretur. Ergo si Tò non reuocare testamentum alicui iureiurando in eius bonum promittatur, obligabit eiusmodi iuramentum, cum nō sit de re illicita ex parte iurantis. Confirmatur. Si testamentum esset ad pias causas, & iuramento confirmaretur, obligaret, nec leges ciuiles possent illud annullare in tali materia; esset enim votum Deo factum, circa quod nihil leges ciuiles statuere possunt. Cur ergo non obliget quouis aliud iuramento confirmatum?

Resp. 2. Si Leonides prius testamentum reuocauit, condito secundo, etsi id fecerit, illicitè, vt diximus, validè tamen præstitit. Ita cum pluribus Dicastillo *n. 266.* Nam qui iurauit, se alteri non venditurum ædes, si postea vendat, illicitè quidem, sed tamen validè vendet. Item qui iurauit, se Mariam ducturum in vxorem, si postea ducat Añam, validè ducit, sed illicitè; est autem eadem ratio in casu nostro. Ratio esse potest, quia iuramentum non aufert potestatem ad testandum, quam ius gentium & ciuile concedit, sed solum facit, vt sis periurus, si aliud condas.

Resp. 3. Si Leonides iuratam & à Diomede acceptatam promissionem reuocârit, & alium hæredem instituerit, iste secundus hæres vi promissionis tenetur postea restituere hæreditatem illi priori. Ita Molina, Lessius, Dica.

Dicastillo, *Lugon. 34.* & alij. Ratio est. Quia Diomedes, qui prius fuerat institutus hæres, acquisiuit per acceptationem iuramenti ius ad bona testatoris, & iste contraxit obligationem realem ad hæredes transmissam. Ergo hic secundus hæres institutus tenetur implere promissionem realè à testatore factam, & à promissario acceptatam.

Ad 1. in contrarium distinguimus antec. est reuocabile per se nudè consideratum, concedimus: est reuocabile post factum iuramentum de reuocatione non facienda, negamus. *Ad 2.* Itidem distinguimus; est contra bonos mores naturales, negamus: contra ciuiles esto; quia iure naturæ non prohibetur, sed solùm lege ciuili, cuius definitioni standum non est in hac materia, quæ reuerentiam iuramenti tangit; quamuis Dicastillo, *Palao lo. cit.* & nonnulli velint, nihil hîc fieri etiam contra legem ciuilem, quæ reuocationem testamenti permittit solùm, non prohibet, quam opinionem tenet etiam Diana *part. 10. Tr. 15. Resol. 11.* *Ad 3.* dicimus, Iuramentum sequi naturam actûs principalis quoad tacitam conditionem, si non addatur iuramentum excludens illam conditionem, concedimus: secus, negamus; in proposito autem iuramentum additum excludit conditionem reuocabilitatis, quando dicitur conditio testamenti, quid ergo mirum, si hæc conditio ab actû principali separetur? LII.

LII. Leonilla cognoscitur à Consanguineo marito sui, ab hoc ad incestum illum metu graui & in constantem fœminam cadente coacta. Nunc anxia hæret, quomodo erga virum suum rei inscium se gerat? Queritur. Vtrum Leonilla debitum conjugale exigere à marito suo possit?

Videtur non posse. Ita Sanchez L. 9. de Matr. D. 31. n. 4. Basil. Pontius L. 10. c. 7. n. 6. Mart. Perez D. 52. sect. 4. n. 4. & alij. Fundamentum vnicum est, quod in eo casu non cessauerit culpa incestus; tenebatur quippe vitam exponere, ne consentiret. Ergo nec excusabitur à pœna illa. Confirmatur. Metus non excusans participantem cum excommunicato à culpa non excusat eundem à pœna excommunicationis C. in Sacris. de his, qua vi. Ergo etiam Leonilla non erit libera à pœna illa ratione metus, cum propter istum non excusetur à culpa?

Resp. Leonillam debitum marito suo & reddere, & exigere ab eodem posse. Ita nonnulli apud Pontium lo. cit. Ratio est, quia vniuersim loquendo, metus grauis excusat à transgressione & contumacia contra Ecclesiasticam legem, cum præcepta Ecclesiæ benignè sint accipienda; nec credibile fit, Ecclesiam velle obligare cum tanto rigore. Ergo idem metus excusat quoque ab incurrendis censuris, cum pœnæ istæ non incurrantur, nisi ob transgressionem & contumaciam contra legem, vt apertè docent Nauarr. c. 27. Sum.

n. 63. Salas de Leg. D. 11. sect. 1. Auila, Coninck, Filliuc. & alij, quos refert & sequitur Bonac. Tom. 1. Tr. de Cens. D. 1. Q. 2. pun. 3. n. 1. Confirmatur. Remigantes seu inseruientes Pyratibus non incurrunt excommunicationem, si metu graui ad eam adigantur; esto spectato iure naturæ obligati sint abstinere ab ea cooperatione etiam cum graui vitæ periculo, vt docent Nauar. in C. quorundam de Iudæis notabili 11. n. 18. Tolet. Sayr, Suarez, & alij, quos citat & sequitur Palao Tr. 29. D. 3. pun. 4. in fine. Similiter si adulterio annexa esset censura incurrenda, non incurreret hanc mulier, quæ ex graui metu adulterij ream se faceret, vt cum pluribus alijs docet Bonac. lo. cit. n. 5. Cur ergo Leonilla ob similem metum à pœna Ecclesiastica non eximatur?

Ad 1. in contrarium negamus consequentiam, cum pœna hæc sit merè Ecclesiastica, quæ, vt diximus, non nisi in contumaces statuitur, qualis non est Leonilla. *Ad 2.* Iterum negamus consequentiam propter disparitatem; nam quodocunque metus grauis incutitur in contemptum Ecclesiæ, tunc sicuti non excusat à peccato, ita neque à censura, vt docent Suarez Tom. 5. in 3. part. D. 6. sect. 93. n. 3. & seq. Coninck, Bonac. Filliuc. Tr. 11. c. 8. q. 18. & hoc teste, communiter alij. Cum ergo metus grauis incutiatur participanti cum excommunicato in contemptum Ecclesiæ, minimè

minimè verò Leonillæ, mirum non est, illum pœnæ Ecclesiasticæ subijci, non autem istam.

LIII. Leopoldus Princeps ob annonæ Charitatem mandat in tota prouincia, grauiterque obligat singulos, ne quis frumentum exportet. Gumesindus Parochus haud ignarus huius legis, illectus tamen maiore pretio, quo extra prouinciam venditur frumentum, euehit istud in magna copia, sed deprehensum tandem à Ministris Leopoldi auferitur. Contra quod dum vehementer conqueritur Gumesindus, obicitur ipsi, quod non tantum contra mandatum Principis fecerit, sed negotiatione suâ etiam Priuilegio Clericali se priuauerit? Queritur 1. Vtrum Gumesindus Parochus teneatur lege secularis Principis. 2. Vtrum non parendo peccarit. 3. Vtrum in hoc casu negotiationem prohibitam exercuerit?

Videtur directè, & per se potestate directiuâ ligari. Ita Palao Tr. 3. de legib. D. 1. pun. 24. §. 6. n. 6. plures pro se referens. Ratio est, quia Clerici sunt Cines & partes præcipuæ ciuilibus Reipublicæ, ac proinde Gubernatori politico Reipublicæ debent esse subiecti. Atqui Gubernator politicus iurisdictionem temporalem in illa Republica habens est Princeps sæcularis. Ergo iste leges imponere potest, quæ & eorum statui & reipublicæ conuenientes sint; aliàs etiam non tenerentur Clerici leges, & valorem contractuum, monetarum merc.

mercium &c. obseruare, quod omnes negant. Quare peccant Clerici mortaliter, non parendo, inquit *cit. Authorn. 2. cui consentit Dian. P. 6. Tr. 8. Resol. 4. in fine* cum non appareat, vnde minuatur eis obligatio, si concedatur semel, illos legibus astringi. Hæc sententia valde probabilis est. Nihilominus

Resp. 1. Gemesindum Parochum non obstringi directè ex vi directiua ad obseruandam legem Leopoldi Principis sæcularis; sed solum indirectè ex vi rationis naturalis distantis conformitatem cum ceteris personis eiusdem Reipublicæ. Ita æquè probabiliter Azor, Vasquez, Suarez, Filliuc. Bonac. & plures alij, quos citant & sequuntur Tanner Tom. 2. D. 5. Q. 6. n. 28. Layman, L. 1. Tr. 4. c. 13. n. 6. & Augustinus Barbosa L. 1. *iuris Ecclesiastici vniuersi.* c. 39. n. 53. Ratio primæ partis est, quia nemo tenetur directè legibus eius, qui non habet in ipsum iurisdictionem L. *fin. ff. de iurisdictione omnium Iudicum.* Sed Principes sæculares non habent in Clericos iurisdictionem, vt determinat Innocent. III. *in C. Ecclesia S. Mariæ. de Constit.* Ergo &c. Ratio secundæ partis est, quia ipsum ius naturæ & æquitas exigit, vt Clerici in ijs, quæ spectant ad bonum Communitatis (cuius aliquo modo membra sunt) & libertati eorum non præiudicant, se conforment, cum turpis sit omnis pars, quæ dissidet à suo toto, seu quæ in parâ
T causa

causa nō consonat toti, Ergò cūm nō teneantur directè, seu vi legum politicarum, saltem indirectè ex consequenti iisdem obligabuntur. Accedit, quod Summi Pontifices, alijque Ecclesiastici Prælati, vt pax communis seruetur, eiusmodi leges Principum approbent, & Clericis omnibus seruandas præcipiant; imò verò etiam velint secundum eas in foro Ecclesiastico iudicari, vt rectè Layman *Lo. cit.* Respon. 2. Gumefindo frumentum, quod exportare extra prouinciam volebat, auferri à ministris Principis non posse. Ita communis ferè DD. Tum qui talis ablatio habet rationem pœnæ. Ergo illam contra Clericum nullo pacto Iudex secularis infligere potest. Tum quia sicut Laici nullam habent iurisdictionem in personas Clericorum, ita neque in eorum bona; hæc enim bona sequuntur personam. Resp. 3. Gumefindum non parendo legi politicæ Leopoldi peccasse probabiliter solum venialiter. Ita Salas *de Leg. D. 14. Sect. 10. n. 11. in fine.* Bonac. *de Leg. D. 1. Q. 1. pun. 6. n. 53.* Caspensis *Tom. 1. Tr. 13. de LL. D. 4. Sect. 2. n. 15.* & plures alij. Ratio est, quia difformitas partium Communitatis in proposito non est grauis per se, secluso scandalo, vel graui damno Republicæ. Ergo nec ipsa grauitè obligat, nec summus Pontifex, cūm voluntas huius obiecto commensurata præsumatur. Resp. 4. Gumefindum exportando frumentum non

COM.

commisisse negotiationem prohibitam, Ita Bonac. Tom. 3. in Bullam Cæna D. 1. Q. 19. pun. 3. n. 6. Tanner Tom. 3. D. 4. Q. 7. dub. 2. n. 69. Palao Tom. 2. Tr. 12. D. vnic pun 9. n. 16. & alij. Ratio est, quia non omnis negotiatio lucratiua est interdicta Clericis, sed ea solùm, in qua res non meliorata maiore pretio venditur, quàm fuerit empta.

Ex his patet etiam ad rationem in contrarium. Nam Clerici sunt quidem ciues & partes Reipublicæ: at non quomodocunque, sed sunt ciues & partes exemptæ, ideòque præcipuæ. Ad id, quod adiectum fuit de Legibus & valore contractuum, monetarum, mercium &c. dicimus, tales leges directè cadere in res ipsas, quarum proinde valore constituto aperte contra iustitiam delinquit, qui earundem rerum valorem excedit, vt rectè Barbosa Loc. cit. n. 50. Tanner & alij.

LIV. Maiorianus nobilis juvenis cum Anna paris nobilitatis puella rem habuit; & quia ex affectu erga hanc sepe ad eius ædes divertit, familiaritatem etiam contrahit cum Apollonia illius sorore, qua cum multò pulchrior sit, quàm Anna, transfert paulatim totū affectum suum ille in hanc, & in uxorem etiam ducere cupit invincibiliter ignorans, impedimentum se ex illicita copula cum Anna habita contraxisse. Queritur. An indigeat dispensatione Pontificis, vt Apolloniam ducere in uxorem possit?

Videtur non indigere. Ita Paludanus in 2. senti.
 D. 34. q. 1. n. 17. Maior ibid. Dist. 37. q. 1. art. 4. Bau-
 cius in *Miscellaneis Casuū cōscientiæ* Tom. 2. opusc. 1.
 q. 176. Fernandez in *Medulla Casuum conscientia*
 P. 3. c. 16. § 5. in fine, vbi relatus à Dian, P. 10.
 Tr. 13. Res. 51. ait, hanc opinionem esse comū-
 niorem. Prob. Tum quia huiusmodi impe-
 dimentum est impositum ab Ecclesia in pœ-
 nam delicti. Atqui pœnæ non incurruntur
 ab ignorante illas inuincibiliter. Ergo &c.
 Mai. constat inde, quod impedimentum exi-
 gendi debitum ex eadem causa sit pœna cul-
 pæ vt cum pluribus docet Sanchez L. 9. de
 Mat. D. 30. n. 1. Minorem ex communi docet
 idem Sanchez in *Sum.* L. 4. c. 22. n. 18. & patet
 in excommunicatione alijsque censuris eti-
 am irregularitate actui imposita, quæ igno-
 ratæ non incurruntur, vt præter alios tenet
 Palao Tr. 2. D. 1. P. 17. n. 6. Tum quia eadem
 lege Ecclesiasticâ inducitur hoc impedimen-
 tum ad matrimonium dirimendum, ac impe-
 diendam petitionem debiti coniugalis, si ma-
 trimonio iam contracto superveniat; hinc
 iuxta declarationes Cardinalium Concilium
 Tridentinum sess. 24. c. 4. restringens impe-
 dimentum inductum propter affinitatem ex
 fornicatione contractum censetur etiam ad
 eosdem gradus restrinxisse impedimentum
 exigendi debitum ab vxore, quod inducitur
 ex affinitate proveniente ex illicita copula &c.

Atqui

Atqui hoc impedimentum exigendi debitum nō incurritur per ignorantiam invincibilem, ut ex communi fere aliorum docet Palao *loc. cit. n. 8*. Ergo nec impedimentū dirimens & c. Tum quia pœnæ quantitas debet proportionari quantitati delicti. *c. fel. de pœn. in 6*. Ergo cum is, qui sciens inducit affinitatem puniatur pro tali pœnâ, liber ab eadem erit, qui eadem ex ignorantia contrahit.

Resp. Maiorianum indigere dispensatione Summi Pontificis, si velit contrahere cum Apollonia, etiam si invincibiliter ignorarit ex copula fornicaria oriri tale impedimentum. Ita communis Theologorum. Prob. Tum quia univèrsim impedimenta matrimonij dirimentia non solum imposita sunt, ut pœnæ, verum principaliter tanquam inhabilitates, ut præter alios notat Lessius *in 3. part. de Sacram. matr. c. 7. d. 1. n. 130.* & speciatim circa præsens impedimentum tradit Dedicastillo *Tr. 10. de matr. disp. 9. n. 108.* aiens, jus Ecclesiasticum naturali conforme censuisse, ut ab ijs, qui per copulam carnalem vna caro facti essent, talis reuerentia & pietas erga sanguinem haberetur, ut neuter illorum absque dispensatione vel contrahere posset matrimonium cum alterius consortis consanguineis, vel debitum coniugij petere, si contracto matrimonio talis copula supervenisset, & alterum coniugem effecisset affinem, qualis prius non fuerat.

T

hac

hactamen duplici limitatione. 1. Ut illicita copula tam ante, quàm post matrimoniũ tantũ extenderet se ad consanguineos intrã secundum gradum cum illa persona, cum qua quis rem habet: licita vero ad quartum. 2. ut eadem copula siue licitè, siue illicitè & cum qualibet etiam ignorantia facta dirimeret matrimonium cum prædictis consanguineis, si ante istud contigisset: eid. verò iam contracto superueniens petitionem debiti ante Iudicis sententiam impediret: eadem verò copula hanc ipsam petitionẽ debiti non impediret, si facta fuisset cum ignorantia inuincibili vel consanguinitatis personæ cum coniuge, vel legis aut pœnæ talis latæ. Tum quia cum matrimonium non tantũ sit sacramentum, sed etiam contractus, potest Ecclesia exigere certas condiciones ad hoc, ut sit legitimum, inter quas condiciones est prædictum impedimentum. Tum quia similes condiciones videntur in alijs rebus requisitæ ad earum valorem, ut in testamento talis numerus testium, ad professionem talis ætas, contra quas nulla prodest ignorantia, cur ergo & in matrimonij valorem talis induci nequeat, contra quam similiter nulla prodesset ignorantia?

Ad 1. in contrarium negamus, hoc impedimentum esse meram pœnam, sed simul inhabilitationem, quod secus se habet in excommunicatione, & alijs censuris. Ad 2. esto eadem

dem lege istud impedimentum affinitatis inductum fuerit tam ad matrimoniū dirimendum nondum contractum, quàm impediendam petitionem debiti, si huic iam contracto superveniat, tamen diuersâ ratione, vt dictum. Ad 3. verum hoc esse in meris pœnis, qualis non est istud impedimentum.

LV. Magdalena à tribus annis in omni turpitudine versata est; nunc ad meliora conversa confitetur inter alia octuagies se plus minus fornicatam fuisse: item toties rem se cum vxoratis, & castitate obstrictis habuisse; postea verò ex nouo examine & computatione deprehendit, centies in singulis scelerum prædictorum speciebus se lapsam fuisse. Queritur. Virum excessum istum supra priorem numerum aperire in alia Confessione debeat?

Videtur excessus iste omnino de nouo aperiendus. Ita Filliuc. Tr. 7. c. 4. n. 84. Reginaldus, Sa, & alij apud Dianam 3. P. Tr. 4. Resol. 94. qui dicunt, illas particulas ad duo tantum vel tria extendi. Accedent istis, qui cum Menochio L. 2. de arbitr. Iudicum. cas. 46. volunt, similia verba locum tantum habere in quinque pro Centenarijs. Ratio, cur vniuersim excessus de nouo compertus explicari in alia confessione debeat, desumi potest à paritate in hunc modum. Qui peccatum dubium, vt dubium, confitetur, si postea hoc resciat, certò fuisse perpetratum, tenetur illud

in alia confessione explicare, vt certum. Ergo etiam, qui non potis satis determinare numerum suorum peccatorum dicit, se octuagies fornicatum esse, plus minus, si postmodum certo recordetur, se centies crimen illud commisisse, tenetur amplius exprimere numerum certum, quem antea tantum, vt dubium, expresserat.

Resp. Magdalenam non teneri excessum illum, quem iam certo comperit supra priorem numerum sub dubio explicatum in alia Confessione confiteri. Ita Coninck de Pœnit. D. 7. n. 62. Vbi docet, neminem teneri ad repetitionem, nisi recordetur, se fermè mediâ parte sapius peccâsse, quàm dixerit. Item Card. Lugo de Pœnit. D. 16. n. 96. Dicast. de Pœnit. Tr. 8. D. 9. n. 121. & alij. Dum aiunt, particulas illas non habere sensum absolutum, sed respectivum ad numerum, cui adduntur, qui quantò fuerit maior, tantò etiam maior sub prædictis particulis intelligetur, dummodo tamen sit parvus respectu alterius, quod arbitrio prudentis æstimandum. Atqui numerus vicennarius respectu octogenarij iudicio viri prudentis habetur parvus. Ergo non est necessariò de nouo explicandus, sed sufficienter sub priore numero comprehensus censetur.

Ad rationem in contrarium imprimis negamus consequentiam. Tum ob Authoritatem
Theo-

Theologorum, qui agnoscunt iterationem Confessionis necessariam in peccato dubio: non item in numero dubio, si vtrumque certò deinde comperiamus. Tum ob rationem, quia hoc ipsò, quod numerus parvus in maiore contineatur, ab eoque absorbeatur, censetur perinde ac ipse sufficienter explicatus: at verò peccatum dubium, cum separatim exponatur, & non in alio imbibatur, in se explicari oportet, vt sufficienter intelligatur. Deinde non improbabiler negari posset antecedens, vt agnoscit Card. Lugo, etsi sapienter putet, in re morali non facilè esse recedendum à sensu communi. Quod si Magdalena nullum certum numerum exprimere posset, satisfaceret, si exprimens tempus, quo turpitudini operam dedit, diceret, se per tres annos omnibus expositam fuisse tam solutis, quàm coniugatis, tam laicis, quàm Clericis, vt rectè post alios tenet Tanner Tom. 4. D. 6. Q. 7. n. 45.

LVI. *Modestus ex ordine sacro Mendicantium Sacerdos dum confessionibus excipiendis exponitur, petijt à R. P. Provinciali suo quasdam facultates absoluendi extraordinarias, & inter alias accipit potestatem dispensandi cum incestuosis coniugatis intrà secundum gradum ad petendum debitum; quæ concessio olim à Pio V. facta est sacro illi ordini viue vocis oraculo, quamuis interea temporis omnia prædicti ordinis indulta per novam Bullam*

Bullam Pontificiam ita fuerint cōfirmata, ac si de verbo huic presenti essent inserta. Queritur. Virū Modestus etiamnum hodie facultate illā vti possit?

Videtur non posse. Ita multi Theologi, quos refert & sequitur Diana tum alibi, tum P. II. Tr. 6. R. 45. propter Bullam editam ab Urb. VIII. 1631. 20. Decemb. quā omnia viuæ vocis oracula sustulit. Tum quia stylus curiæ Romanæ ita tenet, vt testatur *cit. Author.* Tum quia aliàs Bulla prædicta Urbani esset profus frustranea, quod est absurdum. Tum quia oracula viuæ vocis, quantumuis confirmentur per talem sequentem aliquam Bullam, adhuc tamen manent viuæ vocis oracula, quia per confirmationem non immutatur illorum natura. Ergo etiam subiecta manent reuocationi Urbani Pontificis.

Resp. Probabile videri, Modestum etiam hodie vti posse facultate illā. Ita Theologi non pauci in Germania nostra. Item P. Laurentius Peyrinus in *priuilegijs Minim.* Tom. 3. c. 12. *constit.* 18. Urbani VIII. Lezana in *sum. quest. regul.* To. 1. c. 3. n. 2. & plures alij apud Dian. *loc. cit.* vbi ait, P. Franciscum de Lugo in manuscripto sibi cōmunicato Romæ hoc ipsum fusè tueri. Prob. Responsio nostra hęc ratione. Per Bullam Urbani Papæ reuocantur solùm ea priuilegia, quæ præcisè & mera sunt oracula viuæ vocis. Atqui concessio in nostro casu absoluendi incestuosos coniugatos

intra secundum gradum non est amplius præ-
 cisè & merum oraculum tale viuæ vocis. Er-
 go &c. Maior patet, quia cum prædictum
 decretum Urbani sit odiosum & pœnale, re-
 stringi debet ad certam verborum proprieta-
 tem, secundum regulam juris Can. prout ha-
 betur in Bonifacio VIII. *conuenit odia restringi,
 & favores ampliari: itè iuxta illà 49. in pœnis be-
 nignior interpretatio est adhibenda.* Prob. Mi-
 nor. Quodcumque confirmatio priuilegio-
 rum fit non tantum confusè & formâ com-
 muni, sed ex certa scientia & forma speciali,
 tunc fert nouam concessionem & priuilegia
 etiam reuocata aut aliter amissa reparat, vt
 docetur in *tr. de LL. ex c. 1. de transactione, &
 c. venerabilis de confirmat.* Atqui priuilegia
 Mendicantium interque ea viuæ vocis oracu-
 la à diuersis Pontificibus ita confirmata sunt,
 nempe cum hac clausula: *ac si eorum tenores
 de verbo ad verbum &c.* Item ex certa scientia,
 vt constat ex Bulla Pauli V, in qua Pontifex
 confirmans Societatis institutum sic loqui-
 tur: *motu proprio, & ex certâ scientiâ, deq; Apo-
 stolica potestatis plenitudine laudabile prædictæ So-
 cietatis institutum, nec non priuilegia, facultates,
 exemptiones, gratias & indulta, qualiacunq; sint,
 approbamus, & confirmamus, eaque omnia & sin-
 gula innouamus, & de nouo concedimus.* Similia
 habent Bullæ diuersarum aliarum Religio-
 num. Ergo priuilegia, interque ea viuæ vocis
 oracula

oracula sic confirmata & innouata nouam vim & concessionem acquisuerunt. Ergo non sunt amplius præcisè & mera oracula viuæ vocis, sed oracula bullata. Ergo non amplius subiacent reuocationi Urbani VIII. Et sanè conueniens est, vt priuilegia Regularibus concessa, interque ista viuæ vocis oracula saltem post talem innouationem & confirmationem conseruentur, cum fuerint data intuitu meritorum & sanguinis sparsi pro conseruatione & exaltatione sanctæ ac Catholicæ Ecclesiæ, quæ merita in dies augentur, & sanguis perpetim manat.

Ad 1. in contrarium dicimus, stylum curiæ Romanæ laudabilem esse, nihil tamen præiudicare debere sententijs theologicis in Auctoritate & Ratione bene fundatis, quò minus aliquis tutò has sequi in praxi possit. *Ad 2.* Bullam Urbani suum sortiri effectum in oraculis viuæ vocis, quæ vim Bullæ non acquisierunt. *Ad 3.* ex dictis patet, oracula scilicet, viuæ vocis ex confirmatione nouam vim acquisiuisse, & ex oraculis meris in bullata transiisse, adedque naturam suam quodammodo exuisse. Quare Pontifices oracula viuæ vocis confirmasse dicuntur, non relinquendo ea, quæ talia, vt argumentum aduersariorum malè supponit, sed in melius ac fortius Bullarum robur transferendo, perindè ferme ac Deus peccata tegere dicitur non relinquendo, sed

sed auferendo, & melius quid sanctitatem scilicet animæ substituendo Virgent. Ipsæ etiam Bullæ confirmantes oracula viuæ vocis reuocantur per clausulas illas *non obstantibus.* Ergo. Resp. ex dictis, oracula viuæ vocis sic bullata non esse amplius mera oracula viuæ vocis; reuocationi autem etiam istorum obstare multa videri potuerunt, quæ per dictas clausulas remouentur.

LVII. *Mariophilus pius Sacerdos & Cultuè B. Virginis apprimè deditus frequenter baptizat infantes in Nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, ac Intemeratæ Virginis, vt eos sic Deiparæ singulares Clientes constituat, & vicissim Beatiss. Virginem ipsdem peculiarem Patronam exoret. Queritur. Vtrum Sacramentum sic collatum subsistat & valeat?*

Videtur non valere. Ita nonnulli apud Dianam P. 2. Tr. 15. resol. 48. Nam forma est falsa ex additione vltimorum verborum, vt aperte etiam docet Vasquez in 3. part. D. 129. c. 7. n. 107. hæc autem verba in illa forma involui, probatur. Tum quia Mariophilus non habet voluntatem verè baptizandi, antequam vltima verba proferantur. Ergo æquè hæc, ac priora formam ingrediuntur. Tum quia omnia verba eodem modo pronuntiantur. Ergo eodem etiam modo significant nomen & auctoritatem Beatiss. Virginis, atque nomen & auctoritatem SS. Trinitatis, quod veritati formæ repugnat. Resp.

Resp. Sacramentum prædicto modo administratū, valere ac subsistere. Ita D. Thom. 3. part. q. 60. art. 8. S. Antonin. Syluest. Henriquez, Suarez, Coninck & alij plures, quos citat & sequitur P. Dicastillo Tr. 1. de Sacram. in Gen. D. I. n. 159. qui omnes docent, Sacramentum sub talibus verbis administratum non valere, si significetur, æqualiter concurrere Deiparam cum SS. Trinitate: valere verò, si solūm intendatur intercessio B. Virginis, quia nimirum in priore casu forma substantialiter mutatur, secus in posteriore, sed tantūm accidentaliter. Atqui Mariophilus non intendit æqualitatem B. Virginis cum SS. Trinitate, sed eius tantūm cultum & opem singularem, Ergo &c.

Ad fundamentum Contrariæ Sententiæ negamus, formam esse falsam ex additione ultimorum verborum, cūm hæc minimè in illa involvantur, nec illud absolutè asseruit Vasquez, vt ostendit Dicastillo lo. cit. n. 170.

Ad 1. probationem dicimus, Mariophilum habuisse voluntatem verè baptizandi, antequam vltima verba proferret, hocipsò quod ista accidentaliter tantūm adiecerit. Deinde esto, non habuisset voluntatem determinatam seu absolutam efficiendi Sacramentum per illa verba prima de SS. Trinitate, antequam proferret vltima de Beatiss. Virgine, tamen habuisset volūtatem generalem quamdam

dam, & quasi conditionalem perficiendi Sacramentum inclusam in illa voluntate facienda, quod facit Ecclesia, vel instituit Christus, quæ voluntas generalis sufficit, vt ex vi illius in eo instanti perficiatur forma, in quo finita est forma essentialis Baptismi, antequam addantur cetera accidentalialia de B. Virgine.

Ad 2. Dicimus, neutiquam omnia verba eodem modo pronuntiari; nam tum ex intentione proferentis, tum secundum commune Christianorum audientium iudicium priora de SS. Trinitate pronuntiantur, vt substantialialia; posteriora de B. Virgine, vt merè accidentalialia. Quare nec eodem modo significant & operantur; prius enim quàm vltima de B. Virgine proferantur, priora de SS. Trinitate iam perfectum suum significatum habent, & effectum ponunt; vnde denique nihil hîc veritati formæ repugnans reperitur, vt bene Coninck *n.* 73. Prudenter tamen monet Dicastillo *n.* 174. vitandas esse tales additiones; tum quod minùs conformes sint institutioni Christi, qui voluit, Sacramentorum formas certis & determinatis verbis proferri, tum quod communi vsui & præcepto Ecclesiæ in re magni momenti repugnent.

LVIII. Maxentius vir diues plures habet res raras & peregrinas, easq; nulli quidem venales proponit, si quis tamē illarū aliquam cupit, vendit eandem, quæcunq; potest pretio. *Quæritur. Vtrum licitè?*

Vi.

Videtur omninò licitè vendere. Ita Sotus L. 6. de just. q. 2. art. 3. ad fin. Medina, Ledesma, Bannez, Salon, Valent. Sa V. emptio. n. 3. Pet. Nauarr. l. 3. c. 2. n. 11. & alij. Mouentur Tum quia similia peregrina nec legitimum, nec vulgare pretium habent, sicut nec vsus mulieris, cantus, saltatio exquisitior. Ergo ex voluntate contrahentium sortiri illud debet. Tum quia eadem non sunt necessaria hominum vsibus: nec tenetur venditor illa à se alienare. Ergo poterit quoduis ab emptore pretium exigere. Cùm aliàs iuxta commune adagium *res tantum valeat, quantum vendi possit.* Tum quia emens rem pretio excessiuo, cùm nullà id necessitate faciat, excessum pretij donare censetur. Tum quia apud Iapones & Æthiopas res vilissimæ magni sæpè æstimantur, & iustè pro eis magna pecuniæ copia accipitur.

Resp. Maxentium pro prædictis rebus peregrinis, vel alijs exquisitis, aut non necessarijs illud solùm pretium exigere posse, quod prudentis arbitrio, spectatis circumstantijs, iustum censetur, ac proinde illicitè easdem vendere pretio, quo potest maximo. Ita Nauarr. c. 23. Enchiridij n. 78. Caiet. 2. 2. q. 77. art. 1. Molin. D. 384. ad fin. Rebellus l. 2. q. 2. sect. 2. n. 10. ad 2. Lessius l. 2. de just. c. 21. dub. 3. Ioan. Salas de empt. & vendit. dub. 5. & alij. Ratio est, quia in his rebus, quæ legitimum pre-

pretium aut vulgare non habent, illud cense-
tur iustum, quod communiter iustum æsti-
matur; ex hac quippe communi æstimatione,
quæ est quædam quasi lex, constitutio pretij
pendet, non autem ex voluntate cuiusque,
aut ex singulari alterius affectu; valdè liqui-
dem alienum à ratione est, rei valorem ex
proprio tantùm iudicio, & ex nimio empto-
ris affectu, animique leuitate pensare, vt re-
soluitur in l. *pretia rerum ff. ad l. Falcidiam.*

Ad 1. in contrarium negantis consequenti-
am ob rationem recens indicatam. Ad 2. Esto
illæ res non sint necessaria: nec teneatur illas
vendere Maxentius; si tamen vendere velit,
pretium illarum à communi prudentum iudi-
*cio statuere debet. Adagium illud *res tantum**
valet, &c. intelligendum intra latitudinem
iusti pretij, & seclusâ fraude. Ad 3. dicimus,
nullam esse causam huius præsumptionis,
cùm excessum non concederet, si iusto pretio
rem obtinere posset. Ad 4. Æstimationem
illam esse iustam, cùm non ex iudicio vnus,
sed ex communi fiat, quæ licet irrationabilis
sit, sufficit tamen ad pretium iustum consti-
tuendum, vt rectè aduertit Couarr. 2. variat.

c. 3. n. 4.

LIX. *Narses Clericus Beneficiatus in nupe-*
ris Bacchanalibus laruatus per Ciuitatem incesit,
alijsque personatis Laicis se iungens post varios io-
tos exercitos, tandem cum vno eorum rixas exci-
tauit,

tauit, & insigniter ab eo, licet ignotus, vapulauit, ac tandem post abreptam laruam est agnitus, non tamen amplius percussus. Queritur 1. Vtrum Narfes laruatus incedendo per ciuitatem peccarit mortaliter? 2. Vtrum percutiens Narsetem excommunicationem incurrerit?

Videtur. Non peccasse mortaliter. Tum quia nullibi in iure Canonico larua Clericis tam grauitur interdicuntur. Tum quia Narfes nullum dedit scandalum saecularibus, cum à paucis tandem fuerit cognitus, & alias modestiam & decorem seruauerit,

Resp. 1. Narsetem peccasse mortaliter laruatum per ciuitatem in Bacchanalibus incedendo. Ita Hieronym. Garcia in Sum. Theolog. Moral. Tr. 1. Diffic. 2. dub. 2. num. 5. Barbosa in collectanea iuris Eccles. L. 1. c. 40. n. 64. & alij apud hos relati. Prob. Tum. ex Cap. cum ad decorem 12. & c. Clerici officia 15. de vita & honestate Clericorum, vbi talis incessus Clericorum vocatur turpitude & Corruptela, praecipiturque vt extirpetur, ne per eam Ecclesiae inquinetur honestas. Tum quia hoc ipso quod Clericus incedat personatus, incedit immodeste & absque decore, quem incessum Ecclesia innumeris ferè monitis & decretis cauere voluit, vt testatur Pax Iordan. L. 10. suarum Elucubrationum Tit. 37. n. 2. Ergo cum tantissemper fecerit Ecclesia externam Clericorum compositionem, Narfes mortaliter peccauerit.

peccauerit, necesse est, cum grauiter contra eam deliquerit.

Resp. 2. Eum, qui percussit Narsetem ignorans, esse Clericum, non incurrisse vllam Censuram. Ita Barbosa in *Collectanea juris Pontificij ad Cap. Si quis suadente. n. 50.* Vbi ex communi DD. docet, Canonis Censuram non incurri ab eo, qui percussit Clericum probabiliter ignorans esse Clericum; quomodo autem in proposito percutiens sub tam turpi larua & vestitu latere Clericum conijcere potuit?

Atque ex his patet ad argumenta in contrarium. Esto enim scandalum non fuerit secutum, ipsa tamen actio ex se ita turpis est, vt vehementer dedeceat Clericum, & scandalum facile parere possit, quæ enim modestia & decor in Clerico personato cogitari amplius potest?

LX. *Nellus Sacerdos confessionem excipit Othonis, & sciens postea, se bonâ fide confessum invalide absoluisse, licet grauia attulerit peccata, vehementer angitur, qui errorem suum emendet. Queritur. Quid faciat?*

Videtur Nellus teneri monere Othonem de errore suo, nisi fortè Otho rursus confiteatur, & adhortando induci facile possit ad dolorem omnium peccatorum præteritorum; aut nisi Nello graue ex hac admonitione malum resultet. Ita Suarez, Vasquez, Coninck,

Granadus, Card. Lugo *de pæn. D. 22. à n. 51.*
 Dicastillo *D. 10. n. 500.* Arriaga *D. 44. n. 11.*
 & plurimi alij, quos refert & sequitur Diana
P. 2. Tr. 15. Res. 6. & P. 11. Tr. 4. Resol. 9. Mo-
 uentur, Tum quia priuatio gratiæ alioquin
 non conferendæ est graue damnum, Ergo de-
 bet pœnitens moneri, ne illud patiat, sed
 eam gratiam recipiat per alteram validam
 absolutionem. Tum quia ille, qui est alteri
 causa violandi graue aliquod præceptum, te-
 netur illi auferre ignorantiam, vt legem Dei
 seruare possit, v. g. qui dixit alteri: *non tene-
 ris audire sacrum die festo &c.* debet eum postea
 de obligatione audiendi monere. Ergo à parti-
 Nellus debet monere Othonem, vt postea
 seruet præceptum, ea peccata confitendi, si-
 quidem illa adhuc non sunt validè subiecta
 clauibus Ecclesiæ &c.

Resp. Nellus Confessarius in præsentia
 su non tenetur ad aliquid significandum O-
 thoni, sed sufficit eum satisfacere Deo pro
 peccato commisso, nisi Otho pœnitens in tali
 statu esset, in quo probabiliter non putaretur
 vlla peccata confessurus. Ita D. Antoninus,
 Syluester & Nauarrus apud Suarez *D. 32. s. 6.*
n. 5. quibus Lugo *lo. cit.* addit Ioannem Va-
 lerum, & Diana *Resol. 9. itid. cit.* Ioannem
 Pontium *in curs. Theol. D. 46. q. 11. concl. 6.*
n. 149. Probat. Tum quia, etsi Otho non
 sit verè absolutus & iustificatus, nisi habue-

rit contritionem, attamen cum bonâ fide procedat, per proximam confessionem ponetur in statum gratiæ, non obstante priori defectu, siquidem tunc malè confessa condonabuntur indirectè postea virtute alterius confessionis sequentis. Tum quia perarduū est, Confessarium sese infamare debere, dicendo, malè se absoluisse. Tum quia Nullus Confessarius vix aliud facere potest, quàm dolere de commissa culpa, & Othonem in bona fide relinquere. Nam non potest absolvere absentem post Clementis VIII. declarationem; nec presentem & inscium, poterit enim interea temporis peccasse mortaliter: nec facile monere propter errorē commissum absq; periculo sigilli, quippe dicere: *confitere mihi iterum, etenim non habui jurisdictionem te absoluedi* idem est, ac dicere: *tu habuisti casum reservatū, &c.*

Ad 1. in contrarium dicimus, hanc iacturam non esse tanti faciendam, cum mille alijs modis reparari possit, vt ipse fatetur Lugo n. 56.

Ad 2. Distinguiamus antecedens, & concedimus, si periculum sit, sæpius similia peccata committendi: secus, negamus; in casu autem ignorantia de obligatione audiendæ missæ subesset tale periculum: minimè verd in casu confessionis inualidè propter defectū jurisdictionis in Sacerdote.

LXI. *Nereus à longo iam tempore malè affectus erga Achilleum Clericum nuper obviam habuit Achillem itidem Clericum & Achilleo persimilem,*

V;

lem,

lem, in quem idcirco primò verbis invehitur iniuriosis, mox verbera addit, & tandem factâ iam percussione errorem suum agnoscit. Queritur. Vtrum Censuram excommunicationis incurrerit.

Videtur non incurrisse. Nam qui volens percutere Petrum Clericum aberrat, & præter intentionem percutit Paulum itidem Clericum Petro astantem, non contrahit excommunicationem, vt ex communi Doctorum tradit Bonac. Tom. 1. Tr. de cens. D. 1. q. 2. p. 1. num. 20. Ergo nec eandem Nereus, cum parvtrinq̃ue sit ratio.

Resp. Nereum in Censuram excommunicationis percutiendo Achillem incidisse. Ita Couarr. Vega. Sayr, Sanchez, Layman, & alij, quos refert & sequitur Barbosa, L. 1. juris Ecclesiastici vniuersi. c. 39. n. 59. Ratio est Tum quia tam intentio, quam opus externum est iniuriosum statui clericali, propter cuius reuerentiam fuit imposita excommunicatio. Tum quia nulla ignorantia excusat Nereum in hoc casu, cum habeat intentionem percutiendi Clericum, & reipsâ percutiat Clericum, quamuis putet esse alium Clericum.

Ad rationem in contrarium negamus consequentiam propter disparitatem, quia in casu nostro Nereus voluntariè percutit Achillem, quem nouit esse Clericum, in quo tota ratio consistit, ob quam Canonis excommunicatio lata est; at verò in casu obiectionis voluntariè non

non percutitur homo, qui scitur esse Clericus, sed percussio huius Clerici casu accidit, & præter omnem intentionem, ut proinde, cessante voluntario, locum excommunicatio amplius non reperiat.

LXII. *Nicander Parochus curis, negotijs, & colloquijs varijs ita frequenter distrahitur, ut ante Sacramentorum administrationem non aliam habeat voluntatem, quam more aliorum Sacerdotum sacris se vestibus induendi, locum designatum ad eundem, & cetera consueta faciendi, quam incuriam & mentis occupationem, cum aliquando aperiret Confessario suo, gravis ei iniectus est scrupulus de Sacramentis invalidè administratis, quo scrupulo etiamnum vehementer angitur. Queritur. Virum voluntas prædicta sufficiens sit intentio à Trident. sess. 7. Can. II. ad effectum Sacramenti requisita, ut illà præsentem, Sacramenta validè administrata fuisse censeatur?*

Videtur non esse sufficientem ex communi Theologorum. Tum quia voluntas illa nec est intentio actualis, quam admittunt omnes: nec virtualis ex priori actuali remanens, quam itidem omnes agnoscunt sufficientem: nec deniq; habitualis, siue illa actualis, quâ quis Sacramentum Ordinis accepit, ut Sacerdos & Minister Christi fieret, ac nunquam eam retractavit, quam sufficientem agnoscere videntur Valentia Tom. 4. D. 3. q. 5. pun. 3. & Henriquez in Sum. l. 1, c. 10, num. 2.

Tum quia intentio faciendi solùm exteriorem actum in conficiendis Sacramentis ex communi Catholicis nõ sufficit, vt videre est apud Dicastillo *Tr. 1. de Sacr. in genere. D. 3. n. 46.* Atqui voluntas illa videtur talis solùm intentio. Ergo &c.

Resp. Probabile esse, Nicandrum validè voluntate illâ suâ confecisse Sacramenta. Ita Reginaldus in *praxi Tom 2. l. 26. c. 3. n. 38.* quem sequitur Diana *P. 2. Tr. 17. resol. 32.* Ratio est. Tum quia induere Sacerdotales vestes, & cum his conferre se ad altare, aliâque peragere, est medium ex institutione Ecclesiæ ad celebrationem Missæ. Ergo eo ipso quod Nicander velit more solido vestes sacras induere, introire ad altare &c. Virtualementem habet intentionem. Tum quia volens suscipere Subdiaconatum more cæterorum censetur virtualiter velle castitatem, quæ ex ordinatione Ecclesiæ ipsi est annexa, etiamsi eius intentionem aliam non habuerit. Item volens profiteri in aliqua Religione more aliorum ad omnia virtualiter se astringit, quæ in illa obseruari debent, etiamsi hoc apertè non expresserit. Ergo etiam volens induere vestes sacras more aliorum Sacerdotum vult virtualiter Sacramentũ conficere, etiamsi hoc nullâ actuali volitione expressè intenderit. Tum quia S. Athanasius cùm puer olim alios pueros baptizaret, verum confecit Sacramentum,

tum, ut indicauit Alexander Patriarcha Alexandrinus, & tamen reuera non videtur aliud voluisse, quam affundere aquam, & proferre verba eo modo, quo facere vidit alios baptizantes, nullam autem aliam actualem & expressam intentionem habuisse, quam expressè vellet Sacramentum, ut obiectum. Ergo voluntas talis sufficit ad valorem Sacramentorum. Tum quia nisi hæc voluntas sufficit, haud immeritò magni scrupuli & anxietates excitari possunt in Ecclesia apud fideles de suo Baptismo, absolutione, aliisque Sacramentis ritè susceptis, cum non rarò Sacerdotes vel nullam actualem & expressam intentionem habeant, vel semel habitam interuenientibus varijs curis & negotijs ita denuò interrumpant, ut in nullo suo effectu virtualiter permanere putari facilè possit.

Ad 1. in contrarium dicimus, hanc voluntatem esse virtuales intentionem eo modo explicatam, quo diximus, videlicet quia virtute quasi æquipollet actuali, & perinde se habet, ac si diceret Nicander: volo & intendo induendo has sacras vestes facere, quod facit Ecclesia, & de facto his annexuit. Ad 2. negamus minorem, cum toto cælo distent; nam intentio ista fertur in actum externum, nudè spectatum, & ut separabilem à Sacramento: minimè verò voluntas Nicandri, quæ tendit in actum exterioriorem, ut de facto connexus est ab Ecclesia

lia cum ratione Sacramenti, hoc ipso quod velit non quomodocunque induere sacras vestes, sed more aliorum Sacerdotum, qui ex institutione Ecclesiae easdem induunt ad efficiendum Sacramentum. Quamuis virtualis isthac intentio nunquam suadenda sit, sed melior eligenda, si tamen sola aliquando adhibeatur in administratione Sacramenti, sufficiens videtur esse, ut vi illius valor Sacramenti iure subsistere censeatur.

LXIII. *Orestes in officio est apud virum quemdam primarium, & magnam apud hunc gratiam pollet. Verum labitur frequenter cum femina quadam apud eundem Dominum commorante. Lapsus hunc dum explicat in Confessione, iubeturque occasionem peccati proximam deserere, ait, absque nota fama, & graui incommodo suo facere hoc se non posse: aliunde vero non esse in sua potestate, feminam illam amouere: pollicetur interim media praescripta pro emendatione adhibere, at omnibus his tentatis, & absolutione Sacramentali aliquoties data, nihil emendationis subsequitur, sed lapsus carnis frequentatur continuè. Queritur. Vtrum Orestes tandem absolui possit, & non potius cogi debeat ad occasionem proximam deserendam etiam cum grauiori suo incommodo?*

Videtur Orestes cogendus ad occasionem proximam deserendam: secus, non absoluedus. Ita Suarez, Graffius, Reginald. in praxi poenit. Tom. 1. l. 8. n. 19. & plerique alij.

Tum

Tum quia experiētiā constat, remotionem occasionis huius proximæ esse necessariam ad vitandum peccatum. Tum quia absque hac remotione propositum emendationis adesse nequit.

Resp. Orestem, si alioquin hîc & nunc capax est, absolvendam esse toties, quoties cum suo relapsu redit. Ita Io: Sanchez *in disp. select. D. 10. n. 16.* Cardin. Lugo *de Pœnit. D. 14. n. 156.* Palao *P. 1. Tr. 2. D. 2. p. 9. n. 8.* Dica- stillo *D. 6. n. 3. 40.* & apud hos plures alij. Pro- batur. Tum quia occasio proxima non est in se peccatum: aliunde autem post quantam- cunque experiētiā nullius emendationis stare potest reipsâ efficax contritio & proposi- tum absque voluntate remouendi occasio- nem cum tanto detrimento proprio. Ergo si videatur Orestes legitimè contritus, potest ab- solui, quia nolle relinquere occasionem pro- ximam, non est peccatum, nisi respectu illi- us, qui moraliter censetur, posse eam relinque- re; alioqui si esset peccatum, nec aliquoties potuisset absolui, quod tamē concedunt Ad- uersarij. Tum quia Orestes manens in occa- sione proxima, quam sine graui suo damno vitare non potest, non censetur per hoc, nisi tantùm permittere subsequens peccatum: mi- nimè verò istud committere. Ergo cum pecca- tum illud refundere nequeat malitiam in vo- luntatem sui tantùm permissiuam, etiam im- pedire

pedire non potest debitam dispositionem, & consequenter ipsam Sacramentalem absolutionem. Tum quia vel illa absolutio tunc est neganda, aut differenda propter frequentiam peccandi, vel occasionem non vitatam? non hoc posterius, quia propter notam famæ, & incommodum suum graue non tenetur Orestes hîc & nunc vitare, vt supponimus: non illud prius, quia negatio aut dilatio absolutionis nihil prodest ad hanc frequentiam peccandi tollendam, vt experiuntur Confessarij; certè non plus prodest ad istam, quàm gratia Sacramenti, & auxilia, quæ intuitu illius ritè suscepti dari solent; Ex quo sic argumentari licet. Remedium à Christo ordinatum contra peccata futura nulli illius capaci est denegandum. Atqui Sacramentalis absolutio est remedium à Christo institutum non solum ad delenda præterita, sed etiam ad præcauenda peccata futura, eiusque Orestes propter dolorem & propositum emendationis est capax. Ergo huic absolutio Sacramentalis non est deneganda siue absolutè, siue per aliquod tempus eam differendo. Quod si Orestes tanto dolore reum se sistat, vt non modò attritus, sed etiam contritus censerî possit, magis durum & absonum videtur, amicum Dei & Huius amantem super omnia, nō iam propter peccata præterita, sed propter metum futurorum beneficio Sacramenti & absolutione priuari.

Atque

Atque ex his patet ad argumenta in contrarium; Nam sicut contritio & propositum stare potest cum morali illa certitudine rarioris relapsus, quod, ut diximus, concedunt Aduersarij, sic etiam stare potest cum certitudine morali frequentioris relapsus. Ergo quemadmodum in illo, sic in hoc casu remotio occasionis proxima non est ita necessaria, ut absque illa absolutio dari nequeat, etiam si sufficiens aliàs dolor & propositum adesse videatur.

LXIV. *Osus Episcopus rogatus, ut baptizaret infantem cuiusdam magni comitis comparet in arce huius, sed dum officio hoc sacro fungi vult, nullus adhuc adest ex designatis Patrinus. Osus ergo sese designat, inque sui vicem aliquem ex astantibus sibi substituit. Queritur. 1. Vtrum Osus simul baptizans & Patrinus esse potuerit? 2. Vtrum secularis ille loco Osij substitutus contraxerit cognationem spiritualem?*

Videtur non potuisse simul esse baptizans & Patrinus. Tum quia Valentia tom 4. d. 4. q. 2. pun. 3. ait, certissimam & indubitam esse doctrinam D. Thomæ 3. p. q. 67. art. 7 & 8. ex perpetua traditione & usu Ecclesiæ desumptam, in baptismo præter baptizantem debere esse aliquem, qui baptizatum ex sacro fonte suscipiat, vbi Tò præter importat distinctionem personarum. Tum quia Episcopus tantquam Supremus Diocesis suæ Parochus ab Ecclesia

Ecclesia constituitur designator Patrini. Ergo non debet esse ipse Patrinus. Tum quia inter designantem & Patrinum debet esse contractus, vt docet Barbosa *de off. Episc. p. 2. alleg. 30. n. 47.* Atqui contractus necessariò debet esse inter duos distinctos. Tum quia Pater non potest esse Patrinus respectu Filij, nisi in necessitate, vbi non requiritur Patrinus. Ergo nec baptizans, quia iste censetur Pater spiritualis. Dato tamen, quod Osus verus esset Patrinus, non idcirco contraheret cognationem spiritualem, sed sæcularis ab illo substitutus, cum ad rationem Patrinatûs actio personalis requiratur, quam Episcopus non exercet, vt præter alios docet Azor *Institut. Mor. p. 1. l. 2. c. 12.* & Sanchez *de Matrim. l. 7. D. 49. n. 4.*

Resp. 1. Episcopum Osium validè potuisse esse simul baptizantem & Patrinum. Ratio est, quia nullum jus ostendi potest, quod ipsum ab hoc onere arceat, cum tamen ex hoc iure apud Theologos passim diligenter enumerentur personæ incapaces, & conueniat inter omnes, ad munus Patrini tria solum requiri necessariò, nempe *Vsum Rationis, Sacramentum, Baptismi scil. & intentionem*, quorum nullum desideratur in Osio. Resp. 2. Osium etiam licitè potuisse & baptizantem & Patrinum esse. Nam licet saltem ex consuetudine passim recepta baptizans & Patrinus

nus

nus debeant esse distincti, hæc tamen consuetudo non ita est introducta & recepta, quin aliud subinde ex rationabili causa fieri licite possit. Cum ergo in casu nostro alius Patrinus non compareat, nec conueniat, Episcopum diutius expectare, aut baptismum differri, sufficientem habet rationem Osus, cur vnus vtrumque officium obire velit. Resp 3. Osium Episcopum contraxisse cognationem spiritualem; non verò sæcularem eius substitutum. Ita passim DD. ex vniuersali praxi, quæ, inquit Barbosa *lo cit. n. 50.* decidit Congr. Cardin. vt plures etiam alij apud eundem testantur. Ratio est. Tum quia, quæ agit procurator, non proprio nomine agit, sed nomine Principalis seu substituentis. Tum quia Osus fuit designatus Patrinus; sæcularis autem solum in locum eius fuit substitutus.

Ad 1. in contrarium dicimus, Valentiam aliud non velle, quàm ex vsu Ecclesiæ & doctrina S. Thomæ in baptismo debere esse, & qui baptizet, & qui baptizatum ex sacro fonte leuet, non autem hos debere esse duos distinctos homines, nec hanc distinctionem ex particula *Præter* evinci, cum vnus homo duo officia obire possit, & sæpe in alijs quoque soleat. *Ad 2.* negamus, consequentiam, aliàs in nullo casu Patrinus esse posset genitor infantis, cum iste inprimis designare debeat Patrinos. *Ad 3.* distinguimus Min. contractus strictè

strictè sumptus debet esse inter distinctos ho-
mines, transeat: contractus latè sumptus pro
assensu ad hoc munus obeundum debet esse
necessariò inter homines distinctos, negamus,
quod iterù patet ex instantia genitoris, quan-
do ipse consentit in munus Patrini obeundum
respectu filij sui. *Ad 4.* patet ex recèns dictis.
Ad 5. ad cognationem spiritualem requiri
quidem actionem personalem, non physicè,
sed imputatiuè saltem, qualem etiam exercet
Episcopus, quia huic imputatur actio phy-
sica eius, quem substituit.

LXV. *Palmatus, vir consularis cùm ciuitatē
obambularet, obuium habet in foro prope curiam
quemdam ciuem, qui simul ipsi alapam infligit, ac
sugam arripit, quâ iniuriâ grauitè commotus
Palmatus, vt honori consulat suo, mox fugientem
insequitur, & deprehensum ita vulnerat, vt serè
de vita periclitetur. Queritur. Vtrum licitè hoc
fecerit?*

Videtur non licitè fecisse. Ita Sotus l. 5. de
Iustit. q. 1. art. 8. Molin. de *Iustit. D. 17. n. 8.* &
plures alij, quos refert & sequitur Cardin. de
Lugo de Iust. D. 10. n. 190. Tum quia percus-
sio vel occisio priuata tantùm licet ad defen-
sionem honoris conseruandi: non verò vel ad
recuperationem eiusdem iam amissi, vel ac-
quisitionem noui; hæc enim non erit defen-
sio, sed vindicta, quæ priuatâ autoritate
semper est illicita. Atqui in proposito percus-
sio

fio vel occisio seruit tantum ad recuperationem honoris iam amissi, vel acquisitionem noui ex fortitudine. Ergo &c. Tum quia alias maritus licite occideret adulterum, quod communis Theologorum sententia negat.

Resp. Palmatum potuisse licite statim insequi, & vulnerare iniustum inuasorem. Ita Mart. Nauarr. *in Manuali. c. 15. n. 3. in fine.* Petrus Nauarr. *l. 2. c. 3. n. 380.* Rodriquez, Lopez, Henriquez, Dicastillo. *de Iust. l. 2. Tr. 1. D. 10. n. 74. & alij.* Ratio est. Quia vir honoratus ad honoris sui conseruationem licite potest repercutere, vel etiam occidere inuasorem, qui alapam vel fuste impactu eripere eum nititur, vt concedit ipse Lugo *n. 186.* & communiter alij, quidquid secus sentiat Harprecht *in Instit. Tom. 4. Tit. de publ. judicijs. n. 171.* Atqui Palmatus vt honorem conseruet suum, quem inuadens inflictam alapam auferre nitebatur, mox istum insequitur & vulnerat; moraliter quippe aggressio per impactum colaphum adhuc durat, & nondum honor in facto esse censetur amissus, sed insecutione & vulneratione impediti, ne sit in facto esse. Ergo &c.

Atque ex his patet etiam ad 1. in contrarium, cum insecutio & vulneratio non tam habeat vim vindictae, quam iustae defensionis honoris, impediendo, ne amissio huius maneat perfecta & consummata, atque in facto esse. *Ad 2.*

X

negamus

*damna pro
positio ab
innoe. xi. 30*

negamus illatum, cum maritus non versetur in periculo tam aperto honoris amittendi, & adulter commodè ad Magistratum deferri, atque ab hoc pro meritis plecti possit.

LXVI. Papius & Vltanus graui odio diu se mutuò prosequuntur. Tandem verò Papius mitioris indolis à viris Religiosis persuasus omnē rancorem ex corde eousque deponit, vt tamen hereat in memoria; vnde Vltanum nec obuium salutat, nec alia ei benevolentie signa exhibet, etsi sciat fore, vt ex illis benevolentie signis motus Vltanus similiter ab odio desistat. Queritur. Vtrum Papius verè ignoverit Vltano hosti suo, ita vt ad aliud ex lege charitatis non amplius teneatur?

Videtur verè ignouisse, nec ad aliud teneri. Ita communis Theolog. dum aiunt, ad ignoscendum inimico sufficere, odium personæ seu inimicitie ex animo excludere, cum sæpè impossibile sit, illud ex memoria eijcere; nec teneri quemquam inimicum diligere positiuo & peculiari actū v. g. salutatione, allocutione, visitatione, consolatione & simili, quia hæc sunt specialia signa amoris, ad quæ nemo obligatur, sed tantum ad communia, v. g. orationem, & eleemosynam communem, resalutationem, responsionem, expositarum mercium venditionem &c.

Resp. Cum Coninck de actibus supernat. D. 24. n. 91. & 97. Bonac. Tom. 2. D 3. de Charitate pun. 3. n. 3. Palao Tr. 6. D. 1. pun. 6. num. pl.

vt. & alijs distinguendo. Si Papius grauem
sentiat difficultatem in saluatione & alijs si-
gnis beneuolentiæ exhibendis, cogi eum non
posse ad ista præstanda, cum nõ teneatur cum
tanta difficultate salutem inimici procurare:
Verum si Papius non adeo molestum accidat,
illa præstare, obligari eundem. Quia bonum
spirituale inimici, sicut & cuiuslibet proxi-
mi, procurare debet etiam cum aliquo suo in-
commodo, aliàs non esset nobis præceptum
Exodi 23. *Leuare asinum inimici iacentem sub
onere, & Prou. 25. esurientem inimicum cibare.*

Ad rationem in oppositum dicimus,
eam intelligendam esse iuxta datam di-
stinctionem, quod etiam sentit Layman *l. 2.
tr. 3. c. 4. n. 2.* aiens, illam esse veram, per se
loquendo; quia si ommissio illorum signorum
scandalosa esset, aut per aliquid eorundem
posses sine tuo incommodo inimicum tibi &
Deo reconciliare, id ommittere, foret graue
peccatum.

LXVII. Pausilippus emphyteuta elapso trien-
nio non soluit canonem domino suo, qui idcirco
propria auctoritate rem emphyteuticam ingredi
nuitur, quod aduertens emphyteuta ad resisten-
dum se parat, prius tamen ea de re Confessarius
consulit. *Quaritur. Virum dominus canone post
triennium non solum possit propria sua auctori-
tate rem emphyteuticam ingredi: & inhibere debeat
Confessarius emphyteutam à resistencia parandam*

X 2

Videtur

Videtur posse. Ita Minsinger *Cent. 3. obseruat. 65*. Molin. *D. 453. circa fin.* Tanner *Tom. 3. D. 4. q. 7. n. 168.* Layman *l. 3. sect. 5. Tr. 4. c. 23. n. 8* & alij. Mouentur. Tum *l. 2. Cod. de iure emphyteut.* vbi ipsi domino conceditur, vt possit expellere emphyteutam non soluentem canonem. Ergo signum est, officium Iudicis non requiri. Tum quia dominus civilem habet possessionem rei emphyteuticæ; Ergo potest hanc ingredi, ac naturalem possessionem ab alio iniuste occupatâ repellere.

Resp. Dominum proprietarium canone post triennium non soluto non posse ingredi rem emphyteuticam: ad eòq; nec Pausilippū ex consilio Confessarij posse licite eidem se opponere. Ita Rebellus *de obligat. iustit. part. 2. l. 13. q. 12.* Palao *de iustit. Tr. 32. D. 10. p. 10. n. 2.* & alij ab his relati. Probat. Tum quia lex concedere nequit proprietario facultatem expellendi emphyteutam, nisi constet certò, hunc *in Commissum* incidisse, quod tamen vix vnquam potest; quid enim si ignorantia, vel legitimum impedimentum excusarit? Tum quia expulsio hæc, etsi sit conditio contractus emphyteutici, sapit tamen pœnam criminis commissi, quæ ante sententiam Iudicis sustineri non debet.

Ad 1. in contrarium dicimus, legem illam intelligendam esse subsecutâ Iudicis declaratione. *Ad 2. concedimus totum; negamus*
verò

verò emphyteutam iniuste obtinere possessionem naturalem; nam tamen iste jure ipso priuatus sit post declaratam domini voluntatem, ut tamen hæc priuatio in executionem veniat, accedere debet sententiâ Iudicis declaratoria; interea autem iuste possessionem tenet, nec ab habente possessionem ciuilem repelli potest.

LXVIII. *Persius Sacerdos iter faciens diuertit in via ad templum aliquod sacrificaturus; sed intelligit ex Parocho loci omnes sacros calices nuperime fuisse furtim ablatos, & defacto alium non adesse, quam recens allatum ab aurifabro & nondum consecratum; ille non obstante hoc Sacrificium in isto peragit, statimque iterum discedit.*
Quæritur 1. An & quomodo Persius vtendo hoc calice nondum consecrato peccauerit? 2. An idem calix hoc ipso iam sit consecratus?

Videtur calix ex eo quod iam Sacrificium diuinum in ipso sit peractum, nondum consecratus. Ita post Nauarrum, Azor, Layman, Fagundez & alios Card. de Lugo de Euch. D. 20. s. 4. n. 91. Dicastillo de Sacrif. Missæ. D. 46 n. 198. & Arriaga de Euch. D. 55. n. 13. vbi ait, hoc omnino esse certum. Tum quia ex sac. Canonibus & Ecclesiæ vsu habetur, calicem sacrificio diuino peragendo aptum & legitimum non censerî, nisi ab habente potestatem ad id deputatum & consecratum. Tum quia sic contra communem aliorum DD. multa

non amplius indigerent consecratione v. g. Ecclesia, altare, vestes, aliaque ornamenta. Ex his iisdem Authores docent, Persium peccasse mortaliter, simulque incurrisse poenam depositionis ab off. & Benef. quod *ex c. vlt. de celebr. Miss.* nominatim sentit Bonacina de *Euch. D. 4. q. vlt. pun. 9. n. 17.*

Resp. 1. Probabile videri, calicem, in quo nondum consecrato Sacerdos aliquis sacrificauit (sive bonâ sive malâ fide id fecerit cum nihil inde sanctitatis in calicem redundet) remanere cōsecratum. Ita P. Coninck de *Sacr. q. 66. art. 2. dub. vnico. n. 15.* Pellizarius in *Man. Regul. tom. 2. Tr. 8. c. 5. s. 3. n. 101.* Tamburinus de *Sacrif. Missa. l. 1. c. 1. §. 4. & seq.* & non pauci alij, quos refert & sequitur Diana P. 9. tr. 7. Res. 18. Ratio desumitur ex contactu tacito sanctissimi Corporis Christi, vnde omnis benedictio promanat. Confirmatur 1. ex communi SS. PP. Christus contactu suo, dum baptizaretur, sanctificauit aquas Iordanis. cur ergo calici contactu Corporis & Sanguinis sui benedictionem aliquam non relinquat? Confirmatur 2. nominatim auctoritate S. Augustini, qui relatus à Suarez de *Euch. D. 51. s. 7.* sic ait: *Sed & nos pleraque instrumenta & vasa ex auro & argento habemus in usum celebrandorum Sacramentorum, quae ipso ministerio consecrata sancta dicuntur.* Resp. 2. à Persio commissum esse peccatum mortale

ex communi DD, quia in re graui egit contra præceptum: de reliquo autem nullam incurrisse pœnam, quia *c. vlt.* loquitur de pœna infligta peculiari presbytero pluriũ delictorum reo, quæ idcirco ad hunc vnicum casum & delictum extendi non debet.

Ad 1. in contrarium dicimus, æquipollenter, imò eminenter talem deputationem haberi per illum sacratissimum contactum.

Ad 2. Eandem esse rationem de calice ac de corporali, pixide, & sphæra seu lunula imediately Christum tangentibus: non autem de vestibus, alijsque ornamentis: item de Ecclesijs & altaribus non benedictis; quia non continguntur à sacratissimo Christi corpore; attamē tum in vestibus & ornamentis, tum in Ecclesijs & altaribus solùm reconciliandis tanta consecratio non videtur requiri, sed sufficere illam consecrationem, quæ ex ipso sacro ministerio in illa redundant; in quem sensum intelligimus illud Chrysostomi *hom. 20. in 2. ad Corinth.* lapis quidē naturā est, sanctū autem fit, quoniam corpus accipit Christi. Quod si post inchoatam iam Missam & canonem contingat templorum & altarium violatio, habetur illa ex dispositione juris pro iam absoluta ante prædictam violationem. Vrget Dicast. n. 201. ratus, sic Diaconum, qui Eucharistiam administravit, non amplius inungendum in digitis, dum presbyter ordinatur.

Verùm cum inunctio hæc non tam ad contactum Christi, quàm Sacerdotis ordinationem spectet, facilè apparet, nullam esse sequelam.

LXIX. *Petilianus obfirmato animo statuit cuidam Domino equum furtim abducere, heretamen differtque non tam occasione, quàm animositate destitutus, donec Petilius, cui propositum hoc aperuit, consensu suo animum addat, quo factò ille confirmatus cogitatum furtum statim exequitur, aliàs post aliquod primùm tempus, nec ita animosè id executurus. Queritur. Vtrum Petilius teneatur ad restitutionem ablati equi, cum Petilianus nusquam amplius compareat?*

Videtur teneri. Ita Molina *Disp. 736. Rebell. L. 2. q. 14. s. 2. concl. 2* P. Nauarr. *l. 3. de Restit. c. 4. n. 48.* & alij, quos refert & sequitur Dicastillo *Tr. 2. de iust. D. 4. n. 14.* Probat. Tum quia Petilius est causa totius actionis, ut nunc sit; esto enim Petilianus aliàs furaturus fuisset, diuersa tamen tunc actio extitisset. Tum quia Petilius tali modo substantiam furti attingit, animando Petilianum; imò istud furtum aliàs nunquam fortè accidisset, Petiliano animum mutante. Tum quia Petilius sic animum addendo adiuuat furem plus, quàm qui eidem tenet scalam, vel asportat rem furto sublatam, qui tamen omnes ex communi Auctorum ad restitutionem tenentur.

Resp. Non teneri Petilium ad restitutionem

nem equi ablati. Ita S. Thomas 22. L. 62. art. 7. & disertè Martinus Navarrus in *Manuali e.* 17. n. 20. Paludan. Gabriel. Richard. Hostiens. & alij. Ratio est, quia ille non est obnoxius restitutioni, qui non tam est causa substantiæ damni, quàm modi vel circumstantiæ, cum qua executioni committitur, ut communiter admittunt Doctores. Atqui Petilius non est causa substantiæ damni, sed solum circumstantiæ, scil. quod Petilianus citius & animosius equum abduxerit, utpote ad hoc faciendum iam antea prorsus animo obfirmatus. Ergo &c. Vnde

Ad 1. in contrarium esto, quod Petilius sit causa totius actionis individua, ut hinc & nunc fit, quia tamen illa, quæ damnosa, secundum speciem iam erat parata in causa exequenti & secutura, nihil amplius circa eandem efficaciter operatur, sed novam solum inducit circumstantiam, quod non est magni momenti.

*Ad 2. negamus, Petilium tali modo substantiam actionis, quæ damnosa, attingere, cum hæc, ut recens diximus, iam antè secundum speciem ita fuerit parata in causa executrice, ut moraliter loquendo ex ea sequeretur, nec animus Petiliani immutaretur; non enim quælibet animatio furis attingit substantiam actionis, sed quæ influit positivè: minimè verò, quæ ex sola ablatione terroris nascitur, ut in simili bene Lugo de *Iust. D. 19. n. 102. Ad 3.**

dicimus, tenentem scalas furi, & eiusdem res furtivas asportantem interdum ita concurrere, vt absque hoc subsidio totum damnum nihilominus contingeret: interdum ita vt absque prædicto auxilio fur in domum penetrare, & res furtivas asportare non posset; in hoc posteriori solùm casu tenentem scalas, & res furtivas asportantem DD. communiter obligant ad restitutionem; non in illo priori, vt videre est apud Layman *l. 3. Tr. 2. c. 5. n. 5.* Vnde ex hac instantia confirmationem ac robur acquirit nostra resolutio.

LXX. *Quintilla pia matrona puerum quemdam recens natum & admodum debilem ex necessitate baptizans inter triplam aquæ affusionem profert hæc verba: Ego baptizo te in Nomine Patris: Ego baptizo te in Nomine Filij: Ego baptizo te in Nomine Spiritûs Sancti. Quæritur, Vtrum Baptismus sic collatus sit validus?*

Videtur non valere. Ita Comitolus *l. 1. Respon. Moral. q. 7.* & Bonacin. *de Sacram. D. 2. q. 2. pun. 4. n. 4.* quibus eouisque subscribit Layman *l. 5. tr. 2. c. 4. n. 5.* vt existimet, talem Baptismum iterandum esse sub conditione. Ratio istorum est. Tum quia in eo tres sunt ablutiones, & tres formæ imperfectæ, quarum nulla per se est sufficiens ad constituendum Baptismum, neque omnes simul constituunt, quia non possunt in vnâ totalem & æquatâ formâ coire. Tum quia in eodem pro-

propter repetitionē verbi *in Nomine*, & propter omissionem coniunctionis *Et*, non satis exprimitur vnius DEitatis essentia, quod ad valorē Baptismi requiritur.

Resp. Baptismum sub prædicta forma collatum esse validum. Ita P. Dicastillo Tom. 1. *de Sacram. Tr. 2. D. 1. n. 96.* & plerique alij, planè supponentes, talem baptismum etiam sub conditione non esse repetendum. Probatur. Tum quia, quod implicitè forma continet, id expressè potest verbis proferri. At vtitata forma Baptismi habet tacitam professionem beneficij, quod à Patre & Filio & Spiritu S. in baptizatum per Sacramentum derivatur; nec enim solus Pater baptizat, aut emundat à peccato, sed etiam Filius, & Spiritus S. atque hoc ipsum minister, dum baptismum confert, præstat non in nomine solius Patris, sed etiam Filij, & Spiritûs S. Ergo hoc exprimere in forma non reddet irritum Sacramentum. Tum quia sicuti nihil refert, vtrum quis infantem semel tantùm, vel ter immergat in aquam, ita etiam nihil ad substantiam Sacramenti referre videtur, vtrum aqua ei semel affundatur repetito ablutionis verbo, an ter ob mysterium SS. Trinitatis. Tum quia repetitio illa eiusdem singularis vocis (*in nomine, omisâ coniunctione Et*) satis adhuc significat vnitatem diuinæ essentia, cùm per se sensum non immutet, perinde

de ut idem omnino est dicere: *DEus Pater, Filius, Spiritus S.* ac dicere: *DEus Pater, DEus Filius, DEus Spiritus S.* uti benè Dicastillo *loc. cit.*

Ad primum in contrarium dicimus, tres illas formas, seu potius partes constituere vnam totalem & completam formam, quod quidem difficilius non est, quàm ut diversæ formæ partiales in Ordine, & extrema Vnctione vnū totū Sacramētum cōstituāt, quod tamē passim concedunt omnes. Ad 2. Patet ex dictis, simulque sufficiens dubium ex hac præcisè forma non esse, cur Baptismus sic collatus etiam sub conditione repetatur.

LXXI. *Rachel in partu ingentem sentit difficultatem, ut tam ipsa, quàm proles vitâ periclitentur; quia verò ista adhuc viuere, & manum ex utero materno porrigere videtur, ut illius vitæ spirituali succurratur, quadam ex presentibus mulieribus infantem baptizandum putāt, quia tamen hoc aliæ dissuadent, extinguitur infans, antequam plenè enascatur. Queritur. Vtrum infans in manu porrecta licitè baptizari potuisset?*

Videtur non potuisse. Ita Bonac. Tom. 1. D. 2. de Sacram. q. 2. pun. 6. num. 8. & plures apud istum, nixi hoc fundamento, quod ex S. Augustin. Epist. ad Dardanum affert S. Thom. p. 3 q. 68 art. 11. Nemo renascitur spiritualiter, nisi prius nascatur naturaliter. Sed Baptismus est quædam spiritualis regeneratio. Ergo

Ergo non debet aliquis baptizari, antequam ex utero nascatur.

Resp. Infantem in manu porrecta licitè & validè baptizari potuisse. Ita P. Suarez *Tom. 3. in 3. part. q. 68 art. 11.* Coninck *de Sacram. Q. 68. art. 11 n. 9.* Basilii Pontius *de Matr. l. 4. c. 25. n. 7.* Gaspar Hurtado *D. 1. de Bapt. diffic. 6.* & plures apud hos. Ratio est, quia ablutio manûs (imò etiam digiti & quantûvis minimæ alterius partis) est vera ablutio, quâ homo dicitur absolutè & simpliciter abluï. Ergo est sufficiens ad valorem Baptismi. Confirmatur. Homo, si in minima sui parte vulnerus accipiat, absolutè & simpliciter vulneratus dicitur. Ergo etiam si in manu aut alia minima parte abluatur, absolutè & simpliciter ablutus dici debet; cùm vniuersim ea, quæ regulariter nō conueniunt omnibus aut præcipuis partibus, denominationem toti tribuant, si in minima etiam huius parte reperiantur. Vnde Card. de Lugo *in Resp. Moral. l. 1. dub. 1.* admittit, verè etiam aliquem baptizari, si in solis capillis aspergatur. Sed estne Baptismus sic collatus sub conditione iterandus, si infans periculum euadat? Affirmant communiter Doctores, quibus libenter subscribo, cùm in Sacramentis Baptismi, Sacerdotij, & Episcopatus ob istorum necessitatem & damnum irreparabile ex illorum inualiditate oporteat nos, quoties fieri potest, viam

certam amplecti; potest autem aliquis vel ob
solam Doctorum varietatem de valore Baptif-
mi maximè in digito, capillis, &c. haud im-
meritò formidare, vt rectè Lugo lo. cit.

Ad fundamentum Contrariae Sententiae distin-
guimus Maiorem: Nemo spiritualiter rena-
scitur, antequam nascatur naturaliter absolu-
tè & omnimodè negamus: sufficienter in or-
dine ad ablutionem, concedimus; in casu au-
tem nostro infans hocipsò, quod porrigat
manum, sufficienter naturaliter nascitur, vt
ablui possit. Ergo nihil obstat, quò minus spi-
ritualiter per Baptismum renascatur.

LXXII. *Reyprechtus cereuisiae coctor aduer-
zens hordeum in sequenti autumno presentis anni
maiori pretio vendendum, quàm in vere, emit vi-
gesimo die Februarij à rustico quodam omne hor-
deum, quod ipsi proximà estate crescet mense Au-
gusti tradendum eo pretio, quo illud in prædictò
mense Februarij vendebatur, nempe singulas sca-
phas quatuor florenis. Interea temporis pretium
hordei crevit, & in autumno vna scapha florenis
sex vendita est, quo tamen non obstante rusticus in
mense Augusti 50. scaphas attulit Reyprechtò, &
iuxta pacta nò plus pro singulis, quàm quatuor flo-
renos accepit. Queritur. Vtrum contractus iste
sit licitus, ita vt Reyprechtus pro defectu commu-
nis pretij hordei in Autumno nihil restituere co-
gatur?*

Videtur iustus & licitus esse absque vllò
onere

onere restitutionis. Tum quia vniuersim res tantum valet, quanti emi vendique potest, vt asserunt nonnulli Iuristæ, modò absit dolus & fraus, vt limitat Gerson de Contract. cùm consentienti nulla fiat iniuria. Tum quia si esset illicitus, foret vsurarius. Atqui talis non est, vel quod non fuerit numerata pecunia, vel si etiam sit numerata, quod res post aliquot primùm menses tradenda minùs valeat, quàm si statim traderetur, vt docet Lessius de just. cap. 21. n. 61. Tum quia ita passim in Hispania venduntur lanæ, & tamen iste contractus tanquã legitimus à pluribus Theologis defenditur apud Cardin. de Lugo D. 26. de justit. n. 111. & Dedicastillo Tract. 9. de just. D. 2. n. 85.

Resp. Contractum istum (abstrahendo à lucro cessante, damno emergente, periculo &c.) esse illicitum, & Reyprechtum teneri defectum communis pretij pro singulis scaphis hordei tempore traditionis compensare. Ita Sa V. Venditio. n. 21. Toletus, Dedicastillo, & alij communiter. Ratio est. Tum quia pretium in contractu seruandum numerari debet iuxta tempus traditionis, vt communiter docent Theologi, idque ideò, quod res eatenus valeat aliquod pretium, quatenus voluntate ac beneficio venditoris vtilitatem affert emptori. Sed hanc vtilitatem primùm affert tempore traditionis. Ergo tunc iudicandum de valore: Tum quia vniuersim iustitia

sticia contractûs in emptione & venditione sumitur ex æqualitate inter contrahentes, quæ æqualitas ex oneribus mutuò impositis consideranda est: Cum ergo onus, quod sibi Reyprechtus imponit, dandi scil. postea tale pretium, tanti non æstimetur, quanti sit onus, quod sibi imponit rusticus, nempe dandi rem futuram, manifestè apparet iniustitia huius contractûs, & consequenter obligatio apud Reyprechtum restituendi defectum iusti pretij.

*Ad 1. in contrarium dicimus, effectum illud Iuristarum ab omnibus Theologis explodi tanquam iustitiæ contrarium, & Reipublicæ noxium: nec limitatio Gersonis iuuat, cum venditor non sit absolutè volens, sed solum citra leges iustitiæ. Ad 2. Contractum hunc esse illicitum ob rationes in respõso adductas: insuper vsurarium, si numerata statim fuerit pecunia, quia emens accepit postea sortem, & aliquid ultra hanc. Ad 3. Etiam illum contractum Hispanorum rejici à multis & grauibus Theologis; potest tamen ab iniustitia defendi, si vel maius pretium lanæ tempore traditionis ex tali anticipata emptione oriatur: vel minus tempore contractûs proueniat ex copia venditorum, & raritate emptorum, vt præter alios docet Card. de Lugo *Disp. cit.* qui inde *num. 16* notat, propositionem illam (quod scil. pretium rei iustum desumatur ex valore,*

valore, quem res habet, non tempore contractus, sed tempore traditionis) non esse universaliter veram, cum ob prædictas circumstantias res post aliquod primùm tempus tradenda iustè nunc minoris æstimetur; quantumvis aliàs sine interuentu talium circumstantiarum non sit absolutè admittendum, res post aliquot primùm menses tradendam minoris fieri, quàm quæ præsens traditur, ut voluit Lessius *loc. cit.* Vnde in nostro casu ob defectum similium circumstantiarum nulla est paritas.

LXXIII. *Ronsardus cum ante aliquot annos apud Nobilem quemdam Dominum pranderet, valde arrisit ipsi cochleare quoddam argenteum affabre factum, cuius cupidine victus sublegit illud, nec aliquando furti huius se accusauit. Nunc verò post accuratam conscientie discussionem illius memor restituere prædictum cochleare cupit vno saltem Philippeo æstimatum, sed nulla apparet occasio. Queritur. 1. Vtrum Ronsardus furando cochleare illud peccauerit mortaliter? 2. Vtrum id ipsum reseruare sibi possit, cum nec Domino nec heredibus huius restituere possit?*

Videtur Ronsardus non peccasse mortaliter. Ita Rodriguez *in summa* t. 5. c. 118. & plurimum opinione Sotus *de just. q. 3. art. 3. ad 3.* ad notabilem furti quantitatem duos aureos absolutè requirentes, quos saltem respectu opulentorum sequuntur Syluester, Angelus, Layman

man & alij. Vnde etiam Ronfardus non tenetur sub mortali ad restitutionem: imò nec sub veniali; nam ex plurium sententia posset idem cochleare inuentū sibi retinere, si istud Domino suo restituere nequeat. Ergo & furto ablatum; est quippe par ratio vtriusque, vt docet Caramuel *in Theolog. fundamentali fundamento* 59. §. 4. n. 1259. saltem si bona per vsuram & simoniam acquisita excipiantur.

Resp. 1. Ronfardum furando Nobili illi cochleare vno Philippeo estimatum peccasse mortaliter. Ita Molina *de iustit. Diss.* 685. Vasquez *Opusculo de restit. c. 5. dub. 5.* Rebelus, Filiuc. Bonacina, Malderus, & post plures alios Diana P. 2. tr. 17. *resol.* 57. qui omnes notabilem seu grauem quantitatem, quæ mortale furtum constituat, desumendam docent ex damno graui personæ illius, cui res sua auferitur, quod damnum fieri aiunt, si prædicta persona tantâ quantitate priuetur, quæ vel ad sustentationem illius per vnum diem communiter sufficiat; vel ad notabilem vitæ agendæ vtilitatem communi iudicio conferat, sicuti conducere potest etiam ditissimis Regibus & Principibus vnus aureus: mediocriter diuitibus (inter quos sunt Nobiles) vnus florenus; diuitibus ita præcisè, vt non egeant (quales multi sunt opifices) medius florenus: demum mendicantibus (quibus nonnulli operarij accensentur) tres
aut

aut quatuor pæci. Ratio huius vniuersalis doctrinæ est, quia bona fortunæ commoditatibus vitæ inserviunt. Ergo rectissime ab eorum notabili defectu notabile damnum desumi, æstimarique potest, idque pro diuersitate hominum diuersum. Iam ad propositum nostrum subsumimus. Atqui notabilem defectum in bonis suis patitur Nobilis ille per ablationem cochlearis argentei vno Philippæo æstimati; quia vnus Philippæus ad notabilem vitæ agendæ utilitatem communi iudicio conducere ipsi potest. Ergo notabile inde ac graue damnum eidem in bonis suis inferitur. Ergo materia ista furto sublata sufficit ad furtum mortale constituendum.

Resp. 2. Ronfardum teneri ad restitutionem saltem sacris locis, aut pauperibus faciendam. Ita omnes, & definitur ab Alexandro Papa III. *c. cum tu. de usuris*. Idem habetur *c. cum sit. de iudicis*, quæ jura, ait Palao Tom. 7. *sue Theologiæ Mor. Disp. 1. num. 18. §. 8 n. 3.* locum habent non solum in acquisitis per usuram & simoniam (de quibus expressè loquuntur) sed per quamcunque aliam iniustitiam ex recepta consuetudine, & communi Doctorum consensu, quod secus est de bonis inuentis. *Atque sic patet etiam ad ea, quæ in contrarium sunt adducta.*

LXXIV. Rodopianus rusticus confitetur peccata sua, & nullum addit numerum in mortalibus, quem

quem, dum requirit Confessarius vir doctus, miratur ille aiens, se hactenus apud Parochum suum non consueuisse addere numerum, nec istum vnquam fuisse requisitum. Queritur. Vtrum Confessarius iubeat Rodopianum repetere confessiones, in quibus nullum hactenus expressit numerum peccatorum mortalium?

Videtur repetendas esse Confessiones. Ratio desumitur ex Concil. Tridentino, quod Sess. 14. c. 5. & Can. 7. requirit confessionem omnium mortalium tam quoad speciem, quam quoad numerum. Ergo licet Rodopianus ex ignorantia inculpata validè hactenus fuerit absolutus, non expresso numero, tamen semper mansit obligatio hunc explicandi, vbi eius necessitatem intellexerit, vti ex communi docet Layman L. 5. Tr. 6. c. 9. n. 4.

Resp. Confessarium non teneri Rodopiano repetitionem imponere confessionum, in quibus numerus non fuit expressus. Ita Henriquez L. 2. de Pœnit. c. 3. n. 10. Fagundez de 2. Præcept. Eccles. L. 3. c. 4. n. 10. Dicast. de Pœnit. Tr. 8. D. 9. n. 57. & alij. Nam cum tales Homines bonâ fide procedant, & vniformem ferè viuendi rationem teneant, facilè prudens Confessarius ex confessione vnus anni conijcit, quantum in alijs annis peccauerit, vt ita virtualis numeri explicatio interueniat. Adde tamen magnâ prudentiâ Confessarij opus esse tum circa bonam fidem, tum circa hanc vitæ vniformitatem; sæpè quippe contingere potest,

test, vt non absque conscientiæ remorsu sic obiter confiteantur; & pro diuersis occasionibus sit magna inæqualitas numeri in vno & reliquis annis, quo casu vtique repetitio confessionum instituenda, & numerus apertè explicandus est.

Atque ex his patet etiam ad rationem in oppositum.

LXXV. *Richardus Consiliarius Principis intelligit ex Domino suo proximè se negotiorum causa amittendum in locum, vbi præcepto Communionis Sacra propter imminens tempus paschale satisfacere non possit. Prauenit ergo, & ante discessum S. Eucharistiam sumit; sed postea inter paschale tempus aduertit, optimam occasionem Communicandi sibi minimè deesse. Queritur. 1. Vtrum Richardus intelligens impedimentum paschalis Communionis præuenire debuerit? 2. An postea oblata optima occasione Communicandi tempore paschali iterare Sacram Communionem debuerit?*

Quoad 1. Questionem. Negant Azor Tom. 1. L. 7. c. 41. q. 13. Quia nemo tenetur anticipare actum præceptum, nisi per talem anticipationem ita satisfiat præcepto, vt postea sit liber, id quod in præsentem non contingit, si enim præter opinionem etiam cesset impedimentum, tenetur postea tempore paschali Communicare, quidquid prius fecerit. Affirmat P. Fagundez Præcepto 3. Ecclesiæ L. 1. c. 6. n. 3. Quia aliàs differretur Communicatio ultra annum. Pro

resolutione supponendum, legem Ecclesiasticam ex cap. vtriusq; Sexus de Sac. Communione involuere duo præcepta; alterum communicandi saltem semel in anno, quod concernit substantiam præcepti: alterum communicandi in paschate, quod ad cōgruam temporis determinationem pertinet, vt docet Fagund. 10. cit. n. 3. Cardin. de Lugo de Eucharist. D. 16. n. 66. Dicastillo ibidem D. 10. n. 154. Arriaga Tom. 7. Theolog. D. 47. num. 22. & plerique alij. Hoc supposito.

Resp. Si Richardus iam semel communicauit intra annum, tunc non tenetur anticipare tempus paschale, cūm Principali præcepto annuæ Communionis satisfecerit, alterum verò minùs principale de paschali Communionem ex hypothese seruare non possit. Quod si idem non communicauit intra annum; tunc vel impedimentū durabit toto anno post pascha, & sic tenetur præuenire, perinde vt ille, qui novit se festo die non posse interesse ultimo sacro, obligatur vnum ex præcedentibus audire; vel non durabit, & tunc etiam non tenetur præuenire. Ita Authores recēns citati, quibus addi possunt, qui in pari ferè casu apud Dianam P. II. T. 8. R. 37. docent, eum, qui præuidet, se tempore mortis Confessariū non habiturum, teneri anticipare confessionem, vt præcepto diuino consistendi in articulo mortis satisfaciat.

Ad argumentum Sententia Negativa dicimus, talem etiam ita satisfacere per anticipationem, ut postea non amplius teneatur præcepto annuæ Communionis, quidquid sit de paschali, de quo mox. *Ad Argumentum Sententia Affirmative* dicimus, non differri Sac. Communionem ultra annum; si enim impedimentum tam diu duret, tenetur prævenire: si vero tam diu non perseveret, eo sublato, obligatur quidem ad Sac. Communionem, non tamen statim ad cessationem impedimenti, sed saltem ante finem anni, cum præceptum annuæ Communionis plus non requirat.

Quoad 2. Questionem. Videtur non debuisse iterare. Ita Diana P. 3. Tr. 4. Resol. 42. citans Fernandez de Heredia in D. de Sac. Tr. de Euch. p. 8. d. 1. n. 10. quia ex cap. cit. licitum est, ex consilio Confessarij Sac. Communionem ultra Pascha differre. Ergo licitum est quoque ex consilio viri docti eandem prævenire, ita ut pari modo utrinque omnis obligatio penitus tollatur.

Resp. Probabilius esse, Richardum oblatâ occasione intra tempus paschale obligatum fuisse ad iterandam S. Communionem. Ita Lugo D. 16. cit. n. 70. quia illa Communio antecedens non fuit facta ad satisfaciendum præcepto Communionis paschalis. Ergo istud adhuc restat implendum. Esto extinctum sit præceptum annuæ Confessionis.

Confirm. ex Dicastillo D. 10. cit. n. 155. Præceptum Communionis paschalis, quâ talis, vel est graue, vel leue? Si illud; Ergo si impleri potest, grauitè obligat; Sin hoc. Ergo quicumque voluntariè ante pascha semel communicauit, leuiter solùm delinquit, si itidem voluntariè, & absq; vllò impedimento Sac. Communionem tempore paschali omittat, quod est falsum, & contra communem DD.

Ad rationem in contrarium negatur consequentia ob rei disparitatem; nam dilatio prædicta in ipso iure concessa est; non autem anticipatio. Adhæc factâ dilatione ex rationabili causâ, non potest amplius satisfieri præcepto Communionis paschalis: at verò potest satisfieri post præuentionem, nempe si impedimentum, quod certò futurum putabatur, præter opinionem cesset, & optima se occasio ad satisfaciendum paschali Communioni offerat, vti posuimus in nostro casu.

LXXVI. *Rufa famula ita ab initio conuenit cum hero suo, vt præter victum elapso anno decem sibi floreni darentur. Post autem videtur sibi duris suis laboribus maximè opifitij, quod herus suus exercet, multò plus meruisse, certa interim, se aliâ viâ id acquirere non posse, quàm per occultam compensationem. Queritur. Vtrum Rufa occultam hanc compensationem facere possit?*

Videtur non posse. Tum quia iustum ipsi stipen.

stipendium est constitutum, ex communi scilicet usu & consuetudine eiusmodi personis constitui solitum. Tum quia herus nunquam consensit in stipendium maius, idèdque, ipso invito, clam aliquid in compensationem accipitur. Tum quia ancilla gratuita voluntate exhibuit maius obsequium, nõ coactè: absq; animo occultè compensationem faciendi.

Resp. 1. Rufam non posse quidquam eripere Domino, si vel stipendium accepit iustum, hoc est, quod siue lege, siue consuetudine eiusmodi personis in tali ministerio concedi solet: vel gratuito & absque animo compensandi durius obsequium exhibuit. Ita communis. Ratio prioris est, quia ultra iustum nihil debetur: posterioris, quia obsequio proprio donatio libera efficitur. Atque alterutrum horum plerumque de famulis, ancillis, operarijs, atque officialibus præsumendum, nec facilè ipsis à Confessario credendum, cùm isti homines semper ferè conquerantur, stipendium minus iustò sibi concedi, cùm tamen iustum detur, aut ipsi in hoc ultro non rogati consentiant. Resp. 2. Si Rufa alijs in rebus, quàm ab initio fuerat conuentum, fuerit occupata, debetur eidem augmentum mercedis iudicio prudentis æstimandum. Ita Palao *tr. 32. D. 1. pun. 6. §. 3. n. 9.* Nauarrum & Menochium secutus. Ratio est, quia illud obsequium est pretio æstimabile, ad

le, ad quod illa ex vi promissæ mercedis non adstringitur; vnde etiam Pædagogi certâ mercede conducti ad filios instruendos, in scholam ducendos &c. si alijs ministerijs occupantur, maius stipendium merentur. Respon. 3. Rufam non posse quidquam clam surripere, si debitam mercedem amicabili petitione, aut iudicis interpellatione absque sui graui iactura obtinere possit: secus, si moraliter hâc ratione obtinere nequeat. Ita ex communi Less. l. 2. de just. c. 12. n. 57. & 58. Ratio primæ partis est, quia nemini concessum est, officium iudicis vsurpare, nec jus sibi in propria causa dicere propter varia mala, quæ inde sequerentur. Ratio 2. partis est, quia in hoc casu occulta debiti compensatio est proprii juris defensio, & iniuriæ famulæ factæ propulsatio est reputanda.

Ad 1. & 3. in contrarium patet ex dictis. Ad 2. dicimus cum Vasq. 1. 2. D. 223. c. 2. n. 20. factis esse, vt herus debeat augmentum stipendij, quod applicauerit Rufam ad maiores labores in sui vtilitatem ferendos; vnde rationabiliter inuitus esse non potest, si mercedem debitam clam surripiat, aliâ viâ non acquirendam.

LXXVII. Rigobertus Confessarius frequenter imponit pœnitentias perpetuas, vt v. g. pœnitens diebus singulis vitæ suæ oret 3 aut 5. Pater & Ave. Queritur. Vtrum pœnitens hanc acceptare, vel acceptam exequi teneatur? Vi.

Videtur teneri. Tum quia *iuxta c. omnis
vtriusque sexus de pœnit. & remiss.* sicut ex in-
stitutione Sacramenti Pœnitentiæ est obliga-
tio confitendi peccata, ita etiam pœnitentiam
implendi. Tum quia est facilis & salutaris,
Tum quia sacri Canones iubent aliquos pro-
pter crimen in Monasterium detrudi, quæ
certè est pœnitentia perpetua. Tum quia pra-
xis est hæc multorum Confessariorum.

Resp. Pœnitentem non teneri vel acce-
ptare pœnitentiam perpetuam, vel accepta-
tam exequi. Ita supponere videntur omnes
Theologi, dum asserunt, pœnitentem teneri
ad pœnitentiam rationabilè & moderatam,
vt videre est apud Palao *Tr. 23. D. vnic. pun. 21.*
§ 4. n. 3. & §. 5. n. 16. Atqui pœnitentia per-
petua nec est rationabilis, nec moderata. Er-
go &c. Non est, inquam, rationabilis, quia
non est conformis integritati Sacramenti
procurandæ, cum semper differatur, propter
cuius tamen integritatis procuracionem im-
ponitur & suscipitur. Non est eadem etiam
moderata, quia omnis pœna, quæ semper du-
rat, communi hominum iudicio immodera-
tè durat & grauat; vnde prudenter Layman
l. 5. Tr. 6. c. 15. n. 11. censet, etiam non consul-
tum esse, vt rudibus & obliuiosis ac valde oc-
cupatis preces quotidianæ vnius anni aut
mensis imponantur.

Ad 1. in contrarium dicimus, de institutio-

ne Sacramenti esse pœnitentiam rationabilem & moderatam, qualis non est perpetua. *Ad 2.* Patet ex dictis. *Ad 3.* Non velle Canones, vt tales profiteantur in clauistro, sed vt opera pœnitentiæ ibidem per aliquod tempus peragant, vt bene aduertit Layman *lo. cit.* *Ad 4.* De praxi multorum Confessariorum mihi nihil constat. Ego quoties audio, alicui pœnitentiam esse impositam vel perpetuam, vel nimis productam, aut aliàs immoderatam, pronuncio illum ab eius executione liberum, & securum omnino esse iubeo; quod non tantum posse facere Confessarios, sed quoslibet alios viros doctos, imò & pœnitentes, si aliquâ doctrinâ aut iudicio polleant, tradit rectè Pallao *n. 16. cit.*

LXXVIII. *Romulus & Romula contrahere volunt, iamque primâ vice sunt in Ecclesia denunciati, inter quos occultum intercedere impedimentum, solus novit Romanus, qui tamen valdè dubitat, an prodere teneatur. Quæritur. Quid faciat?*

Videtur teneri denunciare impedimentum occultum. Ita Sanchez *L. 3. de Matr. D. 13. n. 2. & sequent.* Coninck *de Sacram. D. 27. n. 61.* Gaspar Hurtado *D. 5. de Matr. Diffic. 21. n. 75.* & alij. Tum quia quisque, quantum commodè potest, tenetur proximi peccatum impedire, continuam scilicet fornicationem. Tum quia tenetur quilibet obedire Superiori iuste

iustè præcipienti. Atqui Ecclesia præcipit, vt tales impedimenta apperiant. Ergo &c.

Resp. 1. Romanum obligari impedimentum manifestare Parocho vel ordinario, si Romulus & Romula malâ fide & cum peccato contrahant. Ita citati Authores, quorû rationes conuincunt, hanc delationem faciendam esse, quantumcunque impedimentum sit occultum, & quamuis Romanus secretò id intellexisset, imò iurando secretum promississet, Quia talis denunciatio necessaria est ad impediendum matrimonium, quod cum peccato aliàs contrahetur; & maior est ratio habenda salutis proximi, quàm famæ; nec iuramento potest se quisquam obligare, vt superiori ac naturali præcepto de fraterna correptione non obediat. *Caterùm* in hoc eventu Romulus & Romula priùs secretò sunt admonendi secundùm leges prædictæ fraternæ correptionis. Resp. 2. Non obligari eundem Romanum manifestare impedimentum, si Romulus & Romula bonâ fide contrahant, & ipse sciat ab his ignorari impedimentum, eò quod occultum sit, & probabiliter nunquam prodendum. Ita Basilius Pontius *de Matr. L. 3. c. 34. n. 5. & seq.* Ratio est, quod non appareat vlla causa, ob quam tale impedimentum deferendum sit. Nam imprimis contrahentes sunt ignari talis impedimenti; deinde hoc ipsum impedimentum ita est occultum, vt prudenter

prudenter putetur nunquam revelandum: pō-
stea nullum est periculum peccati, cū bonā
fide vtrinque contrahatur; & licet filij reipsā
illegitimi nascantur, tamen pro legitimis vbi-
que habebuntur, vtpote suscepti bonā coniu-
gum fide, & ex matrimonio in facie Ecclesie
contracto: demū nulla fit iniuria Sacramē-
to, cū ibi non sit Sacramentum.

*Atque ex his patet ad rationes in contrarium
allatas, quæ totæ stant pro prima parte respon-
sionis. Solū obstat contra eandem, quod
impedimentum absque testibus nō possit suf-
ficienter probari. At nemo tenetur deferre,
quod sufficienter probare non potest. Verū
etsi testimonium vnus tantū non satis sit,
vt matrimonium dissoluatur ex cap. licet de
testibus: at bene, vt id ipsum impediatur, ex
cap. super eo, de testibus; & licet non suffice-
ret, aperit tamen viam saltē Ordinario ad in-
quirendum & retrahendum contrahentes à
matrimonio vel monendo vel terrendo &c.*

*LXXIX. Rufus frequenter in gravia labi-
tur peccata, quæ tamen apud Confessarium ordina-
rium eluere erubescit, ne existimationis bonæ de-
trimentū patiatur. Vt ergo constanter huic bonus
appareat, prius apud ignotum Confessarium maiora
quæque scelera deponit, & tunc primū ad ordi-
narium redit, & de peccatillis quibusdam reum se
sistit. Queritur. Vtrum secunda hæc Confessio Rufi
apud ordinarium sit valida?*

Videtur

Videtur non esse. Ita Victoria de Confess. n. 196. & inclinatur Sylvest. V. Confessio 1. q. 6. quia Rufus hypocrisin & mendacium committit mortale, ideoque dolore requisito & proposito destituitur.

Resp. Confessionem alteram Rufi per se esse validam. Ita Suarez, Coninck, Henriquez, Lugo D. 16. de pœnit. n. 57. & alij communiter. Ratio est, quia hoc neque est hypocrisis; velle enim conseruare bonam famam apud Confessarium ordinarium, aut nullam, aut non grauem inordinationem continet; neque mendacium; quippe verissimum est à parte rei, cuius se accusat pœnitens: neque denique est contra integritatem Confessionis, cum vtraque verè sit integra. Dixi per se. Nam aliud esset, si Rufus hâc ratione maneret in mortali occasione peccandi, aut idèò circumiret, vt liberius peccaret, tunc enim grauitè delinqueret, & ob defectum attritionis Confessio foret nulla, vt rectè aduertunt Auctores citati.

LXXX. Rutilius Mercatoris filius in domo paterna multum patri suâ lucratur industria, alijs fratribus interea otiosis, vel ad studia incumbentibus. Quare arbitratur ille licitū sibi esse, aliquam pecunie quantitatem clam patre sublegere, quam in ludos, potationes &c. insumat. Quæritur. Si quid Rutilius in domo paterna lucretur, non principaliter ex arte vel industria sua, sed ex rebus & bonis

bonis paternis, utrum ad ipsum quoque pars lucri proportionē adhibita industriae pertinere debeat?

Videtur nihil ad ipsum pertinere. Ita Syluester V. *peculium* l. 1. q. 12. Molina Tr. 2. D. 761. Layman L. 3. Tr. 4. c. 8. n. 6. & plerique alij. Tum quia filius ex gratitudine & pietate erga patrem tales operas veluti obsequia præstare tenetur; unde non facilè aliquis reperitur filius, qui ob talia opera à patre mercedem exigere audeat: aut si exigat, non illico à patre repellatur. Tum quia jura indistinctè aiunt, quod filius ex re siue substantia patris acquirat, inter profectitia bona numerari, & patri acquiri, ut videre est Inst. per quas person. nobis acquiratur. §. 1.

Resp. Rutilium aliquod à patre salarium siue mercedē exigere posse, ad eoque aliquid lucri ex bonis paternis facti ad ipsum pertinere. Ita post Bartolum Nauarr. c. 17. n. 144. Lopez part. 2. instruct. 6. 21. Lessius l. 2. c. 12. n. 81. & alij. Ratio est, quia cum lucrum non tantum ex bonis patris, sed etiam ex filij industria proueniat, idcirco partim inter profectitia, partim verò inter aduentitia bona numerandum esse videtur. Quare pater in conscientia tenetur, filio industriam suam ex bonis paternis lucranti pendere, quantum extraneo famulo dare deberet, dummodo filius eiusmodi mercedem petat, & patri ex gratitudine non condonet. Quod si autem filius ex metu reueren-

reuerentiali petere non audeat, probè sciens, repulsam se passurum, tunc consequenter ait Lessius, posse eum clam tantundem accipere. Atque huic sententiæ Confessarius in praxi conformare se poterit, ita quidem, vt imprimis hortetur filium, ne tali licentiâ abutatur, sed quàm fieri potest rarissimè vtatur. Deinde verò vt eum non compellat ad restitutionem, si id, quod clam accepit, iustæ mercedis æstimationem non excedat, præsertim si pater erga illum durus sit, & ipsi optimè merito & negotiatori valde vtili nihil aut parùm concedat ad honestas & statui eius conuenientes recreationes.

Ad 1. in contrarium dicimus, Rutilium ex gratitudine quidem posse: nullo tamen iure teneri seruire patri sine stipendio, nisi pater egeat, vel nisi alij filij etiam lucrentur patri; nulla enim æquitas dicitur, inquit Lessius loc. cit. vt ipse teneatur sine stipendio laborare, alijs otiantibus. Atque in hunc sensum intelligenda iura in 2. argumento adducta, quidquid verbo tenus præseferant.

LXXXI. Samuel Confessarius in quad. ciuitate subinde ex duobus coniugibus, vel fratribus, vel sororibus, vel famulis, vel socijs &c. qui ambo ipsi confitentur, vnum à vitæ morumque innocentia mirè laudat: alterum verò tacitè præterit illaudatū, cum par sit occasio vtrumque laudandi. Interdum etiam fatetur, bonam se pœnitentiam

Z

certa

certa personæ imposuisse. Queritur. An saluo sigillo hoc faciat?

Videtur non posse prius facere; quia inde potest sumi aliqua suspicio contra illum alterum; at bene posterius; quia nullum hinc revelatur peccatum.

Resp. 1. Cum P. Dicastillo *de Penit. D. 12. n. 98.* ordinariè ex duobus confessionis filijs ita vnum commendari, & alterum illaudatum relinqui à Confessario non posse, quin suspicio contra illum alterum moueatur, & exinde Confessio huic eidem odiosa reddatur, adeoque sigillum frangatur: si tamen virtus & sanctitas eximia vnus ita se prodar, vt nemo prudens cognoscat eum, quin simul excessum in illo supra alterum intelligat, tunc particularem illam laudationem sigillo non præiudicare; quia verò rarò valde hoc contingit, rarissimos quoq; esse oportere Confessarios in tali immodicâ commendatione vnus præ alio, sapienter monent Authores.

Resp. 2. Non posse Samuelem dicere saluo sigillo certæ & determinatæ personæ bonam (h. e. bene magnâ & acerbam) se pœnitentiam imposuisse. Ita Malderus *Tr. de sigillo c. 12.* Nam talis pœnitentia communiter nõ solet imponi pro leuibus peccatis. Ergo indirectè saltem grauia peccata illius personæ fuerunt detecta, ex quo ipsi confessio fieri potuit odiosa.

Atque

Atque ex his patet ad argumenta in contrarium.

LXXXII. Serapia malefama mulier, dum peractâ Confessione interrogatur, num de enarratis peccatis doleat, ait, dolere se, quod non doleat, quo intellecto absoluitur tanquam sufficienter attrita. Queritur. An rectè?

Viderur bene absolui. Ita Palludanus in 4. Dist. 17. q. 11. art. 5. Sà V. Contritio, & nonnulli: quia in ea attritione virtualiter continetur dolor peccatorum.

R. Serapiam malè absolui, si præcisè doleat, quod non doleat. Ita Henriquez, Vasquez, Bonac. Filliuc, Tr. 7. c. 6. q. 2. & alij communiter. Ratio desumitur ex Sacris Concilijs. Nam Eugenius IV. in florentino, & Trident. Sess. 14. c. 14. & alibi docent, necessariam esse Pœnitentiam, per quam peccator Dei offensionem, & peccata præterita detestetur. Atqui dolor Serapiæ non est de offensione DEI, & peccatis commissis, sed solùm de carentia doloris, cum quo dolore absolutè affectus ad peccata stare potest. Ergo talis dolor non sufficit, nec disponit sufficienter Serapiam ad absolutionem. Dixi, si præcisè doleat &c. non enim negandum videtur, cum actu, quo quis dolet, se non dolere de peccatis, plerumque coniunctum esse dolorem de peccatis, & hoc rationabiliter præsumi à Confessario posse; nam dolor de carentia attritionis indicium

est voluntatis desiderantis attritionem, quâ voluntate positâ, nihil amplius obstat, quo minus ad eam tanquam actum imperantem sequatur dolor sufficiens de peccatis & offensa diuina, saltem tanquam de obiecto materiali.

Atq; ex his patet ad rationem in oppositum.

LXXXIII. *Seraphinus adolescens magno affectu fertur erga sac. Ordinem Fratrum Minorum S. Francisci, inque eum suscipi saepe & ardentè petit, sed semper fert repulsam absque vlla spe. Statuit ergo in seculo, quantum potest, ad morem illorum Religiosorum viuere, ideòque inter alia vouet DEO paupertatem aequè strictam, atque obseruant Minorita, abiectiõnem scil. omniũ rerum externarum & dominij in easdem. Queritur. Vtrum Seraphinus habeat dominium in res uendicando acq̃uistas, & ipso vsu consumptibiles?*

Videtur omnino habere. Ita Bartolus, Syluester, Turrecremata, Sarmientus & alij apud Thom. Sanchez L. 7. in decalog. c. 18. n. 4. existimantes, dominium ab vsu huiusmodi rerum non esse separabile, quod probant. Tum auctoritate Ioannis Papæ xxii. in extrauag. ad Conditorem apertè id asserentis. Tum quia vsus est jus vtendi re alienâ, saluâ eius substantiâ. Sed ista non saluatur in rebus vsu consumptibilibus. Ergo &c. Tum quia si vsus pecuniæ separati potest à dominio, poterit alicui vendi vsus, retento dominio; hoc autem dici non potest ed, quod sic vsura esset licita,

cita, cuius malitiam inde colligunt Doctores, quod usus pecuniæ non habeat distinctum valorem ab ipsa pecunia. Adhæc si etiam dominium ab usu prædictarum rerum esset separabile, respectu tamẽ Seraphini nõ foret; siquidẽ extra illũ nullibi existeret: dominium autem rei in aère esse nõ posse, sed necessariò esse debere penes aliquem, receptum habet Iuristarũ axioma; vnde istud respectu Minoritarũ dicitur esse penes Sedem Apostolicam, ad quam Summi Pontifices illud post Ioanẽm XXII. revocârunt, quod de Seraphino dici non posse, clarum est.

Resp. Seraphinum non tam vi voti simplicis (quo non fit inhabilis ad dominium) quàm voluntatis suæ liberæ, quã voto suo se conformans omne à se rerum ius remouet, nõ habere vllum dominium in res etiam usu cõsumptibiles, quas mendicando acquirit, perinde vt nullum habent Fratres Minoritæ. Ratio est, quia dominium in eiusmodi rebus est separabile ab usu earundem. Ergo cum Seraphinus omni omnino dominio se abdicare intenderit ad eum prorsus modum, quo profitentur Minoritæ omni se rerum dominio exutos, etiam istarum se rerum dominio spoliavit. Consequentia patet. Probatur Antec. 1. auctoritate Summorum Pontificum Nicolai III. Clementis V. Gregorij IX. & aliorum apud Card. de Lugo *de Iust. D. 2. n. 43.* ex quibus

bus plerique hodie Theologi & Iuristæ in rem præsentem bene advertunt, vsum prædictarum rerum esse duplicem *irreuocabilem*, & *reuocabilem*. Prior est ius seu potestas liberè vten- di illis rebus independenter ab alterius volun- tate. Posterior dicitur, qui ex voluntate con- cedentis vel alterius ita dependet, vt pro ar- bitrio illius reuocari possit absq; iniuria Vsu- arij; atque de hoc in præsentiarum loquimur. Vnde responsio P. 2. ratione. Dominiū est ius in re absolutū & stabile ad omnem eius vsum lege non prohibitum. Sed vsus reuocabilis non involuit aut dependet à tali iure, vt pa- ret. Ergo nec à dominio tali. Ergo hoc est separabile ab illo, vt reuera separârunt fideles primitiæ Ecclesiæ, qui Actor. 2. *nihil habe- bant proprium, sed omnia erant communia*, adeo- que nec earum rerum, quibus vtebâtur, erant domini.

Ad 1. in contrarium dicimus cū Card. Bellar- mino l. 4. de Pontifice. c. 14. Suarez tom. 2. in 3. part. D. 28. s. 2. Less. 2. de Iust. c. 3. n. 38. & alijs, Ioannem Pontificem in hoc errasse, non vt Pontificem, sed vt priuatum Doctorem, cum id definire non intenderit. Ad 2. definitionem hanc vsus intelligendam esse de vsu irrevoca- bili & independenti, qui in rebus vsu con- sumptibilibus non separatur à dominio: secus est de vsu reuocabili & dependenti, quem ha- bet Seraphinus. Ad 3. negando sequelam, quia

quia talis venditio debet esse contractus ex vtraque parte onerosus, qualis non esset iste ex parte dantis, cum vsus sit continuò reuocabilis, vt rectè Lugo *loc. cit. n. 48.* Si tamen onus aliquod vtrinque intercederet, difficulter improbaretur etiam talis venditio, vt insinuat Sanchez *loc. cit. n. 22.* quamuis benè moneat Lessius *loc. cit. n. 37.* æstimationem ac venditionem solius dominij aut vsûs nec esse, nec debere esse in praxi propter varias fraudes intercurfuras. *Ad id,* quod fuit additum de loco & subiecto dominij, si istud per Seraphinum separaretur ab vsu, dicimus, illud remansurum penes offerentes, qui vtique accommodare se volent piæ Seraphini accipientis voluntati. Quod si tamen aliqui offerentes nollent retinere dominium, haberent se res oblatae tanquam bona derelicta, & consequenter à quolibet tunc accipi & vsurpari possent absq; furto. *Non obstat* axioma allatû; hoc quippe verum tantum est, quando res ponitur esse in dominio alterius: secus si ponatur tanquam res derelicta, quæ fit primò occupantis, si eo animo occupet, vt dominium illius acquirat.

LXXXIV. *Sergius dum res lustrat suas, incidit in vas aliquod argenteum magni pretij, de quo dubitat, num ad se potius, quàm ad Sergilium affinem suum spectet, & quidem videtur ipsi magis*

ad istum spectare. *Quæritur. Quid hîc faciat Sergius, an vas istud præscribere possit?*

Videtur Sergium non posse vas istud argenteum præscribere. Nam ex comuni Doctorum, qui dubitat, an res sua sit, an alterius, iniquè agit, eam sibi vendicando, cum antequam possideat, non sit melior conditio ipsius, quàm alterius; quod maximè verum, si post factam inquisitionem in eam magis propendeat partem, quod sit aliena, vt docent Sanchez *lib. 2. de Matr. Diss. 4. n. 19.* Valent. Coninck & plures alij, quia tunc non est par ratio huius, & illius, ad quem res spectare putatur, sed maiores rationes stant pro illo altero, quàm pro isto.

Resp. 1. Sergium cum hoc dubio præscriptionem inchoare quidem non posse: at bene inchoatam bonâ fide continuare. Ita ex communi Layman *l. 3. tr. 1. c. 8. n. 10.* Ratio prioris est. Quia in dubio fauendum est reo potius, quàm actori; vnde actore non probante reus absolvitur. Atqui volens inchoare possessionem talis vasis gerit munus actoris; quippe vult deturbare à possessione eum, de quo dubitat, nū sit legitimus possessor. Ergo nisi positivè & sufficienter probet, rem non esse illius (vti Sergius in proposito casu non sufficienter probat, hoc ipsò, quia dubitat) debet reus absolui, & in meliori conditione possessionis relinqui.

Ratio

Ratio posterioris est. Quiaposito, quod quis hactenus fuerit possessor bonæ fidei, melior est ipsius conditio, quamdiu non sufficienter probetur, rem non esse ipsius, ut habetur *ex c. si Virgo. 34. q. 2.* Atqui Sergius dubitat primum post possessionem ritè iam inchoatam, & usque huc prudenter iudicavit, vas istud esse suum, nec aliud sufficienter probatur. Ergo melior est conditio ipsius tanquam possidentis. Ergo continuare præscriptionem potest, modo interim moralem diligentiam adhibeat veritatis indagandæ. Resp. 2. Sergium, etiamsi post factam inquisitionem magis eò propendeat, quod vas illud argenteum sit alienum, nihilominus præscribere ac retinere id posse. Ita Palao *de Conscient. D. 3. pun. 2. n. 11.* post Vasquez, Salas & alios. Ratio est, quia titulus possessionis præponderat omnibus rationibus non conuincantibus, hoc est, quæ nõ moraliter te certum reddunt, rem esse alienam. Ergo sufficit, quod Sergius adhuc probabiliter credat, vas istud esse suum, ut maneat possessor bonæ fidei.

Atque ex his simul patet ad argumenta in contrarium. Nam primum probat solum, præscriptionem inchoari cum tali dubio non posse. Alterum verò ipse Sanchez advertit debile; unde *l. 1. in Decalog. c. 10. n. 9.* sententiam suam mutauit, & contrariam asseruit.

LXXXV. Sigefridus Comes Eccles. Collegiata ad

Zs

S. Adel-

S. Adelbertū in ciuitate sua mille florenos testamento reliquit Canonicis illius Ecclesie distribuendos pro cuiusque dignitate ac merito; quam tamen rationem distributor non obseruat, affectum suum potius, quàm cuiusque dignitatem ac meritum attendens. Queritur. Quale peccatum iniqua hęc distributione committatur, & contra quam iustitiam?

Videtur duplex committi peccatum in confessione explicandum contra vtramque iustitiam, Distributivam scilicet & Commutativam. Ita S. Thom. 2. 2. Q. 62. art. 1. ad 3. & nonnulli. Quia hęc interuenit proportio tã geometrica, quæ est differentia Iustitiæ Distributiue; quàm arithmetica, quæ est differentia Iustitiæ Commutatiue respiciens conditionem rei alterius prior quidem, quatenus pecunia illa est bonum communitalis singulis huius membri pro cuiusque dignitate ac merito distribuendum: posterior verò quatenus eadem pecunia est bonum quoddam ex voluntate testatoris singulis iam suo modo appropriatum.

Resp. In Proposito casu vnum committi peccatum in confessione explicandum, non quidem contra Iustitiam Distributivam, vt vult cum aliquibus Tanner Tom. 3. Diss. 4. Q. 6. n. 16. propter interuenientem proportionem Arithmeticam, non Geometricam in distributione seruandam: sed contra Iustitiam Commutativam, vt cum alijs meliùs Card. de Lugo

Lugo *de iust. Disp. 1. n. 49.* Quia hîc sola violatur Iustitia Commutatiua; quippe mera species distributionis apparet: reipsâ autem vera est solutio; nam Iustitia distributiua habetur tantum in superiore administrationem bonorum communium habente, ad quem spectat, dare & applicare singulis pro cuiusque merito ac dignitate, per quam applicationem & distributionem dat singulis aliquid, quod antea non erat sub eorum dominio, & ad quod nō habebant ius strictum. At in casu nostro distributor non est Superior habens administrationem bonorum, sed est quasi œconomus colligens pecuniam illam, ex qua deinde non tam distribuit, quàm soluit singulis, ad quod ex voluntate Testatoris ius strictum habent quasi Legatarij. Vnde si non solvatur iuxta debitam mensuram, remanet obligatio restituendi, quia carent re suâ, quæ obligatio non remaneret, si peccatum fuisset contra solam Iustitiam distributiua, quia ex hac præcisè nemo caruisset re suâ, cum ista nullius in particulari fuerit, sed totius Communitatis.

Atque ex his patet etiam ad rationes in contrarium, quibus solum addo, cum ex communi Authorum obiectum formale Iustitiæ non sit æqualitas rerû, quæ comutantur, sed æqualitas inter ius vnius & debitum alterius, differentiam essentialem vtriusque iustitiæ non esse desumendam ex diversa proportionem siue
æqua-

æqualitate rerum aut personarum: sed ex diversa ratione debiti ac iuris, quod rigorosum ac proprium supponit Iustitia Commutativa solùm: non Distributiva; vnde illa tantùm, non hæc violata obligat ad restitutionem, vt pluribus docent Suarez *in opusc. de Iust. DEI sect. 3.* Arriaga *1. part. Theolog. D. 31. n. 71.* Dedicastillo *l. 2. de Iustit. tr. 2. D. 8. dubit. 3.* & alij. S. Thomas supra allegatus non loquitur de hoc determinato casu, sed vult solùm, Iustitiam Distributivam violatam importare restitutionem, quando concurrit cum Commutativa, quod non est contra doctrinam nostram.

LXXXVI. *Tharastius homo parùm deuotus vix vnquã diebus festis audit integrum Sacrum. Nam interdum venit primùm ad Offertorium: interdum, si ab initio adsuit, ante Canonem iterum exit, & post peractam iam vtramq; Consecrationem redit; aut si manet tam diu, saltem ante Communionem discedit. Queritur. An satisfaciat præcepto Ecclesie?*

Videtur non satisfacere, sed peccare mortaliter. Quia quâlibet vice notabilem partem negligit in Sacro contra huius integritatem præceptam *c. omnes fideles. c. Missas de Consecr. dist. 1.* Quod absentia ab initio Sacri vsque ad Offertorium sit mortalis, docent Suarez *Tom. 3. de Sacram. D. 88. sect. 2.* Azor, Facundez, & plures apud hos relati. Idem de absentia tempore

pore vtriusque Consecrationis tenet Marchantius *in Resolut. Pastor. de Sacram. T. 4, c. 6 q. 4.* Quia Consecratio est essentialis Sacrificio. Et de discessu ante Communionem peractam. Coninck *q. 83. art. 6. n. 285.* Quia Communio saltem ad integritatem sacrificij spectat.

Resp. Tharadium nullâ prædictarum absentiarum peccare mortaliter, ad eòq; quavis illarum existente nihilominus satisfacere præcepto Missæ audiendæ. Ita de absentia ab introitu usque ad offertorium docent Cardinalis de Lugo *de Euch. D. 22. n. 3.* Henriquez *L. 9. c. 25. n. 7.* & alij. Quia non est necessarium audire Euangelium proprium Sacri, sicut nec Missam proprii diei festi, sed sufficit quamcunque audire; imò Layman *l. 4. rr. 7. n. 3.* refert, Amalarium *l. 3. de Eccles. offic. c. 36.* significare, non esse grauis culpæ damnandos, qui ab Offertorio usque ad Benedictionem intersint, quia scil. omissio hæc non videtur attingere grauitatem ad constituendum peccatum mortale; si principalia in Missæ officio sint attentè audita. Idem de absentia tempore vtriusque consecrationis tradit Hurtadus *D. 5. de Sacrif. Missæ. diffic. 1.* Quia non cõuenit inter Authores, an essentia Sacrificij consistat in Consecratione vel Communione, vt fatetur Lugo *lo. cit. n. 4.* Hoc apud omnes certum, ab incipiente consecratione usque ad finitam Communionem ob dignitatem rei breuiorem

breuiorem absentiam esse notabilem, quàm in reliquis Missæ partibus; vnde Hurtadus *lo. cit.* ait, omissionem Missæ à consecratione incipiente vsque ad Pater noster recitatum esse mortalem. Quare Rusticani à mortali excusari non possunt, quando diebus festis peractâ deuotione mox è templo se proripiunt, nisi huius aliam iustâ causam habeant, quàm meram consuetudinem, cui semper reclamauit Authoritas Ecclesiastica. Demùm de abitu ante Communionem id ipsum sentit Layman *lo. cit.* vbi ex Suarez vult, propter talem breuiorem absentiam etiam circa Communionem non esse hominibus scrupulum injiciendum, propterea quòd præceptum de audiendo Sacro moraliter interpretari conueniat. *Atque ex his patet ad Fundamenta contrariarum opinionum.*

LXXXVII. *Theodemirus aulicus frequenter mentionem facit apud Principem Felicis amici sui, & semper huius leue aliquod delictum subinde verum, subinde falsum immiscet. Queritur. Vtrum Theodemirus per frequentatas veniales detractiones peccare possit mortaliter, tenerique ad restitutionem Felici faciendam?*

Videtur non sic posse. Tum quia ex communi Theologorum peccata venialia nunquã coalescunt in mortale. Tum quia non est eadem ratio detractionum leuium, ac furtorum minorum; aliàs qui pluribus detraxisset venialiter,

nialiter, peccasset tandē mortaliter, sicut qui pluribus furatus est modicè, tandem peccatū mortale commisit, quod nemo concedet.

Resp. Theodemirum per iteratas has detractiones posse peccare mortaliter, & teneri Felici ad restitutionem. Ita Eminentiss. Cardin. Ioannes de Lugo *Tom. de Iust. D. 16. n. 46.* & licet alij hanc quæstionem non moueant, revera tamen eam supponunt. Ratio fundamentalis est. Quando fieri potest grauis famæ læsio, tunc per detractionem peccari potest mortaliter. Atqui per plures leues detractiones potest fieri grauis famæ læsio. Ergo &c. Maior patet, cum in detractione peccatum mortale per nihil aliud committatur, quàm per grauem famæ læsionem. Min. vt itidem appareat, ponamus, Theodemirum omnes leues detractiones simul coram Principe facere, numquid fama & existimatio Felicis grauem inde iacturam pati poterit? Ergo hoc ipsum contingere potest, si interpolatim fiant, si quidem facilè singulæ in mente Principis vniuntur, vt tandem haud immeritò exiguam de Felice concipiat opinionem, quasi ex varijs auditis homo sit imprudens, ignavus, aulæ & rebus maioribus peragendis parùm aptus &c. Confirmatur. Si Theodemirus de viro graui diceret alicui, eum esse mendacem, id est, crebrò mentiri, peccaret mortaliter sub onere restitutionis, vt docent

Petrus

Petrus Nauarr. L. 2. c. 4. part. 2. n. 312. Rebel-
lus L. 4. q. 2. Molin. Tom. 5. D. 26. n. 4. Les-
sius L. 2. c. 11. dubit. 3. & plures alij, cùm no-
tabiliter æstimationem talis viri imminueret;
cur ergo non possit peccare mortaliter, si fre-
quenter leues detractiões Felici apud Princi-
pem faciat? aut non potest inde quoque no-
tabiliter imminui ipsius fama & æstimatio?

Ad 1. in contrarium dicimus, veniales detra-
ctiones non fieri peccatum mortale, sed abla-
tionem famæ vltimam, quæ aliàs itidem mo-
dica venialis foret, ratione præcedentium de-
terminari ad læsionem famæ grauem, perin-
de, vt in modicis furtis diximus in Cent. 1.
Cap. 32. Vnde patet Ad 2. esse eandem ratio-
nem inter furti modica, & detractiões leues
frequentatas, etsi non in omni casu, velut in
allata instantia, idque idè, quod Domini ali-
quando quoad furti sint grauius & rationa-
biliter inuiti ob periculum, ne multi hoc mo-
do furandi ditari velint, quod periculum mo-
raliter cessat in detractiõibus leuibis apud
diuersos in re diuersa factis. vt rectè Cardin.
Lo. Cit. n. 52.

LXXXVIII. *Theodorus miles progressus fue-*
rat ad bellum iniustum: postea dum in castris mo-
ratur, facti eum poenitet, firmumque concipit pro-
positum, nullum prorsus damnum hosti inferendū.
Dubitatur autem, & queritur à Confessario, si hostis
eum adoriatur, an defendere se, & si necesse sit, il-
lum

Tum praeueniendo occidere ausit. Queritur. Quid ipsi Confessarius dicat?

Videtur Theodorum, si ob sui defensionem hostem aggressorem occidat, iniuriam ei inferre, adeòq; ei dicendam à Confessario, hoc facere ipsum non posse. Tum quia ex communi Theolog. qui alterius juri resistit, is iniuriam eidem infert. Atqui hostis aggressor jus occidendi habet. Ergo si Theodorus, qui nocens est, se ipsi opponat, eumque praeueniendo occidat, iniuriam illi infert. Tum quia ex communi quoque DD. nunquam licitum est, publicæ potestati, dum officio suo legitimè fungitur, resistere. Sed aggressor in casu nostro est publicæ potestatis minister, officioque suo legitimè fungitur. Ergo nefas est, ei resistere. Tum quia communiter iterum docent AA. fieri non posse, vt bellum ex vtraque parte iustum (per se ac formaliter) detur. Si autem Theodorus nocens posset se contra aggressorem defendere, eumque occidere, tunc bellum vtrinque sic foret iustum. Ergo &c. Propter hæc in casu isto frequentissimo anceps hæret P. Molina *de just. Tom. 4. Tr. 3. D. 15. n. 5.* circa eius resolutionem.

Resp. Dicendum Theodoro à Confessario, quòd se defendere possit contra aggressorem, & illum etiam praeueniendo occidere. Ita Sotus *de justitia. L. 5. q. 1. art. 7.* Azor *in 3. part. L. 2. c. 1. q. 5.* & nonnulli. Ratio est, quia

Aa

quia

quia tunc Dux belli per se & absolutè non habet jurisdictionem in exercitum partis aduersæ, vt eos pro libitu velut mortis reos condemnare possit omni defensionis potestate illis sublatâ, sed tantùm per accidens ob necessitatem & in defectum alterius iudicis siue Superioris habet jus se vindicandi ab hostibus, quatenus iniuriâ affectus fuit. Hanc autem potestatem ius gentium vniuersim ita videtur interpretari, vt hostes nocentes interim retineant facultatem se defendendi, dummodo parati sint, de cætero nihil nocenti asferre. Quocirca monent DD. cum primùm hostes, qui nocentes sunt, & damnum intulerunt, paratos se ostendunt satisfacere, ab armis & violentia cessandum esse.

Ad 1. & 2. in contrarium negatur Minor, postquam enim Theodorus animum nocendi posuit, & id quo potuit modo monendo, rogando &c: ostendit hosti, non amplius iste habet jus occidendi illum, nec publicæ potestatis est minister suo legitimè fungens officio. *Ad 3. Principem quidem Theodori non gerere bellum iustum, ipsam autem Theodorum iure tueri se,* postquam animum nocendi exiit, & aggressorem etiam monuit, vt desisteret. Addi potest, dictum illud tantùm verum esse de bello vtrinque offensiuo, non autem de bello, quod ex altera parte solum est defensiuum.

LXXXIX. *Timotheus Episcopus Germanie rogatus demisse, vt proximo Ordinationis tempore quibusdam Ordinandis simul ac eodem die Subdiaconatum & Quatuor Minores conferre dignaretur. Respondit fieri id non posse. Cui cum opponeretur contraria Germanie consuetudo, addidit, in sua Diocesi consuetudinem talem nunquam fuisse. Queritur, Vtrum Timotheus seclusa etiam Germanie consuetudine (cui accommodare se vtrique valuisset) Quatuor Minores & Subdiaconatum iisdem Ordinandis simul eodem die conferre potuisset?*

Videtur non potuisse. Ita Reginaldus in *praxi Tom. 2. L. 20. c. 5. n. 270. Layman L. 5. Tr. 9. c. 8. n. 7. & plures, quos citat & sequitur Sanchez L. 7. Consil. Moral. c. 1. Dub. 53. n. 2. Mouentur tum auctoritate s. 2. de eo, qui furtiue Ordines accepit, & Tridentini Sess. 23. c. 13. tum consuetudine Ecclesie talis vim legis obtinente.*

Resp. Timotheum potuisse. Ita P. Vasquez in 3. part. D. Thome. tom. 3. D. 246. c. 52 n. 47. & 48. Gaspar Hurtadus de Sacram. Ordinis difficult. 23. Palao Tom. 4. Tr. 27. pun. 13. n. 5. & plures apud hos allegati. Ratio est, quia nullus extat textus juris Canonici id interdicens; solum enim duos Ordines sacros siue Maiores eodem die iisdem conferre prohibetur. Cum ergo sola interualla temporum seu interstitia in Ordinum Susceptione ser-

uanda obstant, & hæc arbitrio Episcopi remittantur à Tridentino *sess. 23. c. 11.* nihil omnino vetat, quò minùs Timotheus abstrahendo etiam à consuetudine Germaniæ Minores Ordines & Subdiaconatum eodem die conferre iisdem possit, & ita sæpè factum esse in Hispania, testatur Palao *lo. cit.* & ait Vasquez, se aliquos vidisse Episcopos idipsum factitasse.

Ad 1. in contrarium dicimus cum cit. Doctoribus *in cit. cap. 2.* puniri solùm vt suspensum, qui susceptis Minoribus postea furtiuè & contra mandatum Episcopi Subdiaconatum eodem die accepit. Ex quo minimè sequitur, Episcopum non posse licitè conferre iisdem Ordines Minores & Subdiaconatum eodem die: aut sic ab eodem volente ordinatos suspendi. *Ad 2.* Tridentinum *sess. 23. c. 13. & c. dilectus, de tempore Ordinationis* loquitur solùm de duobus Ordinibus sacris, seu Majoribus. Ex quo iterum non sequitur, Minores & Subdiaconatum iisdem conferri eodem die non posse. *Ad 3.* Talem consuetudinem siue in Germania siue in alio regno non esse introductam, vt vim legis habeat, quod nominatim testatur P. Præpositus *in 3. part. quest. vni. de Sacram. Ordinis. dubit. 15. n. 151.*

XC. Timoleon Princeps secularis & Catholicus in ditioe sua Clericos in Minoribus constitutos prorsus æquiparat Laicis in rebus ac nego-

zhs civilibus, ratus eos nō gaudere privilegij Clericorum in Maioribus constitutorum, cum tamen illi requisita Concilij Tridentini obseruent. *Quæritur.* Rectēne faciat Timoleon?

Videtur benefacere. Ita Pereira de manu Regia P. 2. c. 33. n. 2. relatus apud Dianam. P. 4. Tr. 1. Ref. 20. Mouetur. Tum quia passim ita consuetudine est receptum. Tum quia Ordines Minores nō sunt sacramenta, vt docent Magister, Durandus, Nauarrus, Mich. de Medina, & alij, quos sequitur Vasquez D. 2. 37. cap. 2. Cur ergo eandem immunitatem conferāt, quā Ordines Maiores, qui ex omnium Doctorum sententia sunt sacramenta.

Resp. Timoleonem malè facere contra immunitatem Ecclesiasticam. Ita ex communi aliorum DD. Suarez l. 4. contra Regem Angliæ c. 26. n. 3. Probatur. Tum ex c. 2. de foro compet. & c. cum non ab homine, de iudicijs. Tum quia Concilium Tridentinum sess. 23. c. 6. absolutè & absque vlla distinctione asserit, prædictos clericos, si nonnulla obseruent requisita, gaudere privilegio fori. Ergo non solum in criminalibus, sed etiam in civilibus; imò etiam si non obseruent ea, quæ Tridentinum requirit, nihilominus gaudent privilegio Canonis, & probabiliter exemptione gabellarum: vt docent Molina Tom. 3. Tr. 2. D. 270. n. 5. Lessius l. 2. c. 33. dub. 5. n. 38. & alij.

Ad 1. in contrarium dicimus cum Peregrino

de immunit. Eccles. c. 2. n. 24. omnes consue-
tudes trahendi Clericos etiam in causis ci-
uilibus ad Magistratum Laicum à Tridenti-
no & alijs iuribus reprobatas esse, nisi con-
sensum & tolerantiam approbatiuam Summi
Pontificis sibi habeant adiunctam. Ad 2. Ra-
tionem Sacramenti impertinenter hîc addu-
ci, cum non pauci absque vlllo sacro Ordine
gaudeant immunitate Ecclesiasticâ; sunt eti-
am, qui nec in Episcopatu, nec in Diaconatu
& maximè Subdiaconatu Sacramentû agno-
scant, nemo tamen idcirco Subdiaconum po-
testati Sæcularium subijciet. Cæterùm etiam
Minores quatuor Ordines scil. Acolythi, Ex-
orcistæ, Lectoris, & Ostiarij esse Sacramen-
ta, cõmunior sententia docet apud S. Thom.
3. part 9. 22. art. 2. Card. Bellarm. de Sac. Or-
dinis. c. 6. 7. & 8. Layman l. 5. Tr. 9. c. 4. circa
finem, & alios. Non obstat, varietatem fuisse
in Ecclesia in prædictorum Ordinum enume-
ratione. Nam factum est hoc, quia non satis
explorata erat eorû institutio, semper tamen
ab initio Ecclesiæ non solùm officia horum
Ordinum, sed etiam eorum nomina cognita
fuerunt, vt expressè testatur Tridentinum sess.
23. c. 2. indicans, à Christo Domino institu-
tionem illorum dimanasse, tametsi non fuerit
eorumdem distinctio cognita.

XCI. Tetradius in Iubilæo anni 1656. à die 22.
Octob. vsq; ad 19. Nouemb. ieiunauit in perui-
gilio

SS. Apo

SS. Apostolorum Simonis & Iudæ, quod erat intrâ prædictum jubilæi tempus, nihil tamen de eodens lucrando tunc cogitavit; & licet cætera requisita sedulò postea peregerit, jeiunium tamen non iteravit. *Quæritur.* An prius jeiunium specialiter non intentum pro jubilæo valuerit ad idem lucrandum?

Videtur, non valuisse. Ita Suarez. *to. 4. in 3. part. disp. 52. s. 6.* Layman *l. 5. tr. 7. c. 6. dub. 2.* Palao *tr. 24. de Indulg. disp. vnica. pu. 9. n. 8.* & plures alij, talem saltem intentionem virtua-lem requirentes, quæ ex formali præcedenti perseveret. Probat. Tum quia Indulgentiarum actus est iurisdictionis voluntariæ, non coactivæ. Ergo exerceri non potest, nisi involentes. Tum quia est quædam donatio, ut probat Layman *l. cit. c. 2. n. 6. ex l. 2. ff. de officio Procons. iunctâ glossâ V. Contentiosam.* Tum quia aliàs lucraretur aliquis Indulgentias, etiamsi nesciret, has se habere, & lucrari posse, modò requisitum opus præstaret. Tum denique quia Tetradij ieiuniû aliunde etiam fuit debitum, nempe ex præcepto Ecclesiastico, ad cuius impletionem quoque fuit directum.

Resp. Valuisse prædictum ieiunium ad lucrandum Iubilæum, etiamsi Tetradius nihil de hoc cogitârit, aut etiam esse Iubilæum sciverit, dum ieiunebat. Ita Salas *Dis. 17. de leg. 6. s. Card. Lugo Tomo de Pœnit. D. 27. num. 8011*

Dicastillo *ibid.* *tr.* 9. *D.* 22. *num.* 173. & plures apud hos relati. Ratio est. Tū quia regulariter quilibet Christianus efficiendo opus bonū vult, vt sibi illud profit, quantum potest, eo ipso quod id faciat, vt profit. Tum quia non est credibile, Summū Pontificem in lucrante Indulgentias requirere intentionem actualē saltem virtualiter deinde permanentem, cum hoc natura Indulgentiæ nō postulet; quippe saepe Papa concedit Indulgentias moribundo sensibus destituto, item præsentibus Sacro suo in Basilica dicto, licet istud non omnes audiant, vel sciant; nec verba Bullæ aut concessionis id sonent; solū enim dicitur, lucraturum Indulgentias, qui tali tempore id fecerit, quod absque actuali intentione fieri potest.

*Ad 1. & 2. in contrarium dicimus, Tetradium velle & acceptare Indulgentias concessas virtualiter, non vi & virtute intentionis formaliter seu actualiter habitæ, qualem requirunt Aduersarij, sed vi ipsius operis, nempe ieiunij, dum istud ritè peractum prodesse sibi cupit, quantum potest, adeoque etiam ad lucrandas Indulgentias; esto, nullam aliam de his habeat vel habuerit intentionem. Ad 3. Concedimus hanc sequelam ex dictis. Ad 4. Posse actu vno satisfieri pluribus obligationibus, vt ex communi tradit Bonacina *To.* 2. *fol.* 63. *n.* 6. modò Tetradius nō habuerit intentionem,*

tionem, non lucrandi, vti in casu supponimus.

XCII. *Theophanes Studiosus valdè afficitur erga certam Religionem, quam idcirco finitis humanioribus studijs se vouet ingressurum, idque re ipsa præstat. Sed mox ex eadem egreditur solâ animi leuitate nullâ rationabili causâ ductus, cum aliàs sacrum Ordinem minimè sibi incommodum fuisset expertus. Nunc de regressu suâque obligatione sollicitus narrat hæc suo Confessario scire cupiens, quid porro faciendum. Queritur. Vtrum Theophanes satisfecerit voto suo per solum suum ingressum?*

Videtur non satisfecisse, sed mortaliter peccasse. Ita Caiet. in 22. quest. vlt. art. 4. dub. 3. Suarez Tom. 3. de Religione. l. 4. c. 3. n. 11. & 12. Layman l. 4. tr. 5. c. 6. n. 12. Palao tr. 16. D. 1. pun. 4. n. 3. & plures alij. Nam qui Religionem vouit, censetur se ad id saltem obligare, quod alij sine voto ingredientes præstare tenentur. Atqui tales debent perseuerare, si nullam rationabilem causam recedendi habeant, alioquin venialiter delinquent. Ergo vouens Religionem vi voti obligatur ad perseuerandum. Ergo peccat contra votum, adeoque mortaliter, si absque iusta causa huic obligationi non satisfaciat.

Resp. Theophanem satisfecisse voto, sincero animo ingrediendo, etiam si postea ex libitu egressus fuerit. Ita Nauarr. l. 3. consil. Tis-

de Voto. Consil. 21. in prima editione: Azor. 1.
part. l. 11. c. 22. q. 6. in fine. Bonac. Tom. 2. D. 4.
q. 2. pnn. 1. §. 6. n. 4. & alij apud hos. Ratio
est. Quia vouens Religionem censetur eam
vouere sub cōditione probationis à jure con-
cessæ. Atqui jus ijs, qui absque voto Religio-
nem ingrediuntur, concedit, vt possint pro-
libito eam dimittere. c. ad Apostol. de Regular.
c. 1. eodē tit. in 6. Ergo etiã vouens Religionē
voto satisfaciet, esto pro libito Religionem
dimittat; siquidem non se vult ad Religionē
aliter obligare, quàm cæteri ingredienti-
es obligantur.

*Ad argumentū in contrarium negamus sub-
sumptum; is namque, qui absque voto ini-
uit Religionem, potest absque vllō veniali
peccato egredi, vt fatetur ipse Palao n. 4. si-
cut enim pro libito potuit non assumere Reli-
gionem, ita pro libito potest eam deserere;
aliàs omnes incipientes Consilium aliquod
Euangelicū exercere, tenerentur in illo per-
seuerare in perpetuum, quod vtique non est
dicendum. Ergo id ipsum potest, qui voto
obligatus ad Religionem venit, cū voti ob-
ligatio concessionī vniuersali iuris præualere
nequeat.*

*XCIII. Torrellus pius Eremitæ cultor subito in
maximam incidit tristitiam & rerū spiritualium
radium, vt sacra exercitia omnia omittat, & Ere-
mitico egredi statuat, aiens, nullam sibi vtpote reprobi
spem*

spem salutis reliquam esse, idque ex ipso DEO reuelante se percepisse. Queritur. Vtrum Torrellus, si reuelationem de sua damnatione habuerit, licite possit desperare?

Videtur posse. Ita P. Coninck *de actib. supern. D. 20. dub. 13. n. 109*, Bonacina *D. 3. q. 3. p. 2. n. 4.* Card. Pallaucin. *L. 3. n. 206.* & alij. Tum quia ad sperandum requiritur obiectum vt possibile acquisitu. Atqui positâ reuelatione beatitudo Torrello non est amplius possibilis. Ergo &c. Tum quia Torrellus sperando conaretur reddere mendacem Dei reuelationem, & diuino contraire decreto.

Resp. 1. Deus potest alicui viuenti suam reuelare damnationem. Ita contra D. Bonavent. Alensem, Mart. Sparzam *de Virt. Theolog. q. 35.* cōmunis cæterorū Theologor. Prob. Tū quia reuelatio eiusmodi non est intrinsecè mala, cum reuelatio futuri peccati non sit peccatum, aliàs Christus non potuisset Petro trianam negationem reuelare. Tum quia talis reuelatio non importat aliquam contradictionem, aut peccandi necessitatem, cum non immutet naturalem modum agendi hominum, aut ex statu viatorum amoueat. Tum quia constat, DEVM reuelasse reprobationē alienam, nempe Antichristi. Cur ergo non possit de absoluta potentia reuelare alicui propriam damnationem? *Dixi de absoluta, potentia; nam iuxta legem ordinariam Deus*
hoc

hoc non facit. Quare reuelatio, quam Torrellus sibi factam ait, censenda erit aut illusoria & à diabolo profecta: aut comminatoria, adeoque conditionata, vt prudenter Tanner Tom. 3. D. 2. n. 73. & vniuersim Ascetici.

Resp. 2. Si Deus reuerà Torrello reuelleret suam damnationem, non posset iste licitè desperare posituè, sed peccaret desperando. Ita ex communi Tanner *loc. cit.* Ratio est. Tum quia desperatio formalis est intrinsicè mala, sicut odium Dei, adeoque Deus per eam reuelationem non potest alicui concedere facultatem desperandi. Tum quia per eiusmodi reuelationem non fit beatitudo impossibilis; cum Torrello Deus perinde daturus esset auxilia sufficientia gratiæ ad cauenda peccata, salutemque operandam ac si reuelatio non esset facta. Tum quia beatitudo per eandem reuelationem neque desinit esse absens & ardua, neque Torrellus immutatur, sed manet in eodem statu. Atqui ante reuelationem factam non poterat licitè desperare. Ergo nec post eam. Ait Bresserus *de Conscientia l. 4. n. 95.* Torrellum non posse quidem desperare de salute sua tanquam impossibili: at bene tanquam de eadem non futura. Dicimus ad hoc, vt desperare licitè Torrellus nequeat de sua beatitudine, sufficere, vt sciat hanc absolutè adhuc esse possibilem, vt sit in presenti. Addimus, ipsam etiã non futuritionem non esse ex causis

sis necessarijs, sed liberis ipsius Torrelli, ex quibus adhuc conari potest, ne sit ea futuro.

Resp. 3. Torrellus, etiam si suam ex reuelatione intellexerit damnationem, posset adhuc sperare beatitudinem: imo teneretur eo scilicet tempore, quo alias fuisset obligatus ad sperandum. Ita P. Arriaga *Tom. de virt. Theol. Diss. 30. n. 33.* Pallao *Tr. 5. D. vnic. pun. 5. n. 10.* & alij. Prob. Tum quia obiectum sperabile adhuc omnes habet conditiones post reuelationem damnationis, quas habebat antè, neque reliqua ad sperandum necessaria v. g. status viæ sunt ablata, vt patet ex dictis. Tum quia damnatio non euenit ex aliqua causa, quæ Torrellonecessitatem inferat, sed ex libera huius voluntate ad peccatum sese determinante. Ergo antecedenter ad illius determinationem conari poterit, ne se determinet; quid enim impedit? Tum quia reprobatio non eximit reprobos à præcepto spei. Ergo nec reuelatio reprobationis, cum hæc illos non immutet.

Ad 1. in contrarium dicimus, beatitudinem adhuc fore possibilem acquiri possibiliter saltem ^{antecedenti} ~~consequenti~~. nec opus esse iudicio intellectus præuio *Ego saluabor*, sed sufficere, si Torrellus actu fidei iudicet, se saluari posse, vel reipsâ saluandum, si mandata DEI obseruauerit. *Ad 2. Cùm DEVS nec reuelationem*

nem nec decretum suum habeat independenter à libera Torrelli determinatione ad peccatum præuisa, & hanc ille determinationem euitare possit omnibus scil. ad hoc medijs & auxilijs instructus, dum istud conatur, & conando sperat salutem (quæ nulli factori legis denegatur) minimè profectò vel reuelationem vel decretum diuinum facere laborat cassum, sed eò solùm collimat, ne in DEO decretum vel reuelatio talis fuerit.

XCIV. Valerianus Iudex ex partibus litigantibus coram se advertit, alteram earum minus bene causam suam vrgere, & omittit id, quo adducto, certò vinceret; monet ergo Aduocatum illius, vnde robor causa sua addat, eidemq; parti inde rem, de qua lis erat, latam sententiã adiudicat. Queritur. Vtrum bene fecerit?

Videtur omnino bene fecisse, imò & debuisse. Ita P. Dicastillo *de Iust. L. 2. Tr. 1. D. 5. n. 285.* Pelliccionius & nonnulli apud Diamnam P. 9. Tr. 9. Resol. 41. qui hanc sententiam censet probabilissimam. Ratio ex longo discursu est vnica ista, quod Iudex ex officio suo non solùm teneatur omnibus modis inquirere veritatem, sed etiam curare, vt falsitas detegatur. Consentit eousque Baldellus *L. 4. Theolog. Moral. D. 16. in fine*, vt putet, Iudicem non quidem teneri, attamen ex charitate posse aliquid subinde suggerere vni ex partibus ad causam huius roborandam.

Resp.

Resp. Probabilius esse, Valerianum malè fecisse, grauiusque peccasse ex priuatâ notitia monendo vnâ ex partibus litigantibus, ex quo capite causam suam firmet, vt Adversario suo præualeat. Ita Vasquez 1. 2. D. 64. c. 2. n. 6. Sanchez L. 1. in Decal. c. 9. n. 48. Palao Tom. 1. Tr. 1. D. 2. pun. 10. n. 9. & videntur supponere comunitè alij. Probatur 1. Quia Iudex in ferenda sententiâ inter partes sustinet personam publicam comunitatis, & sic publicâ scientiâ vti debet, vt docet S. Thom. 2. 2. quest. 67. art. 2. Ergo non potest vti notitiâ, priuatâ, & ex hac suggerere vni parti maiora fundamenta causæ suæ. 2. Quia Iudex ex proprio officio suo solùm habet, vt iudicet ex allegatis, & probatis, nec tenetur pro aliquo gerere se, vt advocatum, & constituere vt partem contra alium; imò absolutè neque potest, quatenus Iudex, cum quâ talis exhibere se debeat æqualiter ad vtramque partem, vt bene notat Vasquez *lo. cit.* quod tamen non faceret, si suggereret vni parti specialiter aliquid pertinens vel ad ius vel ad factum, 3. Quia aliàs ex vna parte incredibile erit onus Iudicibus, si attendere debeant non tantùm ad allegata & probata, sed etiam ad ea, quæ allegari & probari à litigantibus possunt: ex altera verò parte parùm honorificum est reipublicæ, & multùm ciuibus exosum, in omnibus publicis sententijs semper priuatos affectus

fectus

fectus esse timendos; si enim Iudex, qui Reipublicæ personam gerit, ab allegatis & probatis deflectere, & ex priuata notitia partibus fauere, & suggerere varia ad causæ elucidationem possit, quotus quisque erit, qui æquè pro vtrisque laborabit, & non humano frequenter & speciali affectu in hanc potius, quàm illam causam roborandam declinabit? certè iure istud timeri semper potest. Adhæc cum in multis locis in eadem causa plures sint Iudices, si ex his senatorijs viris iste ex priuata sua notitia huic, ille alteri parti meliora fundamenta suggerere possit, quæ erit confusio? & quis modus tandem & finis litis componendæ?

Ad rationem in oppositum dicimus, Iudicem omnibus modis veritatem inquirere debere in allegatis & probatis, & curare, ne falsitas in his lateat: minimè verò debere Advocatum agere, & omnes fibras causæ rimari, quid pro vtraque parte litigantium afferri possit; quia finis Iustitiæ humanæ non est veritas facti absolutè, sed veritas facti publica homini, ut constat ex ratione S. Thom. suprâ adducta. Atque ex his patet contra Baldellum, neque charitatem permittere talem suggestionem, cum res ista sit magni momenti, & in præiudicium graue alterius partis, si ex priuata Iudicis notitia & suggestionem alteri parti facta publica scientia per allegata & probata auertatur.

XCV. *Venustus & Venustiana coniuges in
perpetuis rixis & varijs miserijs viuunt, quas dum
viro cuidam religioso exponunt, ac remedium ro-
gant, jubet iste ambos inquirere, num in statu
gratia matrimonium contraxerint: & dolere, se
contrarium reperiant; quod dum faciunt, & de
matrimonio in statu peccati inito reos se confiten-
tur, mox sublatis malis omnia meliora succedunt.*
*Queritur 1. Quot peccata isti coniuges commise-
rint, in statu peccati contrahendo? 2. An & quo-
modo effectum matrimonij recipere potuerint?*

Quoad 1. Videtur, Coniuges illos duplex
peccatū commisisse, vnum in susceptione Sa-
cramenti obicem gratiæ ponendo, vt conce-
dunt omnes: alterum idem Sacramentum in
statu peccati mortalis administrando, vt post
alios docent Lugo D. 8. de Sacram. in commu-
ni. n. 150. Dicastillo *ibid.* D. 3. n. 221. Palao *tr.*
18. D. vnic. de Sacram. in com. pun. 5. n. 11. Ar-
riaga de Sac. in gen. D. 20. n. 4. & alij, quos
alibi secutus sum. Ratio est. Tum quia gra-
uis iniuria fit Christo, si huius inimicus
& hostis merita illius sibi sumit dispensanda.
Tum quia *sancta* (qualia imprimis sunt Sa-
cramenta) *sanctè sunt tractanda*. Ergo irreue-
rentiam grauem contra illa committit, qui
eadem peccato mortali fœdatus administrat.

Quoad 2. Videtur, impeditum Sacramen-
ti fructum recuperari non posse. Tum quia
remoto obice Sacramentum nō amplius exi-

fit. Tum quia Sacramenta operantur secundum cuiusque suscipientis dispositionem. At recipiens Sacramentum sacrilegè nullam ad gratiam dispositionem habet. Ergo &c.

Resp. 1. Probabile esse, Venustum & Venustianam coniuges in peccato mortali contrahentes vnum tantum peccatum mortale committere, quatenus scilicet Sacramentum matrimonij in tali peccati statu suscipiunt; non verò quatenus illud in eodem administrant. Ita P. Sanchez l. 2. de Matr. D. 6. n. 4. Suarez 3. part. q. 65. D. 16. sect. 4. Coninck de Sacram. q. 64. art. 6. dub. 1. n. 38. Præpositus ibidem. n. 36. Bonac. D. 1. de Saer. q. 3. pu. 2. §. 1. n. 9. Diana Tr. de Sacram. Resol. 10. §. 199. & plures apud hos relati. Ratio est. Tum quia coniuges non agunt, vt Ministri Ecclesie specialiter consecrati; quam rationem affert S. Thom. q. 64. cit. art. 6. ad 3. & ex ea probat, Sacerdotem non peccare mortaliter, si in casu necessitatis (quo etiam Laicus baptizare posset) conferat Baptismum in mortali. Tum quia prædicti coniuges non ex primaria intentione, sed quasi ex consequenti sunt Ministri Sacramenti, cum primò & per se intendant inire contractum, cui non est annexum Sacramentum ex natura sua, sed quasi per accidens ex voluntate Christi.

Vnde patet ad rationes in contrarium allatas; quippe non consentur morali iudicio iniuriam

iuriam vel irreuerentiã grauem inferre Christo, aut Sacramento, hoc ipso quod specialiter ad istud ministeriũ Sacramenti non sint consecrati, & tantũ consequenter, ac quasi per accidens illud intendãt, cuius proinde irreuerentia minũs est voluntaria, vt bene Coninck *loc. cit.*

Resp. 2. Venustum & Venustianam coniuges impeditum Sacramenti effectum in huius susceptione recuperare posse, si durante matrimonio obicem remoueant, vt docent Suarez D. 18. *sect. 6. §. secundò hinc infero.* Coninck q. 62. n. 77. Layman l. 5. Tr. 1. c. 7. n. 5. & plures alij. Nam vniuersim loquendo cum omnium Sacramentorum effectus hominibus necessarij sint, diuinam bonitatem decet, sic ea esse instituta, vt eorum effectus ijs communicentur, quodocunque ad illorum receptionem se disposuerint. In specie de matrimonio, cum hoc Sacramentum iterari non possit, sed recipientem in statu quasi immutabili constituat, credendum non est, voluisse Christum hoc Sacramentum fictè suscipientem perpetuò priuare illius effectu, sed potius præsumendum, voluisse concedere, si ipse pacem se reddiderit, & ante illius dissolutionem obicem remouerit; quod fieri potest vel contritione, vel attritione cum Sacramento Pœnitentiæ, quo casu virtute vtriusq; remisso peccato gratia producitur, non quidem di-

Bb 2 uersa

uerfa specie, sed eadem cum diuerso respectu, maior tamen, quàm ab vno solo produciretur, vt post alios docet, & pluribus explicat Palao D. cit. pun 10.

Ad 1. in contrarium dicimus, Sacramentum operari suum effectum remotà iniquitate; & licet tunc non existat in re, existere tamen in diuina acceptatione, quod sufficit, vt moraliter effectum suum ponere possit. Ad 2. Distinguiamus maiorem, & concedimus eam de Sacramentis operantibus, dū actualiter sunt; negamus autem de operaturis, cū impedimentum remouetur; hæc enim ponunt suos effectus non iuxta mensuram præsentis suscipientium dispositionis, sed futuræ, quâ obex fuerit remotus, vt ex communi docet cit. Author pun. 9, n. 8.

XCVI. Virgilius & Virgilianus ineunt contractum Societatis in triennium ad negotiandum; ille bis mille florenos: iste meram operam confert suam, quàm & sedulo præstat. Elapso autem triennio solam reperiunt pecuniam, quæ in sortem fuit deposita, nihil verò prorsus lucri facti. Quæritur. Vtrum in communionem sortis adhuc integre admittendus etiam sit Virgilianus, aut solus Virgilio, qui eam contulerat, relinquenda?

Videtur Virgilianus admittendus in sortem. Ita Lessius de just. cap. 25. dub. 2. num. 9. Tanner Tom 3. D. 4. quæst. 7. n. 203. Dicastillo de justit. Tr. 13. D. 1. n. 52. Lugo de just. D. 30. n. 16.

n. 16. & alij. Tum quia aliàs inæqualis foret diuisio, & conferens operā longè deterioris esset conditionis, quàm qui pecuniā contulit. Tum quia qui posuit operam, tantum posuit, quantum qui contulit pecuniam, cùm opera vnius socij tantum valeat, quantum valet pecunia ab altero collata. Ergo pecunia finitâ Societate diuidenda est.

Resp. Virgilianum non admittendum esse in cõmunionē pecuniæ, quæ finitâ societate salua remansit, sed hanc pertinere ad Virgiliū, qui illam contulit, nisi aliter sit inter eos conuentum. Ita Mynfingerus 3. *Instit.* Tit. 26. §. *ad illa.* Schneidevvin *ibidem.* M. Nauarrus *cap.* 17. n. 253. Sotus l. 6. *de just. c.* 6. art. 1. ad 1. Valentia, Azor, Rebellus, & plures, quos citant & sequuntur Filliucius *Tr.* 38. c. 3. & P. Ferd. de Castro Palao *de iustit. Disp.* 8. *pun.* 3. Ratio est. Tum quia Xistus V. *in constitut. quæ incipit: Detestabilis auaritia.* dicit, sortem, finitâ societate, tradendam esse illi, qui eam contulit, si extat. Tum quia si pecunia (quæ appellatur fors) pereat, perit illi, qui eam contulit. Ergo si extat finitâ societate tradenda est illi, qui eam contulit; quippe par est, vt illius sit commodum, cuius est incommodi periculum. Tum quia ex recepta consuetudine non facilè damnanda tales solam operam conferentes non admittuntur in communionem sortis. Tum quia si-

Bb 3 quid

quid omnino dandum esset pro opera, at non tota eius æstimatio, sed ipse conferens pro sua proportione aliquid damni pati deberet, ut sit in pecuniæ interitu. Ergo iniquum est, totam eius æstimationem repetere. Et licet plerique ex Aduersarijs plus non velint (casu saltem, quo collata opera totam pecuniam prudenti æstimatione nõ æquat) hoc ipsum tamen non euinci ipsorum argumentis, patebit ex horû solutione.

Itaque ad 1. Negamus, iniustam fore conditionem, siue *Societatem*, ut vocant, *leoninã*. Nam quando nullum reportatur lucrum ex societate, neuter hoc acquirit, sed uterque amittit, quod lucrari potuisset, & sicut stetit pecunia periculo conferentis, ita opera stetit periculo laborantis, ut bene *Filliutius loc. cit. num. 45. & 53.* Ad 2. Eum, qui posuit operam, nihil posuisse pro sorte siue capitali, consequenter ipsi non deberi sortem, sed tantum lucrum.

XCVII. *Viuamannus studiosus à ciue Viennensi equum mercede conducit, ut cum alijs Socijs per vnã horã tempore hyemali per ciuitatem trahã vehatur; quod dum eã, quã par est, moderatione facit, & finitã horã equum remittit, paulò post iste in stabulo mortuus concidit. Viuamannus cum nullam penitus causam dederit culpabilem, facile aduertit, casum hunc esse fortuitum, & ad nihil se teneri in foro externo; hæret tamen de interno.*

terno. Queritur, Vtrum Viuamannus in conscientia ad aliquam compensationem teneatur?

Videtur teneri ad medietatē damni refarciēdam. Ita Paludanus, & Ioannes Valerius, quos refert & sequitur Diana P. 3. T. 6. R. 10. aiens, se in simili casu consultum ita respondisse. Nam cum contractus iste sit in vtriusque vtilitatem, iustum videtur, vt vterque etiam æqualem sentiat damni partem.

Resp. Viuamannum etiam in conscientia ad nullam prorsus compensationem damni teneri, posito quod nimiā equi citatione aut simili modo culpam nullam commiserit, vel pactum peculiare non interuenerit. Ita Sylvester, Angel. Nauarrus, Molina, Vasquez, Lugo de iustit. D. 8. n. 123. & hoc teste, alij omnes. Habetur tum ex *c. vnico de commodato, & s. Item is. Institut. quibus modis re contrahatur obligatio.* tum quia res domino suo perit, si nulla intercedit pactio vel culpa, vt accidit in proposito, tum quia tales casus sunt extra Summam prouidentiam.

Atque hinc patet ad rationem in oppositum, minimè scil. iustum videri, vt in tali quasi fortuito casu vtraque pars æqualiter sentiat damnum; esto contractus sit in vtilitatem vtriusque; alioquin, si conducerem domum decem millibus aureorum æstimatam, eaque fortuito casu, v. g. terræ motu periret, tenerer in

conscientia ad medietatem damni, quod nec Diana, nec vllus alius affirmare audebit.

XCVIII. *Wilibrordus Sacerdos ex mero stipendio pro Sacris accepto se sustentat; & si interdum neminem habet, qui ipsum mercede conducat, nihilominus illo die celebrat pro eo, qui proximè numeratâ pecuniâ Sacrum est postulaturus. Queritur. An licitè?*

Videtur licitè eum facere. Ita Petrus de Arragonia in 22. q. 85. art. 3. Dub. penult. Petrus Navarr. de Restitut. L. 2. c. 2. n. 373. Rodriguez, Henriquez & alij docti R. R. Moventur. Tum quia Wilibrordus, dum sacrificat, intentionem ita format, vt in acceptatione diuina fructus Sacrificij reseruetur ei, qui primus postulabit, eidemque postmodum applicetur, in quo nulla apparet repugnantia. Tū quia licet Sacrum illud sit præteritū respectu nostri, in DEI tamen acceptatione & æternitate perinde est præsens, ac si modò offerretur.

Resp. 1. Wilibrordum illicitè & invalidè fructum Sacrificij applicare sub prædictâ conditione futurâ. Ita Suarez, Vasquez Coninck & alij, quos refert & sequitur Palao Tr. 22. D. Vnic. pun. 6. n. 18. Ratio est, Tum quia contraria Sententia damnatur à Sac. Congreg. Concilij Trident. iussu Clementis VIII. tanquam pluribus nominibus periculosa, vt videre est apud Barbof. Part. 2. de Potestate Episcopi.

copi

copi Alleg. 24. n. 12. Tum quia Sacerdoti non est concessum applicare fructum Sacrificij quovis tempore, sed eo solùm, quo Christi personam gerit, cuius etiam nomine applicat, adeoque quando sacrificat. Atqui applicans sub conditione futura, non applicat fructum Sacrificij eo tēpore, quo Christi personā sustinet, sed ad tēpus advēturæ cōditionis reservat applicandum. Ergo non tantùm illicitè, sed etiam invalidè hoc applicationis modo vititur. Non obest, quod DEO omnia in æternitate præsentia sint; nam sicut fructus Sacri à Wilibrordo non fuit applicatus tunc, quando gerebat personam Christi, ita non potuit pro illo tempore esse præsens in æternitate, sed alio, quo personam illam iam deposuerat.

Resp. 2. Si Wilibrordus velit, ut fructus Sacri, dum istud fit, applicetur ei, quem DEVS novit, proximè numeratâ pecuniâ postulaturum, & validè & licitè illum applicare. Ita ferè Palao *loc cit.* Ratio prioris est, quia hæc applicatio absoluta est, & independens ab aliqua futura conditione; esto enim futurum contingens sit, quis nam primò Sacrum conducturus sit, attamen id DEVM novisse non est contingens futurum, sed præsens & necessarium, secundum quam præsentiam & necessitatem fructus Sacrificij applicatur, nec reservatur applicandus ad futuram conducti-
onem Sacrificij. Ratio posterioris est, quia à

Sac. Congreg. tantum damnatur & rejicitur applicatio conditionata & dependens ab aliquo futuro, qualis dependentia & conditio hic non interuenit. Confirmatur. Sacellanus, qui singulis hebdomadibus debet tria Sacra legere, potest licite hac hebdomade legere sex, vt nullum amplius debeat pro hebdomade sequenti, vt docent Barbof. *loc. cit. n. 14.* Riccius in *praxi Resolut. 338.* Reginaldus, Rodriguez, Lugo, Palao, & alij communiter, idque ideo quia in hoc casu fructus Sacrificij non suspenditur postmodum applicandus, sed statim applicatur iuxta intentionem presentem, certam, & determinatam, id quod non minus accidit etiam in casu nostro. Ergo eodem prorsus modo vtrumque licite fit.

Atque ex his patet ad argumenta contrariae Sententiae, cuius Authores, qui rite expenderit, non aliud in illis deprehendit, quam quod in 2. Responsione diximus, vt proinde contra veritatem, & declarationem Sacrae Congregationis nihil prorsusasserant.

XCIX. *Zebina mulier in graue lapsa est peccatum, quod praenimia verecundia non ausa exponere Confessario qualibet interim alia confitetur, donec a Religioso de integritate Confessionis magna vi ad populum dicente nota statuerit, integre confiteri, & malam verecundiam ponere. Queritur. Quam repetitionem peccatorum & confessionum a Zebina exigat Confessarius?* Vi-

Videtur repeti oportere omnia peccata mortalia, quæ enarrata sunt tum in illa confessione, in qua Zebina primò peccatum sacrilegè suppressit, tum in alijs quibusuis, quæ eam fuerunt secutæ, addito numero confessionum & communionum, quæ interea temporis interuenerunt, cum ipsæ quoque sacrilegè fuerint peractæ. Ratio est, quia in tali casu non remittuntur peccata, sed adhuc retinentur, ut ait Tridentinum *sess. 14. c. 5.* Ergo necessariò clauibus subdendæ sunt, ut remittantur.

Resp. 1. Si Zebina omitti peccati mortalis semper meminit, & tamen in posterioribus confessionibus constanter tacuit, omnes esse sacrilegas: secus si commissi sacrilegij oblita in sequentibus confessionibus exposuit omnia peccata, quorum post diligens examen noticiam habuit. Prima pars est communis omnium, & patet ex ratione Tridentini recens allata. Secundam partem ex communi etiam tradit *Dicast. D. 8. de Pœnit. n. 91.* quia in illis posterioribus confessionibus, nihil fuit culpabiliter intermissum.

Resp. 2. Si Zebina alio iam Confessario, quàm antea utatur, omnes confessiones sacrilegas, & peccata mortalia omnia, quæ in his vel suppressa, vel expressa fuerunt, de nouo esse enarranda. Ita cõmuniter omnes. Nam præcedens cognitio, utpotè huic Confessario incognita,

incognita,

incognita, nullatenus deseruire potest, vt iste sententiam absolutionis impendat.

Resp. 3 Si Zebina eodem Confessario iam vtatur, quo antea, & iste saltem in confuso recordetur vel statûs pœnitentis, vel iniunctæ pœnitentiæ, non obligari eam priora peccata singillatim repetere; imò si iste nec prædictorum peccatorum, nec pœnitentiæ iniunctæ recordetur, sed solùm sciat, illâ sibi confessam, non teneri eandem cætera peccata speciatim repetere, sed satisfacere exprimendo peccatum illud antea suppressum, & addendo sacrilegium, quod malè confitendo commisit, docet Granada *in 3. part. de Sacr. Contr. 7. Tr. 9. D. 12. num. 5.* & ex hoc Diana *part 5. Tr 14. Resol. 51.* Ratio est, quia ad faciendam istam specialem peccatorum repetitionem nec obligat integritas: nec sententia à Confessario ferenda, nec pœnitentia imponenda; cùm pœnitens iam omnia sua peccata in confessione dixerit: & Confessarius sententiam de iisdem intellectis tulerit, & pœnitentiam proportionatam iniunxerit.

Atque ex his patet ad rationem in contrarium allatam.

C. Zoëllus Parochus deprehendit in confessione impedimentū dirimens inter contrahentes, qui tamē iā ter publicè in Ecclesia fuerunt denunciati. Queritur. Quid faciat Zoëllus, si maximè contrahentes desistere nolint, sed publicè dein Sacram
Eucha-

Eucharistiam, & eius in contractu assistentiam requirant ?

Videtur neutrum facere posse. Quia nemini licitum est, sacrilegio ac peccato cuilibet cooperari; At ministrans Sacramentum indigno, assistens illicito contractui, cooperatur sacrilegæ susceptioni, & illicitæ actioni. Ergo &c.

Resp. 1. Zoëllō omnibus modis laborandū, ut pœnitentes deponant voluntatem tam contrahendi, antequam impedimentum legitimè sit sublatum, quàm S. Eucharistiam in tali statu petendi. Ita omnes. Nam propria officij obligatio postulat, ut Zoëllus nec Sacramentum administret malè dispositis; nec assistat invalidè contrahentibus.

Resp. 2. Si ijdem ob scandalum desistere à proposito nequeant, suadere posse Zoëllum, ut ex communi consensu contrahant non absolutè de præsentī, sed sub conditione, si Papa dispenset, animo interim cohabitandi instar fratris & sororis. Ita Ludoui. Beia *part. 2. casuum Conscientiæ casu 32.* quod remedium vocat Pontius *L. 5. c. 35. n. 4.* rationabile & meritò. Quia hâc ratione contractus ille matrimonialis, qui aliàs non licet, fiet licitus, cum non sit prohibitum contrahere matrimoniū de præsentī sub conditione, si Papa dispenset: & interea temporis more fratris & sororis in iisdem ædibus cohabitare, maximè cum

cum ius ipsum præfigat bimestre, quo possint sponsi non coniungi; esto in eadem domo habitent. Verum est, quod in tali cohabitatione periculo fornicationis se exponant, dum dispensatio obtinetur. Sed id excusatur per graue scandalum, quod aliàs sequeretur.

Resp. 3. Si prædicti pœnitentes nolint sub eadem conditione contrahere, sed in proposito suo persistant, exigantque publicè à Parocho Sac. Eucharistiam, & eiusdem præsentiam in ipso contractu, posse Zoëllum licitè vtrumque præstare. Ita cum S. Thom. 3. part. D. 80. art. 6. Valent. Suarez, Coninck, Palao Tr. 18. de Sacram. in genere D. Vnic. pun. 15. n. 3. & communiter alij Theologi. Quia Zoëllus nequit iuari ex notitia confessionis ad actus externos; quippe redderetur hæc vehementer odiosa, & homines ab eadè retraherentur, si scirent, propter peccata in Confessione audita posse illis & Sacram Eucharistiam & matrimonium negari. Quare creditur Christus in tali casu potestatem suis ministris fecisse, etiam indignis Sacramenta administrandi, permittendi matrimonium &c.

Ad rationem in contrarium negamus, ministrantem indignis Sacramentum, aut malè cōtrahentibus assistentem Zoëllum cooperari ex tali causa ipsorum sacrilegæ susceptioni & peccaminosæ actioni, quia solùm hæc ex iusta causa permittit, vt ex Suarez, Henriquez, & alijs Palao loc. cit.